

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2018 roku

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określone ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami. Ponadto Ośrodek realizuje zadania wynikające z porozumień i umów zawartych przez Miasto Lublin z innymi podmiotami oraz zadania wynikające z uchwał Rady Miasta i zarządzeń Prezydenta Miasta Lublin.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o Karcie Polaka.

W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców.

Duży nacisk położono również na współpracę ze środowiskiem lokalnym w ramach Programu Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2014 – 2020 przyjętego Uchwałą Nr 1079/XLI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 15 maja 2014r.

Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2014 – 2020, przyjętą uchwałą Nr 021/XXXIX/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 13 marca 2014r.

SPIS TREŚCI:

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	3
II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	8
III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ	14
IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	19
V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ	21
VI. POMOC ŚRODOWISKOWA.....	23
1. SYSTEM POMOCY ŚRODOWISKOWEJ	23
2. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ	25
3. POWODY PRYZNANIA POMOCY	26
4. ŚWIADCZENIA W RAMACH USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	29
5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	36
VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA	39
VIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH	43
IX. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”	48
X. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	50
XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	55
1. WSPIERANIE RODZINY	55
2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	61
2.1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	63
2.2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	68
3. USAMODZIELNIENIA.....	74
XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA	79
1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	80
2. OŚRODKI WSPARCIA	82
XIII. MIESZKANIA CHRONIONE	96
SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	99

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość¹

Lublin jest dużym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą w 2016 roku **340 466** osób, z czego kobiety stanowiły 53,94% (**183 661**), a mężczyźni 46,06% (**156 805**) ogółu mieszkańców miasta. Pod względem liczby ludności Miasto Lublin zajmuje dziewiątą pozycję w Polsce. Powierzchnia miasta zajmuje 147 km², a gęstość zaludnienia wyniosła w 2016 roku 2 309 os/km². Liczba mieszkańców w porównaniu do roku 2015 zmniejszyła się o **261** osób. Podobnie, jak w latach poprzednich, na 100 mężczyzn zamieszkałych w Lublinie przypadło 117 kobiet.

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2016 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (0-17) – 56 439 osób, co stanowiło 16,58% populacji;
- wiek produkcyjny (18-64 - mężczyźni; 18-59 - kobiety) – 207 019 osób, co stanowiło 60,80% populacji;
- wiek emerytalny (65 i więcej - mężczyźni, 60 i więcej - kobiety) – 77 008 osób, co stanowiło 22,62% populacji miasta Lublin.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2010 – 2016

ROK	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	56 410	56 452	56 314	56 006	55 895	56 090	56 439
Liczba osób w wieku produkcyjnym	229 132	226 743	223 582	217 498	213 308	209 771	207 019
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	62 908	65 372	67 782	70 094	72 519	74 866	77 008
RAZEM	348 450	348 567	347 678	343 598	341 722	340 727	340 466

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

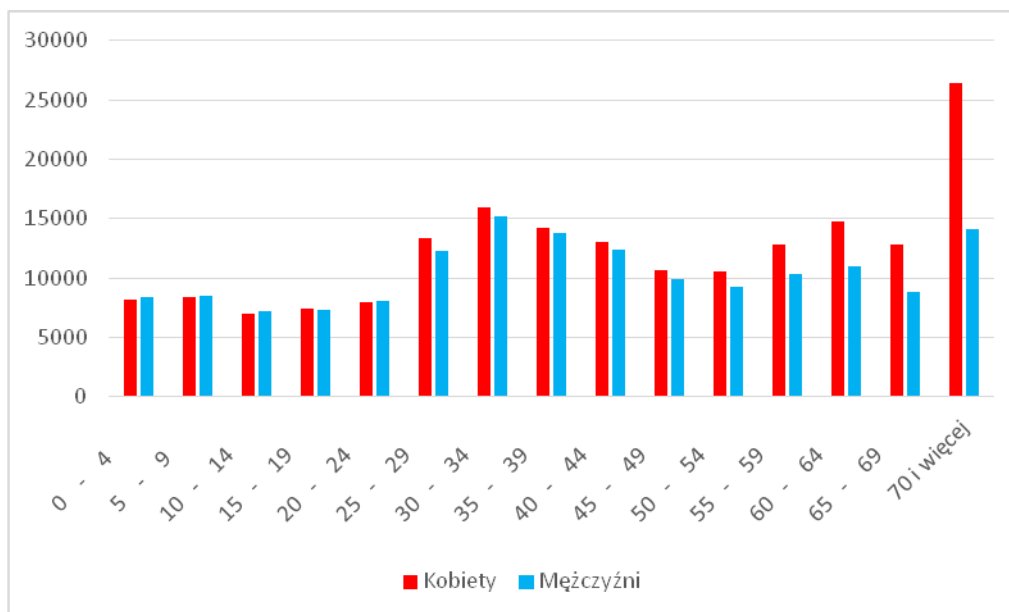
Dane wykazane w Tabeli 1 jednoznacznie wskazują, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”². Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni lat 2010 – 2016 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) zwiększyła się o **14 100 osób**, podczas gdy w tym samym okresie liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o **22 113** osób.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się w 2016 roku liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych.

¹ Przygotowano na podstawie danych za rok 2016. Na dzień sporządzania dokumentu dane dotyczące roku 2017 nie zostały opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny.

² Przyjmuje się, że demograficznie „stare” społeczeństwo to takie, w którym odsetek ludzi po 60 roku życia przekroczył 12%.

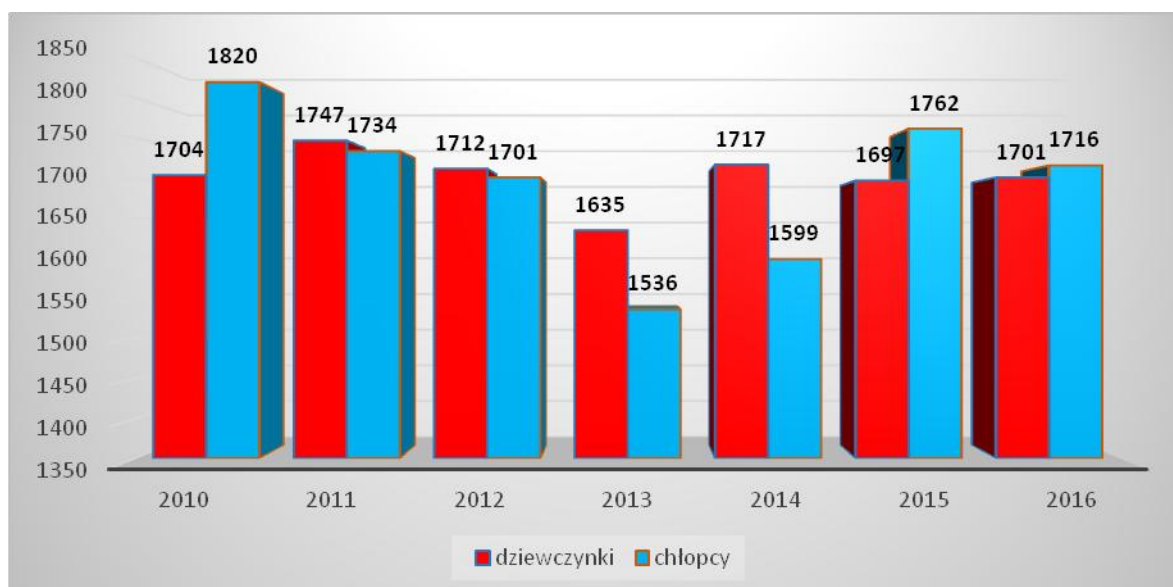
Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2016 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

W 2016 roku urodziło się **3 417** dzieci, w tym 49,8% stanowiły dziewczynki i 50,2% chłopcy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,06 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2010 – 2016 liczba dzieci urodzonych w Lublinie ulegała wahaniom. W roku 2016 urodziło się o 107 dzieci mniej niż w 2010 roku, o 42 dzieci mniej niż w 2015 roku.

Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2010 – 2016

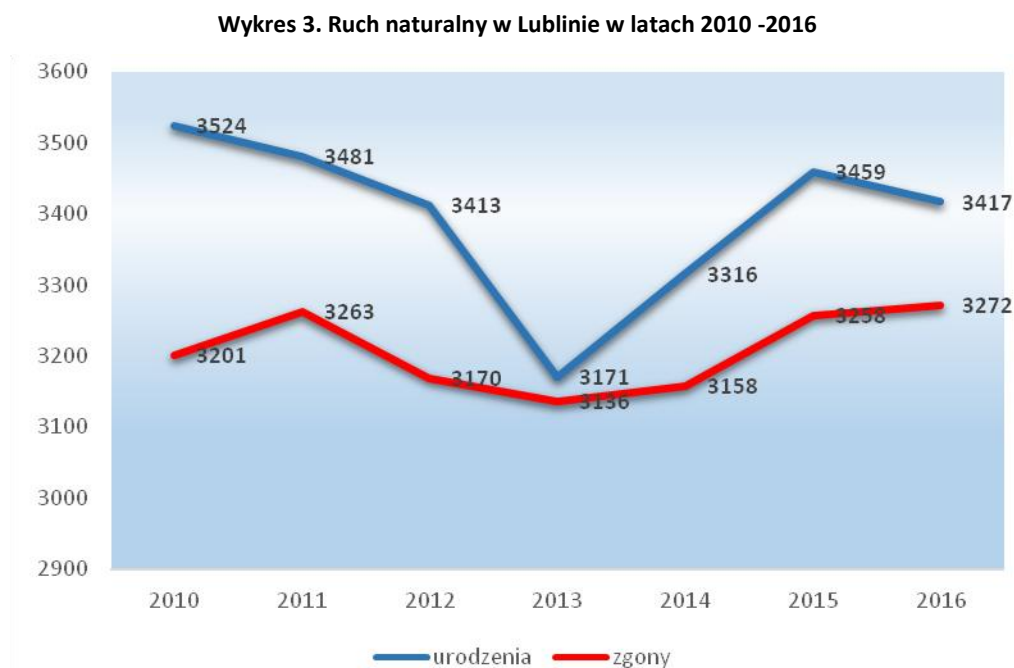

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Lublinie

Podobne zjawisko zaobserwowano w skali całego kraju. Mimo korzystniejszej, niż pierwotnie zakładano, liczby urodzeń, należy stwierdzić, że obecnie liczba urodzeń jest około

40% niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych podczas ostatniego wyżu demograficznego. Tak więc niska liczba urodzeń nie gwarantuje już od ponad 20 lat prostej zastępowalności pokoleń i od 1989 roku utrzymuje się okres depresji urodzeniowej. W 2014 roku współczynnik dzietności wyniósł 1,29 - co oznacza, że jest niższy o około 0,85 pkt. od wielkości optymalnej, określanej, jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1 – 2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15 – 49 lat przypada średnio 2 dzieci.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się ruch naturalny w Lublinie w ciągu ostatnich siedmiu lat.

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

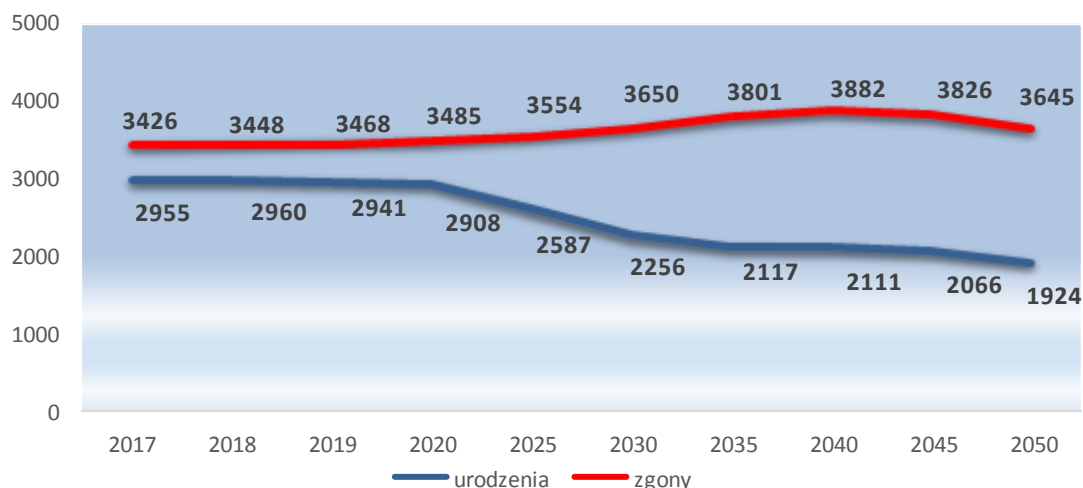
Z danych zamieszczonych na powyższym wykresie wynika, że w Lublinie w latach 2010 – 2016, występowała przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów. W roku 2013 nastąpiło ich zrównanie, tzn. liczba urodzeń była wyższa od liczby zgonów jedynie o 35. W roku 2014 ponownie można zaobserwować wzrost liczby urodzeń (158 osób więcej urodziło się niż zmarło). Tendencja wzrostowa utrzymywała się również w latach 2015 -2016. W roku 2016 Miasto Lublin odnotowało dodatni przyrost naturalny wynoszący 145.

Pomimo odnotowywanego dodatniego przyrostu naturalnego paradoksalnie w tym samym czasie obserwowany jest spadek liczby ludności Lublina. Miasto największą populację miało w 1999 roku – według danych GUS 359 154 mieszkańców. W stosunku do roku 2015 ubyło mieszkańców Koziego Grodu o 261 osób, a w stosunku do roku 1999, kiedy wg danych GUS miasto miało największą populację, aż o 18 688 osób.

Utrzymująca tendencja spadkowa dotycząca liczby mieszkańców może być spowodowana migracjami wewnętrznymi z powodu m. in.:

- przeprowadzek na tereny podmiejskie,
- wyprowadzek do innych dużych miast, głównie w poszukiwaniu pracy.

Wykres 4. Prognoza ruchu naturalnego ludności Miasta Lublin w latach 2017-2050

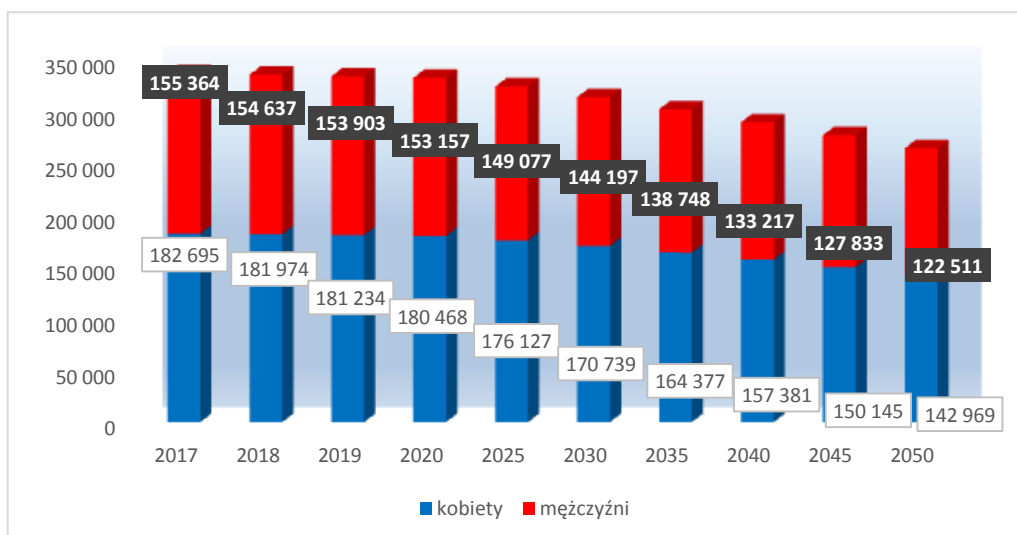

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie prognoz Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie należy stwierdzić, że różnica między liczbą urodzeń, a zgonów będzie ulegać dalszemu pogłębieniu. Ponadto obserwowana jest stale rosnąca średnia wieku mieszkańców, zaś efektem tego procesu jest systematyczne pogłębianie się zjawiska starzenia społeczeństwa. Niepokojącym, może być prognozowany rozdzwięk między liczbą urodzeń, a liczbą zgonów, który według Urzędu Statystycznego, będzie wyraźnie zauważalny już od roku 2025 i będzie się pogłębiać, aż do 2050 roku.

Zgodnie z prognozami demograficznymi Urzędu Statystycznego spadek liczby ludności będzie się utrzymywał co najmniej do 2050 roku. Liczba mieszkańców Lublina wynosić ma wówczas około 265,5 tys., a zatem spadnie aż o 75,3 tys. osób, tj. o ponad 22%.

Wykres 5. Prognozowana liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2017 – 2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

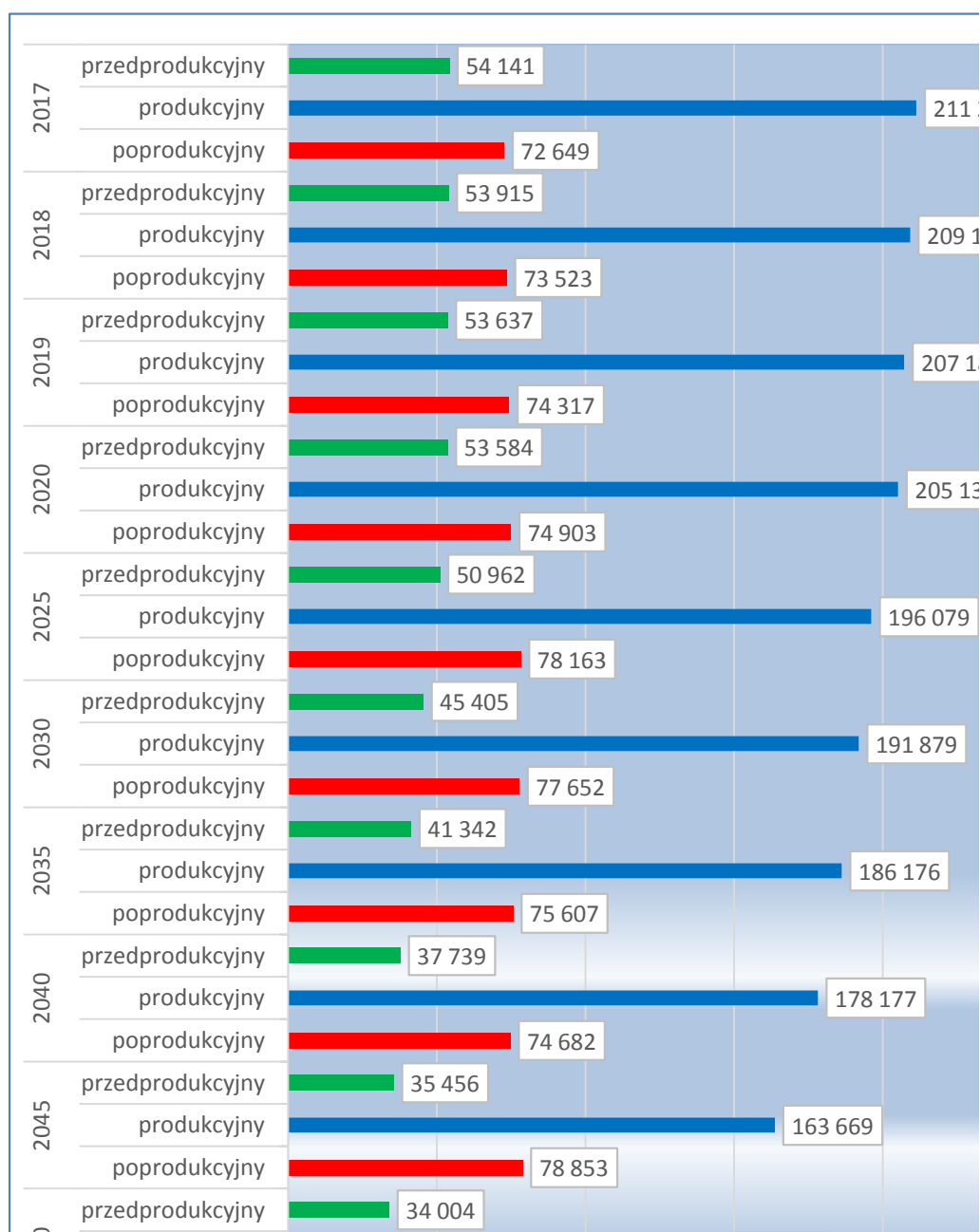
Dane przedstawione na wykresie 4 pokazują, że w ciągu 33 lat, tj. od roku 2017 do 2050 roku liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się aż o **64 791**. W tym samym

okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o **12 349**. W 2016 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 64,5 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Opierając się na prognozach Głównego Urzędu Statystycznego należy wskazać, że tendencja stopniowego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym będzie się utrzymywać, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosnać. Prognozuje się, że różnice te będą się pogłębiać i w roku 2050 liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie do poziomu 32% ogółu mieszkańców Lublina, z obecnego w 2016 roku poziomu 22,6%.

Przedstawione dane potwierdzają wcześniejsze tezy wynikające z prognoz i analizy danych z lat poprzednich. Proces starzenia się społeczeństwa Miasta Lublin postępuje sukcesywnie, zgodnie z ogólną tendencją, dotyczącą całej Polski.

Wykres 6. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2017– 2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY ³

W 2017 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie wahała się między 13 248 (w lutym 2017 r.) a 11 064 osób (w październiku 2017 r.) i była niższa niż w 2016 roku gdzie liczba bezrobotnych wahała się w granicach 14 672 – 12 540 osób. Udział osób wykazujących się doświadczeniem zawodowym w liczbie bezrobotnych ogółem wzrósł z 85,4% w 2016 roku na 86,2% w 2017 roku. Na koniec grudnia 2017 r. odsetek osób bez stażu pracy wynosił 13,8% i był niższy o 0,8 punktu procentowego w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2017 r. kobiety stanowiły prawie połowę tj. 49,2% (tj. 5488 kobiet) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że w stosunku do 2016 r. odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 1%.

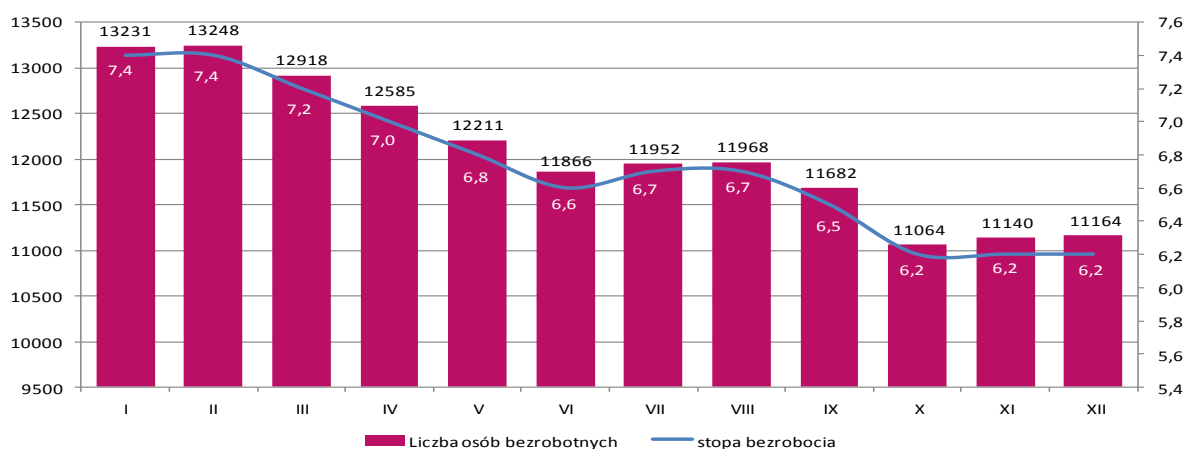
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2017 r.)

Wyszczególnienie	Lata poprzednie		Rok oceny 2017	PROGNOZA	
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
RYNEK PRACY					
Bezrobotni ogółem	13 938	12 733	11 164	11 100	11 100
Bezrobotni długotrwale ogółem	8 368	7 667	6 685	6 000	6 000
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	1 380	1 246	1 032	1 000	1 000

Źródło: Opracowanie MUP w Lublinie

Oceniając sytuację na rynku pracy miasta Lublin należy zauważyć, iż odnotowano poprawę w stosunku do 2016 roku. W statystykach Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 11 164 osoby oraz 345 osób poszukujących pracy, co ogółem daje liczbę 11 509 osób. W końcu grudnia 2017r. stopa bezrobocia dla miasta Lublina kształtowała się na poziomie 6,2%, dla województwa lubelskiego – 8,8%, zaś dla kraju – 6,6%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku wysokość tego wskaźnika zmniejszyła się o 1% dla miasta Lublina, zmniejszyła się o 1,6% dla województwa lubelskiego, natomiast dla kraju zmniejszyła się o 1,7%.

Wykres 7. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS-01.

³ Materiał opracowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie

Na przestrzeni 2017 roku zostało zarejestrowanych 14 665 osób bezrobotnych (o 837 osób mniej niż w 2016 r.), z czego 3 404 osoby rejestrowały się po raz pierwszy i 11 261 bezrobotnych po raz kolejny.

W 2017r. z ogółu 16 234 wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych – 8 023 osoby (49,4% ogółu wyrejestrowanych) podjęło pracę, z tego 6.764 osoby pracę niesubsydiowaną i 1259 osób pracę subsydiowaną. Spośród bezrobotnych podejmujących pracę subsydiowaną, 179 osób zostało skierowanych do prac interwencyjnych, 443 osoby podjęło działalność gospodarczą, 249 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego, czyli wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, 102 osoby w ramach bonu na zasiedlenie, 47 osób w ramach dofinansowania wynagrodzenia po 50 roku życia.

W 2017 roku liczba osób, które rozpoczęły staże wyniosła 2 048, natomiast liczba osób, które rozpoczęły szkolenia osiągnęła poziom 121. W okresie sprawozdawczym 143 osoby rozpoczęły prace społecznie użyteczne.

Z tytułu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji zostały wyłączone 2.503 osoby (tj. 15,4% ogółu wyrejestrowanych). Dobrowolną rezygnację ze statusu potwierdziło 977 osób, tj. o 85 osób mniej niż w roku ubiegłym. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego wyłączono 475 osób, z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych 124 osoby.

Na koniec 2017 r. w MUP zarejestrowanych było 6 685 osób długotrwale bezrobotnych. Długotrwale bezrobotni są osobami w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, a zarazem grupą najbardziej liczną, gdyż stanowią 59,9% ogółu bezrobotnych. W tej grupie na koniec 2017 r. kobiety stanowiły 49,4% (3 305 osób).

Struktura osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najwięcej osób posiadało wykształcenie gimnazjalne i niższe – 26,8% (1 789 osób). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Grupa ta stanowiła 23,6% ogółu bezrobotnych (czyli 1.574 osoby). Pod koniec 2017 r. najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (738 osób, tj. 11%).

Analizując liczbę długotrwale bezrobotnych pod względem wieku można zauważyć, że największy odsetek tej grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata, tj. 27,8% ogółu (1 856 osób). Drugą co do wielkości grupą były osoby z przedziału wiekowego 25-34 lata i stanowiły (24,5%, tj. 1 639 osób). Następną w kolejności grupa to osoby w wieku 45-54 lata i stanowiły 21,7% ogółu (tj. 1.454 osoby). Najmniej liczną grupą długotrwale bezrobotnych pod względem wieku były osoby młode z przedziału 18-24 lata (3,8%, tj. 252 osoby). Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 8,3% (tj. 552 osoby) ogółu z grupy osób długotrwale bezrobotnych.

Natomiast wśród długotrwale bezrobotnych według posiadanego stażu pracy najliczniejszą grupą były osoby posiadające doświadczenie zawodowe do 1 roku i stanowiły 24,6% (tj. 1.645 osób) ogółu długotrwale bezrobotnych. Drugą w kolejności grupą sklasyfikowaną pod względem stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat (19,9%, tj. 1 333 osoby). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z ponad 30-letnim stażem pracy (2,5%, tj. 168 osób). Na koniec grudnia 2017 r. osoby nie posiadające żadnego stażu pracy stanowiły 14% (tj. 936 osób) i w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r.

odsetek ten wzrósł o 0,2 punktu procentowego natomiast liczba osób zmniejszyła się o 123 osoby.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy mają największe trudności z ponownym podjęciem zatrudnienia, grupa ta jest w dużo większym stopniu narażona na marginalizację, co dodatkowo zmniejsza ich aktywność w poszukiwaniu pracy.

Pomoc udzielana osobom długotrwale bezrobotnym opierała się głównie na nabywaniu przez nich praktycznych umiejętności poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy oraz na kierowaniu bezrobotnych na subsydiowane miejsca pracy. W 2017 r. staż rozpoczęło 628 osób długotrwale bezrobotnych, prace interwencyjne 42 osoby, a do prac społecznie użytecznych skierowano 130 osób. Środki na działalność gospodarczą otrzymało 101 osób długotrwale bezrobotnych. Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego na wyposażonym stanowisku pracy – 76 osób. W szkoleniach organizowanych przez MUP uczestniczyło 30 osób długotrwale bezrobotnych.

W działania między innymi na rzecz osób długotrwale bezrobotnych wpisują się również realizowane przez MUP projekty i programy:

1. Program specjalny „Lubelska kawiarenka sezonowa”

Celem programu jest wzrost poziomu zatrudnienia 10 osób długotrwale bezrobotnych mieszkańców dzielnicy Śródmieście Miasta Lublin zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie.

Uczestnicy programu to 10 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie spełniających jednocześnie kryteria: - osoba długotrwale bezrobotna, - osoba zamieszkująca Śródmieście Miasta Lublina, - osoba dla której ustalono II lub III profil pomocy. W pierwszej kolejności do programu zostaną zrekrutowane osoby bezrobotne w stosunku do których zastosowane dotychczas usługi i/lub instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy.

Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

1. Usługi rynku pracy:

- poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe,
- pośrednictwo pracy,
- szkolenie.

2. Instrumenty rynku pracy: - staże.

3. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie: świadczenie z tytułu udziału w poradnictwie zawodowym grupowym, warsztaty z kształtowania własnego wizerunku, zwiedzanie pięciu Szlaków turystycznych Lublina, zakup przewodników po Lublinie w formie książkowej.

2. Program specjalny „Aktywne wsparcie”

Celem programu jest aktywizacja zawodowa 20 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie oddalonych od rynku pracy z III profilem pomocy poprzez zastosowanie usług i instrumentów rynku pracy uzupełnionych specyficznymi elementami wspierającymi zatrudnienie.

Uczestnicy programu to 20 osób bezrobotnych, dla których ustalono III profil pomocy, posiadające niskie kwalifikacje lub kwalifikacje nieadekwatne w stosunku do potrzeb rynku

pracy i oczekiwań pracodawców. Pierwszeństwo w udziale w programie mają osoby bezrobotne w stosunku do których zastosowane wcześniej usługi i instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy. Formy wsparcia skierowane do uczestników programu:

1. Usługi rynku pracy: poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe, pośrednictwo pracy, szkolenie.
2. Instrumenty rynku pracy: staż (3 lub 6 miesięcy), prace interwencyjne.
3. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie przewidziane w ramach realizacji programu specjalnego w 2018 r.: świadczenie z tytułu udziału w poradnictwie zawodowym grupowym, warsztaty z kształtowania własnego wizerunku, świadczenie z tytułu zwrotu kosztów dojazdu na szkolenie indywidualne, staż.

3. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Lublin (III)”

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014-2020, Oś Priorytetowa I Osoby młode ma rynku pracy, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

Projekt skierowany jest do osób młodych w wieku 18-29 lat, należących do tzw. kategorii NEET zgodnie z definicją przyjętą w PO WER 2014-2020. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w mieście Lublin, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

W 2017 r. udział w projekcie rozpoczęło 1 077 osób, w tym: 457 osób długotrwale bezrobotnych, 16 osób niepełnosprawnych, 345 osób z niskimi kwalifikacjami. W 2017 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania (1 077 osób), poradnictwo zawodowe (1 077 osób), pośrednictwo pracy: (899 osób), szkolenia indywidualne (10 osób), staże (899 osób), środki na podjęcie działalności gospodarczej (114 osób), bony na zasiedlenie (54 osób).

4. „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie (III)”

Oś priorytetowa 9: Rynek pracy, Priorytet inwestycyjny 8i: Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, Działanie 9.2 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014 – 2020.

Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie. Projekt skierowany jest do osób w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w MUP w Lublinie jako osoby bezrobotne, dla których został ustalony I lub II profil pomocy, należących co najmniej do jednej z następujących grup: kobiety; osoby w wieku 50 lat i więcej; osoby długotrwale bezrobotne; osoby z niepełnosprawnościami; osoby o niskich kwalifikacjach; osoby odchodzące z rolnictwa.

W 2017 r. w projekcie udział rozpoczęły 664 osoby, w tym: 30 kobiet, 135 osób w wieku 50 lat i więcej, 456 osób długotrwale bezrobotnych, 34 osób niepełnosprawnych, 360 osób z niskimi kwalifikacjami, 6 osób odchodzących z rolnictwa.

W 2017 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania 6 642 osoby, poradnictwo zawodowe 664 osoby, pośrednictwo pracy 654 osoby, szkolenia indywidualne 10 osób, staże 580 osób, doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego 74 osób.

Program Aktywizacja i Integracja realizowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie (MUP w Lublinie) we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie (MOPR w Lublinie) na mocy porozumienia zawartego w dniu 23 czerwca 2017 r. Celem programu była integracja społeczna osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie korzystających ze świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie służąca kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym. Program PAI skierowany był do 20 osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, dla których był ustalony III profil pomocy.

Do uczestników PAI skierowano:

- 1) aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych realizowana w formie prac społecznie użytecznych,
- 2) integracja społeczna osób bezrobotnych realizowana poprzez udział w warsztatach mających na celu wzrost potencjału społeczno – zawodowego zorganizowanych przez organizację pożytku publicznego wyłonioną przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie w otwartym konkursie ofert - Agencję Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Sp. z o.o., ul. Rynek 7, 20-111 Lublin.

W okresie sprawozdawczym MUP w Lublinie był organizatorem Targów Pracy 2017, które odbyły się 21 marca 2017 roku w Centrum Targowo – Wystawienniczym Targi Lublin S.A Organizatorem przedsięwzięcia, jak co roku, był Miejski Urząd Pracy w Lublinie, a współorganizatorami byli: Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Lublinie oraz Wojewódzki Sztab Wojskowy w Lublinie - Ośrodek Aktywizacji Zawodowej w Lublinie. Honorowy patronat Targom Pracy 2017 udzielił: Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego oraz Prezydent Miasta Lublin i Komendant Wojewódzki OHP w Lublinie.

W Targach wzięło udział blisko 147 wystawców, oferujących ponad 1000 różnorodnych miejsc pracy. Pracodawcy poprzez bezpośredni kontakt z osobami poszukującymi zatrudnienia oraz możliwość przeprowadzenia rozmów mogli pozyskać odpowiednich kandydatów do pracy już w trakcie trwania przedsięwzięcia. Targi pracy poza znalezieniem kandydatów do pracy są okazją do promowania własnych firm, pozyskania partnerów w biznesie oraz utrwalenia sieci kontaktów z innymi przedsiębiorcami i instytucjami.

W dniu 05.12.2017 roku MUP w Lublinie uczestniczył również w Lubelskich Targach Aktywności Osób Niepełnosprawnych organizowanych przez Prezydenta Miasta Lublin. Celem inicjatywy było promowanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych, zwiększanie świadomości na temat praw, potrzeb i możliwości tej grupy społecznej, a także przełamywanie stereotypowego wizerunku osób niepełnosprawnych jako zależnych i biernych zawodowo. MUP w Lublinie aktywnie uczestniczył w Targach przez wystawienie stoiska na

którym zaprezentowano usługi i instrumenty rynku pracy oraz oferty pracy będące w dyspozycji urzędu przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością.

Ponadto dnia 21 listopada 2017 roku w ramach XVIII edycji targów pracy pod nazwą „Inżynier na rynku pracy” odbył się Dzień Kariery 2017, którego organizatorami byli: Miejski Urząd Pracy w Lublinie oraz Biuro Karier Politechniki Lubelskiej. Honorowy Patronat nad Dniem Kariery 2017 objęli: Prezydent Miasta Lublin Krzysztof Żuk i JM Rektor Politechniki Lubelskiej prof. dr hab. inż. Piotr Kacejko.

Głównym punktem tegorocznego dnia kariery była konferencja tematyczna „Rynek pracy dla aktywnych”, podczas której zaprezentowane zostały m.in. informacje związane z bezpiecznymi wyjazdami za granicę, legalną pracą, finansowymi formami wsparcia w aktywnym poszukiwaniu pracy, legalizacją pobytu i zatrudnienia cudzoziemców-studentów i absolwentów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto osoby biorące udział w przedsięwzięciu miały okazję do zapoznania się z najnowszymi ofertami pracy, stażami oraz praktykami oferowanymi przez pracodawców oraz instytucje rynku pracy.

Zamierzenia MUP w Lublinie na rok 2018:

- organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- realizowanie projektów własnych i kontynuacja realizacji projektów partnerskich;
- tworzenie projektów na ogłoszone konkursy oraz realizacja programów specjalnych;
- wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy;
- aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- pomoc osobom bezrobotnym z grup defaworyzowanych;
- udzielanie wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej osób będących klientami pomocy społecznej;
- zorganizowanie Targów Pracy oraz Dnia Kariery;
- uczestniczenie w targach pracy Partnerów;
- inicjowanie oraz negocjowanie nowych przedsięwzięć w partnerstwie;
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla bezrobotnych;
- prowadzenie działań marketingowych usług MUP;
- organizowanie cyklicznych spotkań członków Klubu Pracodawców i Lubelskiego Partnerstwa Publiczno - Społecznego.

W celu zapobiegania i ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego planuje się m.in:

- profilowanie pomocy i wsparcie doradcy klienta,
- dobór osób długotrwale bezrobotnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- dobór osób niepełnosprawnych do usług i instrumentów rynku pracy,
- realizacja Programu Aktywizacja i Integracja.

III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wydatki Miasta Lublin na zadania realizowane w obszarze pomocy społecznej wyniosły 460,7 mln zł. Największy procent wydatków stanowiła realizacja świadczenia wychowawczego, tj. 38,66% ogółu wydatków, które finansowane jest z budżetu państwa.

Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł)⁴

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny 2017	Potrzeby Rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
OGÓLEM					
OGÓLEM (działy)	1	252 911 609,10	400 226 101,75	460 749 411,85	478 540 471,00
W tym: w budżecie OPS/PCPR	1.1	170 374 351,54	316 153 962,48	372 489 093,10	364 911 245,00
851 - OCHRONA ZDROWIA					
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	2	363 619,24	445 379,83	613 898,84	600 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	2.1	0	0	0,00	0,00
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	3	5 710 831,13	5 974 190,89	6 442 134,33	6 800 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	3.1	0	0	0,00	0,00
852 - POMOC SPOŁECZNA					
85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	4	16 284 950,53	16 286 099,89	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4.1	5 047 851,96	5 012 940,58	0,00	0,00
85202 - Domy pomocy społecznej	5	32 365 857,47	33 773 595,16	36 102 347,39	37 331 446,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	5.1	7 017 227,86	8 060 441,89	9 034 164,62	9 400 000,00
85203 - Ośrodki Wsparcia	6	11 875 983,83	12 256 908,53	12 950 122,40	25 304 219,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6.1	4 997 660,69	4 382 208,00	4 447 510,00	5 226 715,00
85203 - Ośrodki Wsparcia – ogółem (własne)		5 809 139,56	5 369 163,18	5 900 529,96	17 165 162,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR (własne)	6.2.1	1 090 143,69	0	0,00	0,00
w tym: do dyspozycji Zespołu Ośrodków Wsparcia (własne)	6.2.2	4 717 571,78	5 054 647,91	5 861 729,09	6 785 875,00
w tym: do dyspozycji ŚDS Kalina (własne)	6.2.3	0	1 750 ,00	15 777,68	0,00
w tym: do dyspozycji Wydziału Inwestycji i Remontów (własne)	6.2.4	0	311 989,00	22 878,00	10 378 787,00
85203 - Ośrodki Wsparcia – ogółem (zewnątrzne)	6.3	6 066 844,27	6 887 745,35	7 049 592,44	8 139 057,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR (zewnątrzne)	6.3.1	3 907 517,00	4 382 208,00	4 447 510,00	5 226 715,00
w tym: do dyspozycji Zespołu Ośrodków Wsparcia (zewnątrzne)	6.3.2	1 675 474,47	1 948 804,55	2 023 426,57	2 282 400,00
w tym: do dyspozycji ŚDS Kalina (zewnątrzne)	6.3.3	483 852,80	556 732,80	578 655,87	629 942,00
85204 - Rodziny zastępcze	7	7 556 516,63	8 575 290,30	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	7.1	7 554 516,63	8 563 284,69	0,00	0,00
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	8	408 484,00	431 808,75	468 331,53	385 000,00

⁴ Materiał opracowany przez Wydział Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin. Plan na 2018 rok według uchwały budżetowej (po zmianach) stan na 31.01.2018r.

w tym: w budżecie OPS / PCPR	8,1	300 000,00	398 000,19	381 267,04	385 000,00
85206 - Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	9	1 708 270,57	1 728 706,91	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	9.1	1 708 270,57	1 728 706,91	0,00	0,00
85211 - Świadczenia wychowawcze	10	0	130 576 204,64	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10.1	0	130 289 122,37	0,00	0,00
85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	11	81 297 144,84	94 281 321,97	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	11.1	80 945 284,36	93 805 970,99	0,00	0,00
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	12	1 681 640,49	1 934 198,87	2 083 166,70	2 254 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12.1	1 681 640,49	1 934 198,87	2 082 894,90	2 254 000,00
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	13	10 706 639,53	8 969 762,57	6 196 114,54	6 800 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	13.1	10 698 483,64	8 948 770,85	6 176 653,39	6 775 000,00
85215 - Dodatki mieszkaniowe	14	11 618 489,10	10 552 514,77	9 577 718,94	9 095 750,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14.1	0	0	0,00	0,00
85216 - Zasiłki stałe - ogółem (własne i zewnętrzne)	15	10 200 464,21	11 503 878,70	11 008 318,87	7 692 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	15.1	10 149 795,31	11 432 012,72	10 911 555,31	7 577 000,00
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -	16	0	0	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS/PCPR	16.1	0	0	0,00	0,00
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	17	20 624 792,83	22 107 134,19	24 222 926,01	23 874 265,00
w tym: w budżecie OPS/PCPR	17.1	20 624 792,83	22 107 134,19	24 222 926,01	23 874 265,00
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	18	1 573 673,71	1 689 498,90	1 634 269,57	1 696 880,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	18.1	705 443,44	782 960,10	685 803,99	717 880,00
W tym wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	19	50 598,59	112 654,42	78 312,89	58 300,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	19.1	50 598,59	112 654,42	78 312,89	58 300,00
85226 - Ośrodki adopcyjno- opiekuńcze	20	0	0	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	20.1	0	0	0,00	0,00
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	21	7 485 170,00	9 196 806,10	11 468 172,65	11 722 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	21.1	7 485 170,00	9 188 186,50	11 458 197,65	11 714 000,00
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	22	0	0	6 063 352,46	5 273 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	22.1	0	0	6 057 555,86	5 267 000,00
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	23	259 274,82	187 819,60	91 310,00	100 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	23.1	259 274,82	187 819,60	91 310,00	100 000,00

85232 - Centra Integracji Społecznej	24	0	0	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	24.1	0	0	0,00	0,00
85233 - Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	25	0	0	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	25.1	0	0	0,00	0,00
85278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	26	0	0	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26.1	0	0	0,00	0,00
85295 - Pozostała działalność	27	9 416 560,22	8 953 433,27	2 954 639,41	3 473 167,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	27.1	9 159 744,52	8 436 101,83	2 580 290,35	3 022 850,00
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ					
85305 - Żłobki	28	13 977 922,40	14 117 439,17	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28.1	0	0	0,00	0,00
85306 - Kluby dziecięce	29	122 600,00	270 620,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	29.1	0	0	0,00	0,00
85307 - Dzienni opiekunowie	30	0	0	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	30.1	0	0	0,00	0,00
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	31	1 065 404,77	1 129 762,35	1 204 845,89	1 352 841,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	31.1	747 985,30	778 560,00	805 730,00	876 000,00
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	32	1 517 118,56	1 483 431,93	1 546 986,83	1 554 900,00
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	32.1	0	0	0,00	0,00
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	33	0	0	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	33.1	0	0	0,00	0,00
85324 - Pomoc dla repatriantów	34	125 262,31	102 104,10	204 175,87	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34.1	0	0	0,00	0,00
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	35	1 249 023,12	0	2 009 736,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	35.1	1 249 023,12	0	2 009 736,00	0,00
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza					
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	36	3 715 914,79	3 698 190,36	3 028 557,15	638 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36.1	42 186,00	32 894,00	24 086,00	30 000,00
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	37			407 240,00	419 514,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	37.1			0,00	0,00
855 - Rodzina					
85501 - Świadczenie wychowawcze	38			178 120 846,17	176 558 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38.1			177 906 323,51	176 453 000,00
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	39			98 152 927,00	95 273 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	39.1			97 566 461,03	94 773 000,00
85503 - Karta Dużej Rodziny	40			53 121,52	60 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40.1			0,00	0,00
85504 - Wspieranie Rodziny	41			1 585 911,08	1 909 300,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	41.1			1 585 911,08	1 909 300,00

85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	42			16 776 270,48	31 906 164,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42.1			0,00	0,00
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	43			299 780,00	581 800,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	43.1			0,00	0,00
85508 - Rodziny zastępcze	44			9 310 567,98	9 264 987,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	44.1			9 298 489,33	9 258 887,00
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	45			15 875 064,71	16 422 538,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	45.1			4 867 337,00	5 099 648,00
85595 - Pozostała działalność	46			208 717,18	113 600,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46.1			207 049,68	113 600,00
Pozostałe wydatki OPS / PCPR					
85595 - Pozostała działalność (przyjazne Patrole)	47			31 199,10	31 200,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	47.1			31 199,10	31 200,00
85195 - Pozostała działalność (wydawanie decyzji o świadczenie zdrowotne)	48			56 641,25	52 900,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48.1			56 641,25	52 900,00

W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dysponował budżetem w wysokości 372 499 093,10 zł. W jego ramach największy procent wydatków stanowiła realizacja świadczenia wychowawczego, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wprowadzone zostało ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017r. poz.1851), a wydatki na realizację zadania wyniosły ogółem 177 884 872,21 zł, co stanowiło 47,75% ogółu wydatków MOPR.

Wydatki poniesione na realizację zadań z ustawy z dnia z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wyniosły ogółem 95 752 175,00 zł, co stanowiło 25,71% ogółu wydatków MOPR.

Kolejną pozycję zajmują wydatki poniesione na zasiłki i usługi pomocy społecznej. Wydatki te wyniosły ogółem 35 498 959,14 zł, stanowiąc 9,53% wydatków MOPR.

W tej kwocie:

- 51,36 % stanowiły wydatki na zasiłki oraz składki ubezpieczenia zdrowotnego w kwocie 18 232 714,29 zł,
- 32,28% stanowiły wydatki na usługi pomocy społecznej w kwocie 11 458 197,65 zł,
- 16,10% stanowiły wydatki na Program Pomoc państwa w zakresie dożywiania, które wyniosły 5 716 737,20 zł,
- 0,26 % stanowiły wydatki na rzecz cudzoziemców w kwocie 91 310,00 zł.

Ogółem poziom wydatków na zasiłki i usługi pomocy społecznej w 2017 roku w stosunku do 2016 roku był niższy o 913 354,08 zł, co mogło wynikać z poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin z dziećmi, pobierających świadczenie wychowawcze.

Koszty utrzymania Ośrodka i jego komórek organizacyjnych w roku sprawozdawczym wyniosły 32 227 895,98 zł.

Wydatki na domy pomocy społecznej oraz ośrodki wsparcia w 2017 roku, w ramach budżetu MOPR w Lublinie, stanowiły 4,11% ogółu wydatków i wyniosły 15 309 877,40 zł. Natomiast związane z udzieleniem dotacji na prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych i placówek wsparcia dziennego stanowiły 1,49% wydatków MOPR i osiągnęły poziom 5 537 592,79 zł.

Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń dla rodzin zastępczych oraz osób usamodzielniających się lub kontynuujących naukę wychowanków wyniosły 1,87%, tj. łącznie 6 953 156,72 zł.

Na rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych wydatkowano 805 730,00 zł, co stanowi 0,22% wydatków Ośrodka w 2017 roku.

IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA⁵

Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	PROGNOZA		
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA						
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	9 071	9 247	9 227	9 300	9 300
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	404	459	501	550	600
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	971	1 041	1 095	1 140	1 200
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	89	111	117	150	150
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	47	84	106	150	150
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	6	29	38	47	56	60
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	7	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	8	1 369	1 644	1 902	2 340	2 440
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	9	203	509	700	300	200
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	10	89	90	92	92	92
Liczba miejsc w przedszkolach (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	11	9 131	9 722	9 780	9 780	9 780
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	12	0	0	0	0	0
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży - ogółem	13	41	40	49	49	50
Z tego: (wiersze "Przyszkolne" i "Pozaszkolne")						
Przyszkolne	14	41	40	49	49	50
Pozaszkolne	15	0	0	0	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	16	14	17	21	23	23
Liczba hospicjów	17	2	2	2	2	2
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	18	1	0	0	0	0

Mieszkania w zasobie gminy

Miasto Lublin w 2017 roku dysponowało 9 227 mieszkaniami komunalnymi (w tym 1 095 mieszkaniami socjalnymi). W odniesieniu do roku 2016 odnotowano spadek ich liczby o 0,2% tj. o 20 mieszkań.

W roku 2017 przyjęto 501 wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego z zasobów gminy, o 42 więcej niż w roku 2016.

⁵ Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Wydziały Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Oświaty i Wychowania, Wydział Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin.

Żłobki

W rejestrze żłobków i klubów dziecięcych prowadzonym przez Prezydenta Miasta Lublin na koniec grudnia 2017 r. zarejestrowanych było 47 podmiotów dysponujących 1 902 miejscami. Z informacji uzyskanych z publicznych i niepublicznych żłobków oraz niepublicznych klubów dziecięcych wynika, że w roku 2017 zabrakło miejsc dla 700 dzieci.

W 2018 roku planowane jest oddanie do użytku miejskiego żłobka publicznego o liczbie miejsc 210. Prognozuje się też zwiększenie liczby niepublicznych żłobków o 5 oraz klubów dziecięcych o 1 oraz zwiększenie ilości, miejsc w dotychczas funkcjonujących żłobkach i klubach niepublicznych. Działania te łącznie zwiększą ilość miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 o ok. 438. Natomiast w 2019 prognozuje się też zwiększenie liczby niepublicznych żłobków o 3 oraz klubów dziecięcych o 1, które łącznie zwiększą liczbę miejsc o ok.100. Podstawowym powodem odmowy przyznania miejsca w żłobku jest zbyt mała liczba miejsc w porównaniu z potrzebami. Realizacja powyższych zamierzeń pozwoli w pełni zaspokoić potrzeby w zakresie zapewnienia opieki dzieciom w żłobkach.

Przedszkola

W Mieście Lublin w 2017 roku funkcjonowały 92 przedszkola, dysponujące 9 780 miejscami. W odniesieniu do roku 2016 o 2 wzrosła liczba placówek, a w związku z tym baza dydaktyczna powiększyła się o 58 miejsc.

V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było 1 194 osoby. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie zatrudnione były 527 osób, w Domach Pomocy Społecznej – 497 osób, w ośrodkach wsparcia 262 osób, a w Centrum Interwencji Kryzysowej 48 osób.

Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin⁶ w 2017 roku

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	527	39,51
Filie Ośrodka	241	18,07
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	497	37,25
OŚRODKI WSPARCIA	262	19,64
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	48	3,60

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Kadrę pomocy społecznej w MOPR realizującą zadania w ramach ustawy o pomocy społecznej tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m. in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej oraz starsi specjaliści pracy socjalnej). W 2017 roku zatrudnionych było 180 pracowników socjalnych, co stanowiło 34,18% ogółu pracowników jednostki. Wśród nich 170 osób świadczyło pracę socjalną w środowisku, przeprowadzało rodzinne wywiady środowiskowe i zgodnie z art.121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywało comiesięczny dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł.

Należy nadmienić, że 170 osób pracujących w terenie zatrudnionych było w ramach 167 etatów (do liczby osób zatrudnionych wliczone były również osoby wykonujące pracę na umowę na zastępstwo).

Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
OGÓLEM PRACOWNICY JEDNOSTKI					
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	498	522	527	527
KADRA KIEROWNICZA					
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	4	4	4	4
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)					
Wykształcenie wyższe	3	4	4	4	4
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	4	3	4	4	4
PRACOWNICY SOCJALNI					
Ogółem	5	188	190	180	180

⁶ Dane na podstawie sprawozdania MRPiPS – 03 za 2016 rok oraz danych własnych.

W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	5	0	0	0	0
W tym: (od poz. 7 do poz. 11)						
Wykształcenie wyższe	7	137	138	134	134	134
Wykształcenie średnie	8	51	52	46	46	46
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	33	31	32	32	32
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	24	25	26	26	26
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	16	15	17	17	17
POZOSTALI PRACOWNICY:						
Ogółem	12	306	328	347	347	347
W tym: (od poz. 13 do poz. 15)						
Wykształcenie wyższe	13	251	277	297	297	297
Wykształcenie średnie	14	54	50	48	48	48
Inne	15	1	1	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zgodnie z zapisem ustawowym (art.110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin, liczba mieszkańców Lublina wynosiła 330 127 osób (w tym: 322 916 osób zameldowanych na pobyt stały oraz 7 211 osób zameldowanych na pobyt czasowy, wg stanu na dzień 31 XII 2017 r.). Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 165 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym spełniony.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 3 osoby posiadają tytuł naukowy doktora, 69,07% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 12,14% posiada wykształcenie wyższe zawodowe.

Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Wolontariusze	1	79	72	42	120	120
Staże	2	19	19	20	20	10

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

VI. POMOC ŚRODOWISKOWA

1. System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest poprzez pracę socjalną, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej oraz w formie wypłaty świadczeń finansowych. Działania pracowników pionu pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

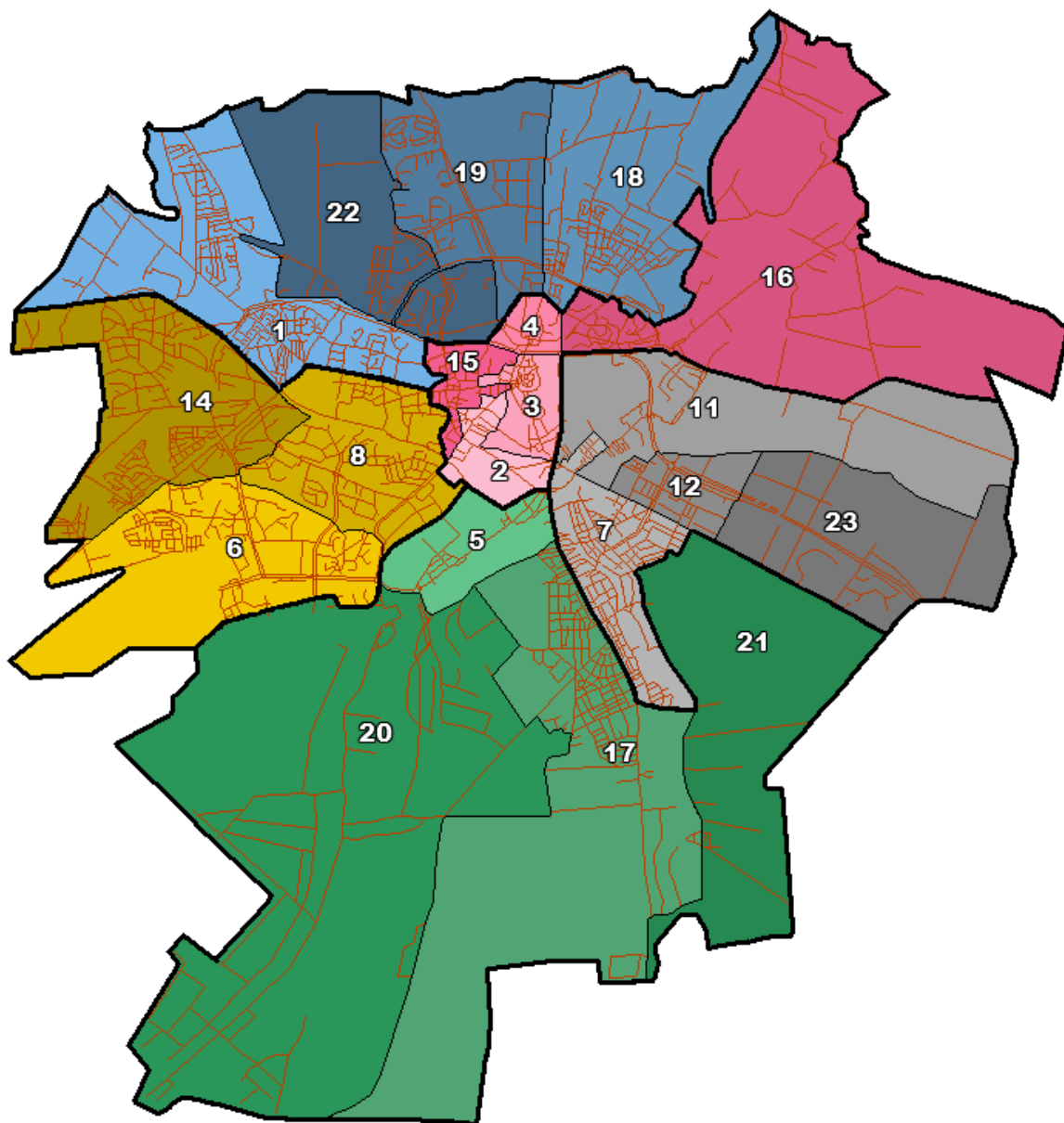
Na terenie miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2017 funkcjonowało ogółem 20 Sekcji Pracy Socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w jego środowisku.

W miesiącu kwietniu 2017 roku nastąpiła zmiana siedziby Sekcji Pracy Socjalnej Nr 2, zaś Sekcji Pracy Socjalnej nr 15 w miesiącu grudniu 2017 roku. Ww. sekcje funkcjonują na terenie Filii nr 1 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Główną przesłanką do przeprowadzki było ułatwienie dostępności do budynku klientom sekcji. Poprzednio zajmowane siedziby nie były przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, w podeszłym wieku czy matek z małymi dziećmi.

W dziale ds. pomocy środowiskowej funkcjonuje sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizuje również procedurę „Niebieskiej karty”.

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania sekcji pracy socjalnej w 2017 roku

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 2 - Głęboka 8 A
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 3 - Jezuicka 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 4 - Lubartowska 6-8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 15 - Narutowicza 74A
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 16 - Towarowa 19

Filia Nr 2 - ul. Hutnicza 1a

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 7 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 11 - Hutnicza 1a
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 12 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 - Jagiełły 16

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I - 4

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 6 - Jutrzenki 6
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 8 - Mieszka I - 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 14 - Zana 38 (piętro III)

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 1 - Głowackiego 35
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 18 - Koryznowej 2b
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 19 - Komp. Polskich 8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 22 - Paganiniego 12

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 5 - Piekarska 27
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 17 - Róży Wiatrów 1
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 20 - Nałkowskich 114
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 21 - Zdrowa 14

2. Korzystający z pomocy społecznej

W ramach ustawy o pomocy społecznej MOPR w Lublinie w 2017 roku udzielił pomocy ogółem 17 870 osobom, (co stanowi 5,41% mieszkańców miasta Lublin⁷) z 9 478 rodzin.

Z pośród wszystkich rodzin jakie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie objął pomocą 59,24% stanowiły jednoosobowe gospodarstwa domowe, 26,16% stanowiły rodziny z dziećmi, a 14,56 % pozostałe rodziny.

W roku 2017 z pomocy Ośrodka korzystało 5 619 rodzin stanowiących jednoosobowe gospodarstwa domowe. Ich liczba wzrosła o 143, tj. 2,6%, w stosunku do roku 2016, kiedy takich rodzin było 5 476.

2 479 to rodziny wychowujące dzieci, w tym:

- 972 rodziny wychowujące jedno dziecko,
- 901 rodzin wychowujących dwoje dzieci,
- 606 rodzin wychowujących troje i więcej dzieci .

W roku 2017 odnotowano bardzo wyraźny, blisko 18% spadek liczby rodzin z dziećmi objętych wsparciem. Z 3020 odnotowanych w roku 2016 pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w roku 2017 pozostawało aż 541 rodzin mniej.

Wśród rodzin z dziećmi 1 147 to rodziny niepełne (222 rodzin niepełnych wychowywało troje i więcej dzieci).

Liczną grupę społeczną wśród klientów Ośrodka stanowili emeryci i renciści. Z pośród 9 478 rodzin objętych pomocą emeryci i renciści tworzyli 3 045 rodzin, z czego 2 125 znajdowało się w grupie osób stanowiących jednoosobowe gospodarstwo domowe. Liczba rodzin emerytów i rencistów wśród wszystkich rodzin objętych pomocą stanowiła w 2017 roku 32 %.

W 2017 roku decyzją przyznano świadczenia 9 865 osobom z 7 573 rodzin. Łączna liczba osób w tych rodzinach to 13 759. Jest to o 1 808 osób mniej niż w 2016 roku.

Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA					
Liczba osób	1	20 130	19 998	17 870	17 870
Liczba rodzin	2	9 871	9 993	9 478	9 478
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE					
Liczba osób	2	13 069	11 673	9 865	9 865
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	6 969	5 943	5 775	5 775
Wiek 0-17	4	4 249	3 620	2 279	2 279

⁷ Dane dotyczą pomocy z zakresu zadań własnych i zleconych gminie, zadań z zakresu administracji rządowej wykonywanej przez powiat, zadań realizowanych na podstawie porozumień i umów. Liczba mieszkańców wg Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin wynosi **330 127** osób (322 916 osób zameldowanych na stałe oraz 7 211 osób posiadających meldunek czasowy - stan na dzień 31 XII 2017r.) i **jest mniejsza o 2 457** osób w stosunku do 2016 roku, kiedy wynosiła 332 584 osoby.

Wiek produkcyjny *	5	6 873	6 268	5 127	5 127
Wiek poprodukcyjny **	6	1 947	1 785	2 459	2 459
Liczba rodzin	7	8 893	8 309	7 573	7 573
Liczba osób w rodzinach	8	18 420	16 403	13 759	13 759
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)					
Ogółem	9	7 329	6 062	5 335	5 335
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	3 930	3 281	3 148	3 148
Wiek 0-17	11	2 077	1 773	1 133	1 133
Wiek 18-59	12	3 717	2 917	2 442	2 442
Wiek 60 lat i więcej	13	1 535	1 372	1 760	1 760
w tym: MĘŻCZYŹNI (z wierszy 2-6)					
Ogółem	14	5 740	5 611	4 530	4 530
W tym: osoby długotrwale korzystające	15	3 039	2 662	2 627	2 627
Wiek 0-17	16	2 171	1 847	1 146	1 146
Wiek 18-64	17	3 157	3 351	2 685	2 685
Wiek 65 lat i więcej	18	412	413	699	699
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	19	7 291	6 566	5 904	5 904
Liczba rodzin	20	7 167	6 488	5 821	5 821
Liczba osób w rodzinach	21	15 374	13 111	10 848	10 848
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	22	7 001	6 211	4 985	4 985
Liczba rodzin	23	4 849	4 433	3 788	3 788
Liczba osób w rodzinach	24	12 315	10 698	8 166	8 166
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY					
Liczba osób ogółem	25	9 576	9 247	8 057	8 057
Liczba rodzin	26	9 311	9 137	8 038	8 038
Liczba osób w rodzinach	27	19 311	18 038	14 604	14 604

Źródło: Sprawozdanie MRPiS - 03 oraz dane własne MOPR w Lublinie

3. Powody przyznania pomocy

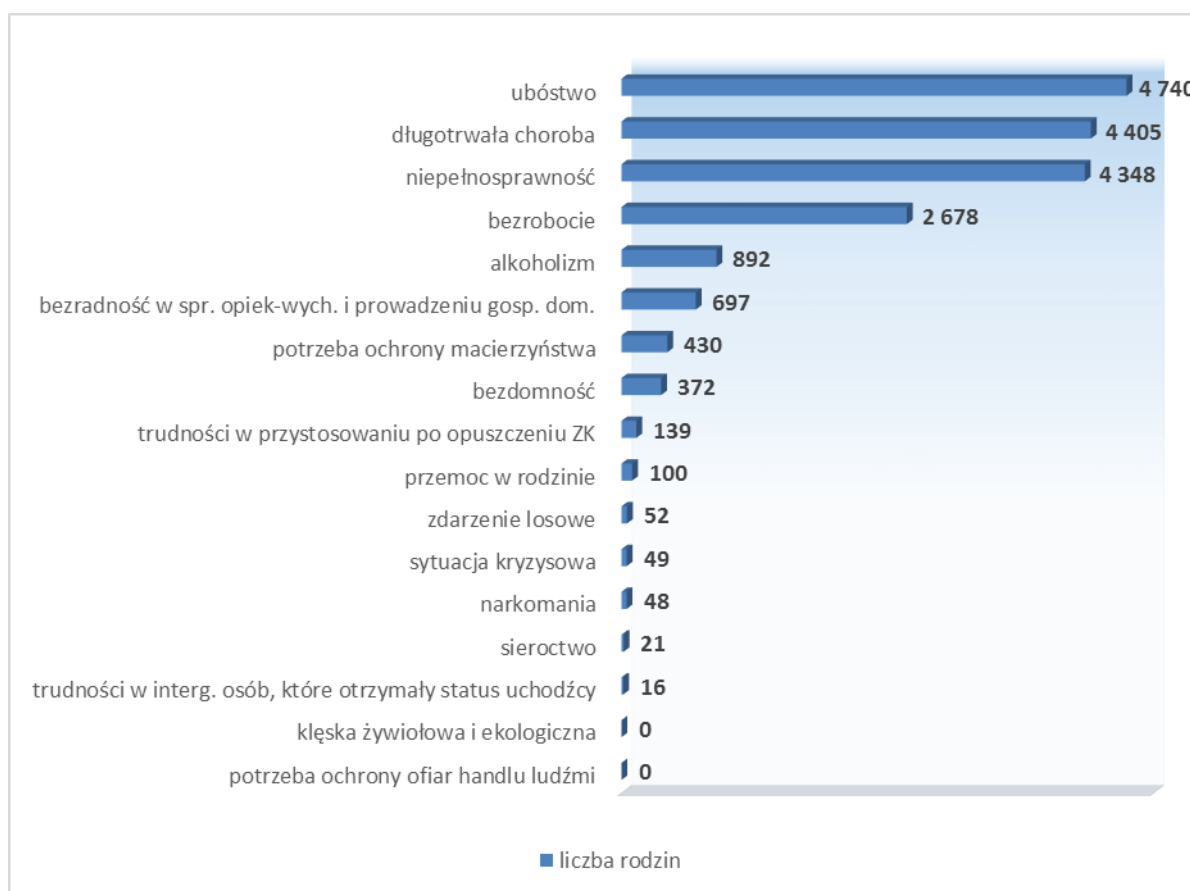
Ustawa o pomocy społecznej wyszczególnia 16 powodów będących podstawą udzielenia pomocy. Dominujące powody korzystania z pomocy MOPR w 2017 roku przedstawiono na wykresie nr 8. Należy jednakże zaznaczyć, że niejednokrotnie powody te współistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją.

Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPR jest ubóstwo. Pomoc z tego tytułu otrzymało 4 740 rodzin (liczących 8 364 osoby).

Problem ubóstwa dotyka 50,01% rodzin objętych pomocą. W przypadku ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Drugim pod względem częstotliwości występowania jest długotrwała i ciężka choroba, dotykająca 4 405 rodzin (46,48%), trzecim niepełnosprawność, która stała się przesłanką do korzystania z pomocy przez 4 348 rodzin. Na kolejnych miejscach notuje się problem bezrobocia, który dotyczył 2 678 rodzin, alkoholizmu w 892 rodzinach oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 697 rodzinach.

Wykres 8. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według częstotliwości występowania w 2017 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS - 03

Bezrobotni korzystający z pomocy Ośrodka stanowią 28,25% ogółu beneficjentów. W znacznej części są to osoby bez kwalifikacji lub których kwalifikacje są zdezaktualizowane, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy dodać, że w związku ze wzrostem popytu na pracę, długość okresu pozostawania bez zatrudnienia jest silnie skorelowana zarówno z kwalifikacjami, jak i motywacją do znalezienia pracy. Osoby wykształcone a także posiadające umiejętności i kwalifikacje dostosowane do potrzeb rynku, pozostają w rejestrze bezrobotnych krócej niż pozostali, jednakże najważniejszym czynnikiem jest chęć do podjęcia zatrudnienia. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem).

W 2017 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosiła 892, utrzymuje się na poziomie roku ubiegłego i stanowi 9,41% liczby rodzin objętych pomocą. Liczba osób w tych rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosi 1 308. W ocenie pracowników socjalnych z problemem alkoholowym boryka się jednakże znacznie większa liczba osób. Poza osobami u których zdiagnozowano chorobę alkoholową, wiele osób nie widzi problemu i nie wyraża chęci podjęcia leczenia pomimo, że spożywa alkohol ryzykownie.

Powodem korzystania z pomocy społecznej jest również bezdomność, która jest problemem wieloaspektowym, współistnieje z innymi problemami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, brak możliwości zamieszkania po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA					
UBÓSTWO					
Liczba rodzin	28	5 746	5 198	4 740	4 740
Liczba osób w rodzinach	29	11 575	9 804	8 364	8 364
BEZROBOCIE					
Liczba rodzin	30	3 572	3 186	2 678	2 678
Liczba osób w rodzinach	31	8 834	7 443	6 167	6 167
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
Liczba rodzin	32	4 537	4 518	4 348	4 348
Liczba osób w rodzinach	33	7 610	7 223	6 798	6 798
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA					
Liczba rodzin	34	4 410	4 156	4 405	4 405
Liczba osób w rodzinach	35	7 499	7 134	6 906	6 906
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH					
Liczba rodzin	36	1 174	957	697	697
Liczba osób w rodzinach	37	3 518	3 061	2 311	2 311
ALKOHOLIZM					
Liczba rodzin	38	969	959	892	892
Liczba osób w rodzinach	39	1 414	1 407	1 308	1 308
NARKOMANIA					
Liczba rodzin	40	35	40	48	48
Liczba osób w rodzinach	41	57	63	79	79
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA					
Liczba rodzin	42	590	516	430	430
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ					
Liczba rodzin	43	277	252	209	209
BEZDOMNOŚĆ					
Liczba rodzin	44	361	361	372	372
Liczba osób w rodzinach	45	428	389	402	402
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO					
Liczba rodzin	46	170	165	139	139
Liczba osób w rodzinach	47	236	276	220	220

ZDARZENIA LOSOWE					
Liczba rodzin	48	27	16	52	52
Liczba osób w rodzinach	49	70	25	102	102
KŁĘSKI ŻYWIOŁOWE I EKOLOGICZNE					
Liczba osób	50	0	0	0	0
SIEROCTWO					
Liczba rodzin	51	43	31	21	21
Liczba osób w rodzinach	52	164	121	70	70
PRZEMOC W RODZINIE					
Liczba rodzin	53		164	100	100
Liczba osób w rodzinach	54		521	327	327
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI					
Liczba rodzin	55	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie sprawozdania MRPiPS - 03

4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

Ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej w 2017 roku bez względu na źródło finansowania decyzją przyznano świadczenia 9 865 osobom (z 7 573 rodzin), w tym: w ramach zadań własnych świadczenia przyznano 9 779 osobom, a w ramach zadań zleconych 128.

Tabela 10. Formy udzielanej pomocy⁸

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ⁹	
	Rok 2015	Rok 2016			
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
ZASIŁEK STAŁY					
Liczba osób	1	2 248	2 196	2 157	2 140
Liczba świadczeń	2	22 229	22 351	21 683	22 048
Kwota świadczeń w złotych	3	10 249 096	11 557 996	11 284 338	11 445 085
W tym: (wiersze 4-6)					
Zasilek stały dla osób samotnie gospodarujących					
Liczba osób	4	1 946	1 916	1 912	1 897
Liczba świadczeń	5	19 434	19 712	19 289	19 614
Kwota świadczeń w złotych	6	9 468 662	10 768 529	10 560 642	10 711 455
W tym: (wiersze 7-9)					
Zasilek stały dla osoby w rodzinie					
Liczba osób	7	338	301	278	276
Liczba świadczeń	8	2 795	2 639	2 394	2 434
Kwota świadczeń w złotych	9	780 434	789 467	723 696	733 630
ZASIŁEK OKRESOWY					
Liczba osób	10	3 851	3 510	3 242	3 343
Liczba świadczeń	11	21 578	19 428	17 862	18 756
Kwota świadczeń w złotych	12	6 299 289	5 810 225	4 881 605	5 459 697
W tym: (wiersze 13-24)					
Zasilek okresowy z tytułu bezrobocia					
Liczba osób	13	2 935	2 515	2 047	2 111

⁸ Tabela sporządzona zgodnie ze sprawozdaniem MRPiPS-03, w związku z tym liczba świadczeń i kwoty świadczeń wynikają z wydanych decyzji i „nie uwzględniają sytuacji gdy dane świadczenie z różnych przyczyn nie zostało wypłacone [...]” (objaśnienia do sprawozdania str. 3). W związku z powyższym wykazane wartości świadczeń i ich liczba nie jest tożsama z realizacją wydatków za dany rok.

⁹ Dane na podstawie planu budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie na 2018 rok

Liczba świadczeń	14	15 548	12 616	10 064	10 568
Kwota świadczeń w złotych	15	4 771 004	4 149 709	3 294 424	3 684 558
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby					
Liczba osób	16	544	548	609	628
Liczba świadczeń	17	1 825	1 915	2 171	2 280
Kwota świadczeń w złotych	18	465 760	502 351	572 739	640 564
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	19	511	661	790	815
Liczba świadczeń	20	2 224	3 193	4 203	4 413
Kwota świadczeń w złotych	21	501 063	633 449	594 733	665 163
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego					
Liczba osób	22	2	1	11	11
Liczba świadczeń	23	2	2	31	33
Kwota świadczeń w złotych	24	727	481	9 788	10 947
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b					
Liczba osób	25	0	0	0	0
Liczba świadczeń	26	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	27	0	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓLEM					
Liczba osób	28	6 441	5 638	4 895	5 125
Kwota świadczeń w złotych	29	7 238 065	5 203 462	4 384 472	4 571 888
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"					
Liczba osób	30	5 859	5 128	4 474	4 684
Liczba świadczeń	31	25 601	20 019	15 931	17 652
Kwota świadczeń w złotych	32	5 090 868	3 027 853	3 335 279	2 965 950
ZASIŁKI CELOWE PRYZNANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2					
Liczba osób	33	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	34	0	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
POSILEK OGÓLEM					
Liczba osób	35	4 995	4 321	3 064	3 377
Liczba świadczeń	36	679 800	557 425	381 043	476 158
Kwota świadczeń w złotych	37	3 893 963	3 258 779	2 371 841	3 043 003
W TYM: DLA DZIECI					
Liczba osób	38	4 190	3 574	2 369	2 524
Liczba świadczeń	39	511 029	406 169	247 789	323 590
Kwota świadczeń w złotych	40	2 246 243	1 850 905	1 121 911	1 557 597
W tym: (z wierszy 35-37) POSILEK - świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"					
Liczba osób	41	4 829	4 166	2 886	2 957
Liczba świadczeń	42	648 007	527 893	356 553	452 262
Kwota świadczeń w złotych	43	3 697 899	3 076 026	2 205 046	2 839 611
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)					
Liczba osób	44	4 053	3 462	2 265	2 259
Liczba świadczeń	45	488 603	388 599	235 108	311 403
Kwota świadczeń w złotych	46	2 139 960	1 778 601	1 065 285	1 488 444
SCHRONIENIE					
Liczba osób	47	218	179	172	brak danych
Liczba świadczeń	48	35 274	36 658	28 601	brak danych

Kwota świadczeń w złotych	49	1 003 832	1 086 322	858 757	brak danych
UBRANIE					
Liczba osób	50	0	0	0	0
Liczba świadczeń	51	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	52	0	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU					
Liczba osób	53	51	45	67	87
Liczba świadczeń	54	51	45	67	87
Kwota świadczeń w złotych	55	116 238	112 280	179 026	261 880
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	56	1 079	1 113	1 163	brak danych
Liczba świadczeń	57	10 734	11 093	11 448	brak danych
Kwota świadczeń w złotych	58	24 640 996	27 147 656	28 356 194	brak danych

Zródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie na podstawie sprawozdania MRPiPS-03 i danych własnych

W stosunku do roku 2016, odnotowano znaczny spadek osób i rodzin, którym przyznano świadczenia.

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych celowych – tę formę pomocy przyznano 4 895 osobom. Z zasiłków jednorazowych skorzystało ogółem 49,62% odbiorców świadczeń. Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, pomoc w formie opału.

Znaczna była również liczba osób korzystających z zasiłków okresowych. Wyniosła 3 242 i była niższa o 268 osób w stosunku do 2016 roku. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 2 047 osób i kolejno, osoby dotknięte niepełnosprawnością – 790 i długotrwałą chorobą – 609, 11 osób z powodu możliwości otrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła 273,30 zł. Średni okres otrzymywania świadczenia przez rodzinę (lub osobę) wynosił 5,09 miesiąca w roku.

W 2017 roku nastąpił nieznaczny spadek liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych, o 39 osób w stosunku do 2016 roku. Wynosiła ona 2 157 osób, przy czym 1 912 osób w tej grupie to osoby samotnie gospodarujące. Klienci korzystający z zasiłków stałych stanowili 21,87% ogółu świadczeniobiorców. Średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła 520,42 zł miesięcznie. Świadczeniobiorcy zasiłków stałych otrzymywali świadczenie średnio przez 9,87 miesięcy w roku. W przypadku 1 958 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego, zostały także opłacone składki zdrowotne w łącznej kwocie 946 602 zł.

Kolejną znaczącą grupę stanowią świadczeniobiorcy usług opiekuńczych¹⁰ i specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi świadczone są osobom, które z powodu wieku

*Dane na podstawie realizacji wydatkowej w latach 2014 – 2016. Jedno Świadczenie równe jest jednej godzinie zegarowej świadczenia usługi.

¹⁰ Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która potrzebuje pomocy lub w ośrodkach wsparcia takich jak środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy, dzienne domy pomocy. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

lub niepełnosprawności nie są w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Z usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz pomoc w zapewnieniu kontaktów z otoczeniem skorzystało 1 496 osób z 1 437 rodzin. Świadczeniobiorcy usług opiekuńczych zostali w 2017 roku objęci średniomiesięcznie 35 godzinami usług, co w skali roku stanowi ponad 420 godziny.

Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2015-2017.¹¹

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Średnia roczna liczba świadczeń na osobę	Średnia wysokość świadczenia (w zł)
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone)					
2015	118	35 934	610 878	304,53	17,00
2016	123	35 292	670 548	286,93	19,00
2017	117	28 850	548 150	246,58	19,00
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadanie własne)					
2015	1 556	677 238,5	6 874 292	435,24	10,15
2016	1 530	711 090,5	8 517 638,50	464,77	11,98
2017	1 545	656 032	10 894 127,25	424,62	16,61
w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze					
2015	128	33 969	441 597	265,38	13,00
2016	119	31 550,5	467 845,50	265,13	14,83
2017	103	27 354,50	495 225	265,58	18,10

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystały 103 osoby ze 102 rodzin. Klientom usług specjalistycznych w 2017 roku przyznano decyzją średnio 22 godziny usług miesięcznie, rocznie 266.

W 54 przypadkach pomoc w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych była świadczona jednocześnie. W 2017 roku tym rodzajem wsparcia objęto łącznie 1 545 osób z 1 539 rodzin.

Zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2015 r. poz. 2008) o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1265) oraz Obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 września 2016 r. w sprawie wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2017 r. (M.P. z 2016 r. poz. 934) minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 13,00 zł.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej realizacja usług jest zadaniem obowiązkowym gminy. Realizacja tego zadania publicznego odbywa się w drodze powierzenia zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego

¹¹ Na podstawie realizacji wydatkowej.

i o wolontariacie. Zatem zlecający deklaruje pokrycie niezbędnych kosztów wynikających z realizacji niniejszego zadania.

Poza wynagrodzeniem dla osób bezpośrednio realizujących usługi zleceńbiorky pokrywają koszty związane z obsługą zadania (koszty wynagrodzenia pracowników administracyjno-obługowych i koszty rzeczowe).

Równocześnie wskazać należy, iż realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych wymaga wyższych kwalifikacji zawodowych od bezpośrednich realizatorów zadania niż realizacja usług opiekuńczych. Dlatego, wynagrodzenie osób bezpośrednio świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze jest wyższe niż osób świadczących usługi opiekuńcze.

Mając na uwadze dbałość o jakość realizowanego zadania, wykwalifikowaną kadre osób świadczących pracę, wzrost kosztów utrzymania, a także sygnalizowane przez podmioty świadczące usługi, potrzeby w zakresie wynagrodzenia opiekunek od dnia 1 lutego 2016 r., zgodnie z uchwałą Nr 607/XXIII/2016 Rady Miasta Lublin z dnia 17 listopada 2016 roku zmieniająca uchwałę Nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania, zmianie uległa wysokość stawki za usługi opiekuńcze z kwoty 12,00 zł na kwotę 16,50 zł, za specjalistyczne usługi opiekuńcze z kwoty 15,00 zł na 18,00 zł. Zmianie nie uległa stawka za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi i pozostała na wysokości 19,00 zł.

Nadmienić należy, iż zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2015 r. poz. 2008) nadanym ustawą z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1265) oraz Obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 września 2017 r. w sprawie wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2018 r. (D. U. 2017 r. poz. 1747) minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 13,70 zł.

W związku z powyższym w budżecie na rok 2018 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie założył wzrost stawki za jedną godzinę usług opiekuńczych:

- usługi opiekuńcze – z kwoty 16,50 zł na kwotę 17,00 zł za jedną godzinę usług,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – z kwoty 18,00 zł na kwotę 18,50 zł za jedną godzinę usług.

Powyższe zostało uregulowane aktem prawa miejscowego, tj. uchwałą Nr 957/XXXVI/2017 Rady Miasta Lublin z dnia 16 listopada 2017 roku zmieniająca uchwałę Nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Łączna kwota dotacji przewidzianej w Uchwale Budżetowej Miasta Lublin na rok 2018 na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynosi 11 000 000,00 zł. W roku 2018 zaplanowano liczbę godzin świadczonych usług na poziomie 644 684

godzin usług, w tym: 617 770 godzin usług opiekuńczych i 26 914 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych.

Istotną formę wsparcia stanowią specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Wymiar i zakres usług dostosowany jest do indywidualnie określanych potrzeb klienta. Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi najczęściej polega na pomocy i asystowaniu w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz trenowaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb bytowych, wspólnym organizowaniu i spędzaniu czasu, korzystaniu z usług różnych instytucji, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, pomocy i wspieraniu w uzyskaniu zatrudnienia, wsparciu i interwencji psychospołecznej. W 2017 roku tym rodzajem wsparcia objęto łącznie 117 osób ze 114 rodzin. Świadczeniobiorca specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2017 roku skorzystał średnio z pomocy w wymiarze 20,6 godziny miesięcznie, co w skali roku stanowi 247 godzin.

Na podstawie danych zawartych w programie do obsługi klientów POMOST STD ustalono, że 82,68% świadczeniobiorców wszystkich rodzajów usług w 2017 roku stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym, 16,11% w wieku produkcyjnym, a 1,21% stanowiły dzieci i młodzież. Spośród świadczeniobiorców tej formy pomocy 74,98% stanowiły kobiety, a mężczyźni 25,02%.

Pomoc w formie pracy socjalnej została zastosowana wobec niemal wszystkich rodzin (99,6%) korzystających z pomocy. Praca socjalna stanowi jedno z najważniejszych narzędzi pracy z klientami. Zatem szczególnie ważne wydaje się aby jej jakość i skuteczność była na jak najwyższym poziomie, co wymaga dalszego i systematycznego szkolenia i doskonalenia umiejętności pracowników socjalnych.

Pomocą w formie pracy socjalnej objęto 17 810 osób (z 9 440 rodzin korzystających z pomocy środowiskowej). Wyłącznie pracą socjalną, bez jednoczesnej realizacji świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych objęto 1 905 rodzin. Główny cel pracy socjalnej czyli usamodzielnienie osób i rodzin w 2017 roku osiągnięto w 220 przypadkach.

Dodatkowo w ramach integracji społecznej środowiska lokalnego pracownicy socjalni Ośrodka realizowali liczne działania metodą organizowania środowiska lokalnego: m. in. festyny, spotkania integracyjne, imprezy okolicznościowe oraz gry i zabawy skierowane do wszystkich mieszkańców miasta Lublin.

W ramach zadań Pionu pomocy środowiskowej realizowane były działania dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie, m. in. z powodu bezrobocia. W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował zadania związane z koordynacją prac społecznie użytecznych na terenie Miasta Lublin. W ramach realizowanych działań, Dział ds. pomocy środowiskowej prowadził współpracę z 55 podmiotami (m.in. Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie, placówkami oświatowymi, innymi jednostkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Lublin oraz organizacjami pozarządowymi).

Prace społecznie użyteczne kierowane były w 2017 roku do 112 osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej (w tym do 5 osób bezrobotnych, spełniających przesłanki do udziału w niniejszej inicjatywie w ramach porozumienia zawartego pomiędzy MOPR, ZNK oraz MUP, jak również 20 uczestników Programu Aktywizacja i Integracja).

Faktycznie na realizację prac społecznie użytecznych w 2017 roku zaangażowano kwotę 97 250,22 zł, będącą w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Łącznie w 2017 roku do wykonywania prac społecznie użytecznych skierowano 149 osób (w tym 20 osób w ramach Programu Aktywizacja i Integracja dla których ustalony był profil pomocy III, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujących kontrakt socjalny). Do uczestników PAI skierowano:

- 1) aktywizację zawodową osób bezrobotnych realizowaną w formie prac społecznie użytecznych,
- 2) integrację społeczną osób bezrobotnych realizowaną poprzez udział w warsztatach kompetencji społecznych i osobistych mających na celu wzrost potencjału społeczno-zawodowego.

Ogólna liczba osób skierowanych do wykonywania prac społecznie-użytecznych jest wyższa od zaplanowanej na 2017 rok, albowiem spośród wszystkich osób skierowanych 48 przerwało prace społecznie użyteczne, odmówiło ich wykonywania lub podjęło zatrudnienie, a na ich miejsce skierowane zostały kolejne.

Wykorzystanie instrumentu aktywizacji w postaci prac społecznie użytecznych stworzyło osobom bezrobotnym, które przez wiele lat były nieaktywne zawodowo i nie pozostawały w stosunku pracy – szansę czynnego udziału w rynku pracy. Ich celem była aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych (bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych) oraz korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Rekomendacje:

- W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 planowane jest rozszerzenie oferty pomocowej dla mieszkańców Miasta Lublin. W okresie od marca 2018 roku do lutego 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie realizuje projekt pn. „Sami dla siebie”, Oś priorytetowa 11 Włącznie społeczne, Działanie 11.1 Aktywne Włączenie. Koszty projektu ogółem wynoszą 1 317 212,16 zł w tym: wkład własny: 197 581,83 zł. Celem głównym projektu jest wzrost integracji społecznej oraz poprawa dostępu do rynku pracy 200 osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w Mieście Lublin. Uczestnicy projektu to osoby w wieku 15-64 lata, korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w szczególności osoby pozostające bez zatrudnienia, bezrobotne – należące do III grupy osób sprofilowanych jako oddalone od rynku pracy, o niskich kwalifikacjach, niepełnosprawne.
- W ramach projektu do realizacji zaplanowano:
  - trening motywacyjno-wprowadzający, podczas którego specjaliści stymulować będą uczestnika do aktywnego udziału w całym projekcie i samorozwoju,
  - warsztaty aktywizacji zawodowej,
  - kursy o charakterze zawodowym lub edukacyjnym,
  - pośrednictwo pracy i staże zawodowe.Osoby bezrobotne należące do III grupy osób sprofilowanych jako oddalone od rynku pracy w ramach porozumienia pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie, a Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie wezmą udział w programie aktywizacji i integracji (PAI).
- Ze względu na strukturę demograficzną miasta Lublin, tendencję wzrostową osób w wieku emerytalny oraz zapisy ustawy z dnia 10 października 2002 r.

o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2015 r. poz. 2008) nadanym ustawą z dnia 22 lipca 2016 r. o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1265) należy spodziewać się, wzrostu liczby osób korzystających ze wsparcia w formie usług opiekuńczych. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

- Intensyfikowanie zintegrowanych form wsparcia na rzecz aktywizacji i integracji beneficjentów pomocy społecznej przy wykorzystaniu metody organizowania środowiska lokalnego w celu wzmocnienia procesu rozwoju służącego poprawie jakości życia.
- Doskonalenie umiejętności oraz kompetencji pracowników socjalnych poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i udział w szkoleniach.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Realizuje również procedurę „Niebieskiej karty”.

W 2017 roku kontynuowano działania socjalne, które miały na celu zapobieganie i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie.

W perspektywie roku 2017 koordynowano procedurę 993 „Niebieskich Kart”, z czego 435 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych. Odnotowano wpływ 701 nowych „Niebieskich Kart”. W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2017 roku powołano 548 grup roboczych, w ramach których odbyło się 2 680 spotkań.

Wieloaspektowym i interdyscyplinarnym wsparciem ze strony grup roboczych objęto 2 574 osób. W 2017 roku członkowie grup roboczych sporządzili 586 „Niebieskie Karty – C”, stanowiących plan pomocy osobom, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy oraz 326 „Niebieskich Kart – D” służących weryfikacji sytuacji oraz podjętych zobowiązań ze strony osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” została zakończona w 537 rodzinach.

W realizację procedury „Niebieskie Karty”, w celu profesjonalizacji oraz podniesienia skuteczności świadczonej pomocy, zaangażowane były służby Policji, przedstawiciele placówek oświatowych, służby zdrowia, sądownictwa, ośrodków leczenia uzależnień, a także podmiotów sektora pozarządowego.

Projekt „Przyjazne patrole”

Na podstawie porozumienia nr 9/BM/17 z dnia 13 lutego 2017 roku zawartego pomiędzy Gminą Lublin reprezentowaną przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie i Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie a Komendantem Miejskim Policji w Lublinie realizowane jest działanie w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom pod nazwą „Przyjazne patrole”. Zgodnie z porozumieniem termin realizacji projektu ustalono na okres od 1 marca 2017 roku do 27 grudnia 2017 roku. W patrolu

uczestniczy psycholog lub pedagog z ramienia Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, funkcjonariusz Policji oraz pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

W ramach powyższego porozumienia do obowiązków pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie należy:

- dokonanie wglądu w sytuację rodziny oraz rozpoznanie sytuacji dziecka;
- w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka, zapewnienie małoletniemu właściwej opieki poprzez umieszczenie: u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- w przypadku stwierdzonej przez wezwane służby medyczne konieczności hospitalizacji, pozostawienie dziecka w szpitalu;
- w przypadku konieczności odebrania rodzicom/opiekunom prawnym dziecka przekazanie pouczenia o prawie wniesienia zażalenia do sądu opiekuńczego na odebranie dziecka zgodnie z art. 12b i 12c ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- powiadomienie w ciągu 24 godzin sądu opiekuńczego o odebraniu dziecka z rodziny;
- sporządzenie dokumentacji z podejmowanych czynności służbowych.

Pierwszy patrol odbył się w dniu 3 marca 2017 roku, a ostatni w dniu 17 grudnia 2017 roku. W ww. okresie odbyło się 104 patrole, które realizowane były cyklicznie w każdy piątek i sobotę oraz dodatkowo w 23 wyznaczone niedziele. W przypadku 12 rodzin zastosowano procedurę odebrania dzieci i sporządzono 12 zawiadomień do sądu w związku ze stwierdzeniem zagrożenia zdrowia dzieci – łącznie odebrano 20 dzieci (w tym 8 z interwencji zgłoszonej przez Dyżurnego Komendy Miejskiej Policji w Lublinie). Małoletnich umieszczono: u innej niezamieszkałej wspólnie osoby najbliższej (17 dzieci), w rodzinie zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego (1 dziecko) oraz w placówce opiekuńczo-wychowawczej – pogotowiu opiekuńczym (2 dzieci).

W 20 rodzinach wdrożono procedurę „Niebieskie Karty” sporządzając 20 formularzy Niebieskiej Karty – A.

Członkowie patrolu przeprowadzili także 1 296 rozmów z rodzicami/opiekunami, dziećmi i innymi członkami rodzin o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym oraz ostrzegawczym.

Na dzień 29 grudnia 2017 roku na realizację projektu Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wydatkował kwotę 31 199,10 zł.

Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana w 2010 roku ustawa o przeciwdziałaniu przemocy nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zarządzeniem Nr 1303/2011 z dnia 30 grudnia 2011 roku. Prezydent Miasta Lublin powołał członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Straży Miejskiej, Policji, MOPR w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej,

Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez diagnozowanie problemu, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W okresie od stycznia 2017 roku do grudnia 2017 roku wpłynęło 701 Niebieskich Kart, zaś procedurę „Niebieskie Karty” realizowano w 993 przypadkach. Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 537 rodzinach.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 11 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego

Rekomendacje:

- prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zwiększania świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne, działania profilaktyczne i edukacyjne we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym,
- systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach,
- wzmocnienie wymiany informacji i współpracy międzyinstytucjonalnej, oraz podejmowanie działań interdyscyplinarnych – w ramach działań podejmowanych przez Sekcję ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie MOPR w Lublinie, Zespół Interdyscyplinarny oraz kontynuację projektu „Przyjazne patrole”.

VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

Centrum Interwencji Kryzysowej¹², realizuje zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie interwencji kryzysowej, pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach przemocy w rodzinie, ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, poprzez umieszczanie w mieszkaniu interwencyjnym. Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

Z pomocy Centrum Interwencji Kryzysowej korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: osoby uwikłane w sytuację przemocy w rodzinie (doświadczające i stosujące przemoc), ofiary przestępstw, napaści, gwałtów, wypadków komunikacyjnych, rodziny osób uzależnionych, osoby po stratach, w żałobie, po traumatycznych przeżyciach, inne osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2017 roku w Centrum udzielono ogółem 17 881 porad/interwencji, w tym:

- 4 772 porad w kontakcie bezpośrednim,
- 3 016 konsultacji telefonicznych,
- 10 093 porad i konsultacji w całodobowym telefonie zaufania.

Centrum Interwencji Kryzysowej objęło wsparciem 199 rodzin z problemem przemocy domowej, w tym 20 dzieci. Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty.

Uwzględniając potrzeby klientów, w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzono w 2017 roku następujące zajęcia grupowe: 2 grupy DDA (17 osób); grupa terapeutyczno-wspierająca dla kobiet doświadczających przemocy (12 osób). Zrealizowano 2 edycje Szkoły dla Rodziców w których uczestniczyło 19 osób.

W Areszcie Śledczym w Lublinie zrealizowano 2 edycje programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie: program podstawowy i pogłębiony.

W ramach programu wstępnego zrealizowano 60 godzin zajęć grupowych w których uczestniczyło 15 osób. W programie pogłębionym również zrealizowano 60 godzin zajęć dla 15 osób.

W ramach współpracy z placówkami oświatowymi podjęto działania mające na celu poprawę jakości usług świadczonych przez profesjonalistów mających bezpośredni kontakt z osobami doświadczającymi i zagrożonymi przemocą. W ramach konsultacji specjalistycznych dla pracowników oświaty dotyczących podejmowania działań w sytuacji przemocy w rodzinach uczniów zrealizowano 6 spotkań w lubelskich szkołach, w czasie rad pedagogicznych dla 80 osób.

---

¹² Zgodnie z Uchwałą Nr, Uchwałą Nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 r., Centrum Interwencji Kryzysowej z dniem 1 stycznia 2013 zostało przekształcone roku w jednostkę organizacyjną pomocy społecznej działającą jako jednostka budżetowa Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. i funkcjonuje jako jednostka UM Lublin;

Ponadto w ramach projektu - „Poszukiwanie MOCY – RAZEM przeciw przemocy” w okresie od czerwca do grudnia 2017 r. podjęto działania mające na celu poprawę jakości usług świadczonych przez profesjonalistów mających bezpośredni kontakt z osobami doświadczającymi i zagrożonymi przemocą w ramach których odbyło się 20 godzin superwizji indywidualnej dla 15 pracowników CIK oraz 10 godzin superwizji indywidualnej dla 10 członków grup roboczych.

W ramach działań mających na celu zwiększenie dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doznających przemocy w rodzinie uruchomiono poradnię internetową, dzięki której osoby potrzebujące mogły mailowo uzyskać pomoc. Poradnia udzieliła odpowiedzi na 20 maili.

Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie			Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2015	Rok 2016	Rok oceny		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	13	33 ¹³	33	33	33
Liczba osób korzystających	24	875	1 691	3 991	4 200	4 200
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	21	46	48	48	48
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	1 314 824	2 821 052	3 551 023	3 635 000	3 635 000

* Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ramach Centrum Interwencji Kryzysowej od kwietnia 2016 roku rozpoczął działalność **Ośrodek wczesnej interwencji dla osób z problemami alkoholowymi i ich rodzin**, mieszczący się przy ul. Północnej 3 w Lublinie. Ośrodek pełni rolę placówki całodobowej, dysponuje 20 miejscami dla osób doprowadzonych, przyjętych do wytrzeźwienia. W 2017 roku do Ośrodka zostało przyjętych 3 036 osób.

Pracownicy Ośrodka każdego dnia prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. Udzielają osobom przyjętym i ich rodzinom wszechstronnego wsparcia (pomoc psychologiczna i terapeutyczna) oraz motywują do podjęcia leczenia odwykowego. Ponadto w Ośrodku prowadzone są dyżury przedstawicieli ruchu AA oraz Zespołu Interdyscyplinarnego, z uwagi na fakt, iż duża liczba osób nietrzeźwych umieszczana jest z powodu zachowań agresywnych w środowisku domowym.

Działania podejmowane przez CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania

¹³ w tym od 2016r. 20 miejsc całodobowych w Ośrodku wczesnej interwencji dla osób z problemem alkoholowych i ich rodzin

problemów, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin**.¹⁴

W roku 2017 z pomocy Specjalistycznej Poradni dla Rodzin skorzystało 1 327 osób (w tym: 1 113 osoby dorosłe oraz 214 dzieci) w tym:

- z terapii 1 004 osób (dorośli: 843, dzieci: 161),
- z profilaktyki 323 osób (dorośli: 270, dzieci: 53).

Formy pracy terapeutycznej:

- Terapia rodzinna – 215 osób ,
- Terapia małżeńska – 93 osoby,
- Terapia indywidualna – 341 osób,
- Terapia pedagogiczna – 86 osób,
- Terapia biofeedback – 32 osoby,
- Terapia psychiatryczna – 18 osób.

Działania psychoprofilaktyczne

- cykl warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych: „Szkoła dla rodziców” – 80 spotkań, (78 uczestników),
- spotkania integracyjne rodzin byłych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych -2 spotkania (103 osoby),
- warsztaty dla osób korzystających z pomocy MOPR w Sekcjach – 4 warsztaty (31 uczestników),
- superwizje dla pracowników pedagogicznych placówki Domu Dziecka im. Ewy Szelburg-Zarembiny - 3 spotkania (17 osób),
- wystąpienia konferencyjne, warsztaty doskonalące umiejętności zawodowe– 2 wystąpienia (60 uczestników),
- organizacja pomocy w nauce w formie zajęć wyrównywania wiedzy dla 11 dzieci, które są klientami Poradni i nie mogą w domu uzyskać wystarczającej pomocy.

Wsparciem w formie terapii objęto 693 rodzin. W 2017 roku, w terapii uczestniczyło 1004 osób, ogółem odbyło się 6 375 sesji terapeutycznych i konsultacyjnych, co przewyższa ilości sesji w odniesieniu do roku 2016 (5 965 sesji). Struktura form pomocy Poradni systematycznie przekształca się z profilaktyki, poradnictwa i jednorazowych konsultacji w kierunku korzystania z długotrwałej, tym samym skuteczniejszej, pomocy terapeutycznej (stąd wzrost ilości sesji). Terapia indywidualna, małżeńska i rodzinna prowadzą do trwałych, pozytywnych zmian i są znacznie bardziej efektywne niż porady i konsultacje. Terapia pozwala rozwiązać kryzysy osobiste, małżeńskie i rodzinne co prowadzi do znaczącej poprawy jakości życia. Poradnia wspiera cały system rodzinny starając się szerzyć także systemowe myślenie wśród terapeutów zgłaszających się na konsultacje.

Poradnia ogranicza działania psychoedukacyjne dla mieszkańców na rzecz terapeutycznych ponieważ takie jest zapotrzebowanie mieszkańców Lublina, a oczekiwanie na terapię indywidualną w Poradni jest wciąż długie i wynosi ok. 6 miesięcy.

---

¹⁴ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba osób korzystających	4	1962	1 390	1 327	1 600	1 900
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	11	10	10	11	12
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	552 722	579 535	607 491	659 580	690 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- stałe doskonalenie umiejętności terapeutycznych ze szczególnym uwzględnieniem terapii małżeńskiej z uwagi na bardzo duże zapotrzebowanie na tego rodzaju terapię,
- zwiększenie dostępności do możliwości korzystania z terapii dla osób, rodzin i małżeństw z miasta Lublin,
- zwiększenie dostępności możliwości korzystania z pomocy interwencyjnej, terapeutycznej i wspierającej dla osób uwikłanych w sytuację przemocy domowej,
- zwiększenie dostępności całodobowej interwencji kryzysowej dla osób po przeżyciach traumatycznych – mobilnej.

VIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Od 2004 r. Pion świadczeń socjalnych realizuje zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie Lublin w ramach czterech ustaw: ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Od stycznia 2017 r. zakres realizowanych zadań poszerzony został także o ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Pion świadczeń socjalnych na przestrzeni 2017 roku realizował m.in. następujące świadczenia:

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

- 1) zasiłek rodzinny,
- 2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:
  1. dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
  2. dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
  3. dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
  4. dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
  5. dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
  6. dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
  7. dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- 3) świadczenia opiekuńcze:
  - zasiłek pielęgnacyjny,
  - świadczenie pielęgnacyjne,
  - specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.
- 5) świadczenie rodzicielskie,

II. Zasiłki dla opiekunów

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

IV. Jednorazowe świadczenie „Za Życiem”

Tabela 14. Wydatki na świadczenia w latach 2016 i 2017

Lp.	Rodzaj świadczeń	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2016 (w zł)	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2017 (w zł)	Wzrost/ spadek w zł	Wzrost/ spadek w %
1.	Zasiłki rodzinne wraz ze świadczeniami wypłacanymi na podstawie art. 5 ust.3 tzw. "zł za zł"	18 172 552	18 823 441	650 889	3,58
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	8 818 019	8 848 465	30 446	0,35
3.	Świadczenia opiekuńcze	28 710 145	33 003 529	4 293 384	14,95
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	2 848 000	2 657 000	-191 000	-6,71
5.	Fundusz alimentacyjny	19 286 533	17 736 830	-1 549 703	-8,04
6.	Świadczenie rodzicielskie	7 608 776	8 986 903	1 378 127	18,11
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	3 882 359	4 506 938	624 579	16,09

8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	962 364	1 154 208	191 844	19,93
9.	Pomoc rządowa dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne 2014	2 200	600	-1 600	-72,73
10.	WYDATKI OGÓŁEM:	90 290 948	95 717 914	5 426 966	6,01

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Jak obrazuje powyższa tabela Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie największe wydatki poniósł na wypłatę świadczeń opiekuńczych, których wartość stanowi aż 34,48% ogółu wydatków, jeżeli do kategorii świadczeń opiekuńczych zaliczy się nierozzerwalne z nimi składki udział wzrasta do 40,39%. Należy zaznaczyć, że znaczną część wydatków w kategorii świadczeń opiekuńczych generują zasiłek pielęgnacyjny (40,54%) oraz świadczenie pielęgnacyjne (49,76%).

Wydatki na zasiłki rodzinne, znalazły się na drugiej pozycji, stanowiąc 19,67% wydatków. Ujmując zasiłki rodzinne razem z dodatkami otrzymamy w sumie 28,91% udziału w sumie wypłaconych świadczeń ogółem.

Trzecim pod względem wartości wydatków typem świadczeń jest wypłata funduszu alimentacyjnego. Z tego tytułu Ośrodek wypłacił 17 736 830 zł co stanowi niemal 18,53% ogólnej puli wydatków.

W roku 2017 wydatki na świadczenia wyniosły 90 056 768 zł (bez składek ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego dla podopiecznych). Średniomiesięczne wydatki na wypłaty świadczeń wyniosły 7 504 730,7 zł (w 2016 r. - 7 247 444 zł).

Wysokość wypłat w poszczególnych miesiącach ulegała wahaniom, największy skok w wartości realizowanych świadczeń corocznie występuje we wrześniu, spowodowane jest to wypłatą płatnego raz w roku dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. W miesiącach październik, listopad, grudzień występują wahania z uwagi na początek nowego okresu świadczeniowego (z funduszu alimentacyjnego od października, ze świadczeń rodzinnych od listopada) i stopniowy wpływ i rozparzenie nowych wniosków.

Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH					
Liczba rodzin	1	8 361	9 120	8839	8285
Kwota świadczeń w złotych	2	23 010 652	26 583 935	26 904 677	25 220 000
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")					
Liczba świadczeń	3	919	966	845	864
Kwota świadczeń w złotych	4	919 000	966 000	845 000	864 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA					
Liczba świadczeń	5	2 601	2 848	2 657	2 652
Kwota świadczeń w złotych	6	2 601 000	2 848 000	2 657 000	2 652 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE					
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE					
Liczba świadczeń	7	9 628	10 418	11 729	12 480

Kwota świadczeń w złotych	8	11 514 455	13 489 519	16 423 721	18 432 960
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIELEGNACYJNEGO					
Liczba świadczeń	9	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	10	0	0	0	0
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY - Ogółem					
Liczba świadczeń	11	85 346	86 395	87 441	88 200
Kwota świadczeń w złotych	12	13 057 938	13 217 364	13 378 473	13 494 600
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)					
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA					
Liczba świadczeń	13	20 971	21 862	23 318	23 525
Kwota świadczeń w złotych	14	3 208 563	3 344 886	3 567 654	3 599 325
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI					
Liczba świadczeń	15	30 742	30 433	30 111	30 384
Kwota świadczeń w złotych	16	4 703 526	4 656 249	4 606 983	4 648 752
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA					
Liczba świadczeń	17	31 794	32 262	32 310	32 605
Kwota świadczeń w złotych	18	4 864 482	4 936 086	4 948 020	4 988 565
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT					
Liczba świadczeń	19	1 839	1 838	1 672	1 686
Kwota świadczeń w złotych	20	281 367	281 214	255 816	257 958
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY					
Liczba świadczeń	21	3 141	3 879	3 781	3 540
Kwota świadczeń w złotych	22	1 620 581	2 003 262	1 961 048	1 840 800
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA					
Liczba świadczeń	23	3 741	2 943	2 394	2 040
Kwota świadczeń w złotych	24	1 942 894	1 525 307	1 240 285	1 060 800
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO					
Liczba osób	25	3 921	3 634	3 442	3 145
Liczba rodzin	26	3 645	3 544	3 357	3 068
Kwota świadczeń w złotych	27	20 610 535	19 286 533	17 736 830	16 213 800
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO					
Liczba osób	28	856	1 099	1 160	1 220
Kwota świadczeń w złotych	29	832 100	962 364	1 154 208	1 313 000
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO					
Liczba osób	30	1 003	1 340	1 392	1 450
Kwota świadczeń w złotych	31	3 415 600	3 882 359	4 506 938	4 824 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W latach ujętych niniejszym sprawozdaniem zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanego świadczenia - zasiłku rodzinnego oraz dodatków do tego zasiłku z wyjątkiem roku 2016, na co bezpośredni wpływ miał wzrost od 1.11.2015 r. kryterium dochodowego. W roku 2017 w ujęciu globalnym wydatki Ośrodka, z tytułu wypłat na świadczenia dla świadczeniobiorców, wzrosły o 3,9 mln zł (w 2016 r. ponad **13 mln zł**), lata ubiegłe również charakteryzowały się stopniowym wzrostem nakładów na wypłaty świadczeń. Rok 2016 r. był rekordowy (nie biorąc pod uwagę świadczeń wychowawczych), natomiast w 2017 r. wzrost osiągnął poziom zbliżony do lat ubiegłych. (średni wzrost na przestrzeni

ostatnich 11 lat z wyłączeniem 2016 r. - 2,6 mln). W poprzednim roku sprawozdawczym wzrost wydatków spowodowany był głównie podwyższeniem kwoty kryterium dochodowego, kwoty zasiłków rodzinnych oraz niektórych dodatków do zasiłków rodzinnych, wprowadzenie dwóch nowych świadczeń: świadczenia rodzicielskiego oraz zasiłków rodzinnych na podstawie art. 5 ust. 3 tzw. „złotówka za złotówkę” - łącznie ok. 8 000 000 zł w skali roku oraz wprowadzenie nowej pomocy adresowanej do rodzin wychowujących dzieci – programu „Rodzina 500+” dzięki, któremu do Ośrodka trafiły osoby niemające świadomości, że mogą ubiegać się o świadczenia rodzinne. W 2017 na wzrost wydatków wpłynęło ponowne podniesienie wysokości świadczenia pielęgnacyjnego oraz wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia w postaci świadczenia rodzicielskiego oraz zasiłków rodzinnych i dodatków przy nieznacznie przekroczonym kryterium dochodowym.

W 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych wprowadzono nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 roku wydatki prawie się podwoiły w stosunku do roku poprzedniego, jednakże spowodowane było to faktem, iż znaczna część świadczeń w roku 2013 obejmowała drugie półrocze, natomiast w 2014 r. wypłaty objęły cały rok. W 2015 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2014 niemal o 20%. W 2016 roku odnotowano dalszy wzrost liczby wypłaconych świadczeń – aż o 23%, natomiast w 2017 r. nastąpił spadek liczby wypłaconych świadczeń i w konsekwencji wartość wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. realizowane jest nowe świadczenie rodzinne – świadczenie rodzicielskie, które wprowadziła ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1217).

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są więc między innymi bezrobotni (niezależnie od rejestracji lub nie w urzędzie pracy), studenci, rolnicy, a także wykonujący prace na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jeśli nie będą pobierały zasiłku macierzyńskiego będą mogły ubiegać się o świadczenie rodzicielskie.

Aby objąć wsparciem jak największą grupę osób i zapewnić rodzicom jak największe wsparcie materialne w pierwszym okresie życia dziecka, świadczenie rodzicielskie w wysokości 1000 zł miesięcznie, nie jest uzależnione od kryterium dochodowego (jest to kwota netto gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu ani innym obciążeniom).

Wsparcie finansowe w postaci świadczenia rodzicielskiego będzie przysługiwało przez rok (52 tygodnie) po urodzeniu dziecka w wysokości 1000 zł miesięcznie, a w przypadku urodzenia wieloraczków ten okres będzie mógł być wydłużony nawet do 71 tygodni.

Tabela 16. Wydatki na świadczenia rodzicielskie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE					
Liczba osób	4	X	1 183	1 370	1 570
Liczba rodzin	5	X	1 183	1 370	1 570
Kwota Świadczeń	6	X	7 608 776	8 986 903	10 320 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Jednorazowe świadczenie „Za życiem”

Od dnia 01 stycznia 2017 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz.1860) w wysokości 4 000 zł.

Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin w zakresie dostępu do:

- 1) świadczeń opieki zdrowotnej,
- 2) instrumentów polityki na rzecz rodziny - w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód rodziny.

Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wymóg ten nie dotyczy osób będących opiekunami prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także osób, które przysposobiły dziecko.

Tabela 17. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”					
Liczba osób	X	X	39	39	
Liczba rodzin	X	X	39	39	
Kwota Świadczeń	X	X	156 000	156 000	

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

W roku bieżącym z uwagi na kolejny zbieg okresów świadczeniowych, a tym samym kumulację zadań w okresie sierpień – grudzień oraz doświadczeniem w tym zakresie z roku ubiegłego, mając na względzie zapewnienie terminowej i płynnej realizacji powierzonych zadań konieczne jest zwiększenie zatrudnienia oraz przyjęcie stażystów. Na chwilę obecną ogłoszono nabór na 4 nowe etaty. Ponadto planowane jest przyjęcie stażystów w momencie zapewniającym odpowiednią ilość czasu na należyte przeszkolenie oraz przygotowanie do przejęcia niektórych obowiązków.

IX. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”

Wydatki zrealizowane przez Pion świadczeń socjalnych w 2017 r. zdominowane zostały przez wprowadzone od drugiego kwartału 2016 r. świadczenie wychowawcze nie będące w rozumieniu ustawy świadczeniem rodzinnym, jednak kierowane do rodzin wychowujących dzieci. Na dotychczasową działalność systemu wsparcia rodzin w 2017 r. wydatkowano niemal 96 000 000 zł natomiast na świadczenie wychowawcze wydatkowano prawie 176 000 000 zł. Obrazuje to wielkość nowego wsparcia. Odmiennie niż w przypadku świadczeń rodzinnych – występuje kryterium dochodowe wyłącznie na pierwsze dziecko w rodzinie (wg zapisów ustawy) na drugie i kolejne dziecko kryterium nie występuje. Stąd pomoc trafia do zdecydowanie większej liczby rodzin niż zasiłki rodzinne. W 2017 roku z pomocy skorzystało 23 877 rodzin. Jest to niemal trzy razy liczebniejsza grupa niż przy zasiłkach rodzinnych. Łączna kwota wypłaconych świadczeń 175 664 000 zł co daje 613 zł (672 zł w 2016 r.) miesięcznie na rodzinę, gdy w przypadku zasiłków rodzinnych z dodatkami średniomiesięczna kwota wsparcia przypadająca na rodzinę to jedynie 254 zł (243 zł w 2016 r.). Średniomiesięcznie wypłacano 29 350 (28 621-w 2016 r.) świadczeń z czego 12 620 (10 781 w 2016 r.) na pierwsze dziecko.

W związku z realizacją programu wpłynęło **23 934** (23 709 w 2016 r.) wniosków, w tym **9 966** (7271 w 2016 r.) drogą elektroniczną.

Pracownicy Pionu świadczeń socjalnych w sprawach dotyczących świadczeń wychowawczych, wydali **22 742 decyzje**, (**23 907 w 2016 r.**) W 2017 r. **świadczenia otrzymało 23 877 rodzin (21 227 w 2016 r.) na 32 152 dzieci (29 000 w 2016 r.), w tym 12 620 (11 000 w 2016 r.) tzw. pierwszych dzieci w rodzinie.** Z podwyższonego kryterium dochodowego (w sytuacjach, kiedy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności) skorzystało 1 158 rodzin (1 330 w 2016 r.). Na jedyne dziecko w rodzinie świadczenia były pobierane w 6 204 (26,17%) przypadkach. Świadczenia na jedno dziecko pobierało 15 732 (65,89%) rodzin, na dwójkę dzieci 6 212 (26,03%) rodzin, na trojkę dzieci 1 495 (6,26%) rodzin, na czwórkę dzieci 312 (1,31%), na piątkę dzieci 79 (0,4%) rodzin, na szóstkę i więcej 47 (0,2%) rodzin. 4 391 osoby samotnie wychowujące otrzymały świadczenia na 6 184 dzieci.

Tabela 18. Wydatki na świadczenia wychowawcze

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2015	Rok 2016		
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE				
Liczba osób	X	28 611	32 152	31 842
Liczba rodzin	X	21 227	23 877	23 631
Kwota Świadczeń	X	128 345 979	175 663 972	173 856 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

W roku bieżącym z uwagi na kolejny zbieg okresów świadczeniowych, a tym samym kumulację zadań w okresie sierpień – grudzień oraz doświadczeniem w tym zakresie z roku ubiegłego, mając na względzie zapewnienie terminowej i płynnej realizacji powierzonych zadań konieczne jest zwiększenie zatrudnienia oraz przyjęcie stażystów. Na chwilę obecną

ogłoszono nabór na 4 nowe etaty. Ponadto planowane jest przyjęcie stażystów w momencie zapewniającym odpowiednią ilość czasu na należyte przeszkolenie oraz przygotowanie do przejęcia niektórych obowiązków.

X. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane są w dziale ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Na realizację zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2017 roku 8 326 040 zł, z czego w dyspozycji Działu ds. osób niepełnosprawnych była kwota 7 882 040 zł. Wydatkowano 7 874 945 zł., co stanowi 99,91 % kwoty przeznaczonej na rehabilitację społeczną. Niewydatkowana kwota 7 095 zł to suma niewykorzystanych środków, powstałych z końcowych rozliczeń oraz rezygnacji osób niepełnosprawnych, w terminie, który uniemożliwił ich ponowne rozdysponowanie oraz absencji uczestników wtz., co skutkowało zwrotem środków.

Pozostałe 444 000 zł z przyznanego limitu zostały przekazane do dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Spośród przekazanych MUP środków niewykorzystana została kwota 584 zł, co ostatecznie zapewniło rozdysponowanie 99,87 % posiadanej kwoty.

Środki przeznaczone na realizację zadań w 2017 roku stanowiły 100,47% środków z 2016 roku. Limit wraz z wykorzystaniem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2017 roku

Lp	Zadanie	Limit środków PFRON 2016	Limit środków PFRON 2017	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków w 2017 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	4 318 920,00	4 318 920	4 315 411	99,92%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	503 686,00	625 485	624 886	99,9%
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	186 314,00	160 403	160 373	99,98 %
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	2 067 375,00	2 223 271	2 223 269	99,99 %
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego	560 000	520 000	517 045	99,43%
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	34 500	33 961	33 961	100%
7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	1 099 464,40	928 228,73	662 983,44 ¹⁵	71,42%
	Razem (w zł):	8 770 259,40	8 810 269,73	8 537 928,44	96,91%

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

¹⁵ W ramach zawartej umowy środki wypłacane są do 15 kwietnia 2018 r.

Kwoty ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadania przeznaczone dla osób niepełnosprawnych są generowane na podstawie przyznanego limitu środków. Przez ostatnie cztery lata kwota ta utrzymywała się na poziomie, który nie zabezpieczał potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, zwłaszcza w obszarze turnusów rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier architektonicznych. Nie zostały także dofinansowane wszystkie przedmioty ortopedyczne (wnioski osób niepełnosprawnych o dofinansowania do zakupu aparatów słuchowych zostały wstrzymane w październiku 2017 roku) Od limitu środków PFRON uzależnione są także kwoty, jakie samorząd powiatowy Miasta Lublin może wydzielić na współpracę z organizacjami pozarządowymi w formie zlecenia zadań publicznych ze środków PFRON. Niski poziom środków PFRON, to także mniejsze środki na sport, kulturę, turystykę i rekreację osób niepełnosprawnych, które powodują zaostrenie kryteriów przyznawania pomocy. Priorytetem jest zabezpieczenie co roku najbardziej elementarnych potrzeb osób niepełnosprawnych w postaci przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Aby w dalszej kolejności zlikwidować bariery osobom niepełnosprawnym limit środków PFRON dla Miasta Lublin powinien wynosić co najmniej 9,5 mln zł. Na podstawie ww. argumentów rekomendowane jest zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla samorządu. Rekomendacja ta podyktowana jest także stałymi zobowiązaniami na rzecz prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej, zwłaszcza, że algorytm na ich rzecz w 2016 roku pochłaniał znaczną część ogólnego limitu środków PFRON dla Miasta Lublin (w roku 2018 będzie to kwota 4 318 920 zł. zawarta w limicie 8 404 257 zł)

Tabela 20. Formy pomocy w ramach zadań PFRON

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	1	9 223 696	9 681 675	8 326 040	8 404 257
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ					
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	2	225	309	221	285
Wartość dofinansowania w złotych	3	581 484	519 690	480 050	620 000
TURNUSY REHABILITACYJNE					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	4	340	357	573	600
Wartość dofinansowania w złotych	5	446 937	503 686	624 886	625 000
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	6	4 166	3 631	3 692	3 700
Wartość dofinansowania w złotych	7	2 038 439	2 067 374	2 223 269	2 250 000
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI					
Liczba dofinansowanych imprez	10	52	43	36	35
Liczba niepełnosprawnych uczestników	11	2 078	1 793	1 210	1 200
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	12	210 015	185 613	160 373	190 000
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA					
Wartość dofinansowania w złotych	13	44 120	40 310	36 995	60 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” zgodnie z warunkami wyznaczanymi przez PFRON na 2017 rok zostały zastrzeżone warunki dotyczące przyznawania pomocy do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym - Moduł II. W związku z tym liczba osób, które sięgnęły po dofinansowania znacznie się zmniejszyła. Pomoc w ramach Modułu II jest na bieżąco monitorowana, proponowane są również zmiany, które dają możliwość najbardziej efektywnej pomocy.

W warunkach brzegowych na 2018 rok zwiększone zostały kwoty dofinansowań do: dostosowania samochodu, uzyskania prawa jazdy, naprawy wózka o napędzie elektrycznym. Zmiana ta umożliwi skuteczniejszą pomoc w przypadku kosztownych dostosowań, które są ważnym elementem w procesie podnoszenia aktywności osób niepełnosprawnych. Taki kierunek w przyznawaniu dofinansowania jest słuszny, a pomoc w zakupie codziennych przyrządów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych umożliwia im aktywność w różnych sferach życia. Rekomenduje się jednak zbadanie zależności pomiędzy pomocą świadczoną w ramach modułu II „Aktywny samorząd”, a najnowszymi programami wprowadzonymi w 2017 roku przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych tj. „Absolwent”, „Stabilna praca” w celu wykluczenia podwójnego finansowania tych samych zadań.

Tabela 21. Wysokość dofinansowania programu „Aktywny samorząd”

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"					
Liczba świadczeń	1	480	476	349	344
Wartość dofinansowania w złotych	2	1 087 874	1 031 000	662 983 ¹⁶	681 700

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Środki pochodzące z budżetu Miasta Lublin na realizację zadań wynikających z "Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin na lata 2016-2020" są sukcesywnie zwiększane oraz w taki sposób przesuwane pomiędzy zadaniami, aby w sposób racjonalny odpowiadać na potrzeby środowiska osób niepełnosprawnych. Z zapisów ww. Programu wynika polityka Miasta Lublin zmierzająca do utworzenia sprawnie działającego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych przez aktywizowanie ich dzięki usłudze asystenta osoby niepełnosprawnej. W 2017 roku zostały zawarte umowy trzyletnie na ciągłą realizację usług asystenta osoby niepełnosprawnej. Zadanie to spotkało się z pozytywnym odzewem zarówno realizatorów, jak i beneficjentów – przerwy pomiędzy konkursami w okresie zimowym oznaczały brak mechanizmu aktywizacyjnego dla osób niepełnosprawnych. Nowe zadania wprowadzone po raz pierwszy w 2017 roku do konkursu: kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym oraz rozwijanie pasji i zainteresowań osób niepełnosprawnych w różnym wieku cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zasady finansowania warsztatów terapii zajęciowej są określone szczegółowo w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i rozporządzeniu w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. Zobowiązania wynikające

¹⁶ W ramach zawartej umowy środki wypłacane są do 15 kwietnia 2018 r. Limit na świadczenia wynosi 928 228,73 zł.

z finansowania warsztatów terapii zajęciowej w 2018 roku zostały zagwarantowane. Zarówno PFRON, jak i gmina LUBLIN – miasto na prawach powiatu zabezpieczają wymagane na działanie WTZ środki.

W wyniku wniosku środowiska warsztatów terapii zajęciowej w Lublinie (skupionego w Polskim Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej), skierowanego w styczniu 2018 roku do Prezydenta Miasta Lublin zdecydowano o zwiększeniu, z kwoty 479 820 zł na 719 820 zł, wysokości wkładu własnego miasta na prowadzenie WTZ w roku 2018. Łączne wydatki na ten cel planowane są w wysokości 5 038 740 zł.

Poza tym jednostki prowadzące WTZ nie składały wniosków o zwiększenie liczby miejsc w placówkach; brak też sygnałów ze środowiska podmiotów prowadzących WTZ o takich zamiarach i potrzebach zwiększania liczby uczestników warsztatu.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji dokonywane są coroczne kontrole placówek i wydawane zalecenia pokontrolne. Zarówno kontrole, jak i wizytacje przyczyniają się do optymalizacji działalności placówek, służą naprawieniu bieżących uchybień i kształtowaniu funkcjonowania WTZ zgodnego z założeniami ustawy o rehabilitacji.

Zmiana w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, która podyktowana jest ustawą „Za Życiem” zakłada wdrożenie klubów przy warsztatach terapii zajęciowej, które umożliwią większą mobilność i aktywności osób niepełnosprawnych. Zmiana ta musi być monitorowana i sprawdzana pod kątem efektywności.

Tabela 22. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ						
Liczba placówek	1	9	9	9	9	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 67 i 68)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	8	8	8	9	9
Liczba uczestników zajęć	4	270	270	270	270	270
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	118	116	121	121	121
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	4 616 690	4 793 526	4 795 291	5 038 740	5 038 740

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- zwiększenie kwoty limitu środków PFRON dla Miasta Lublin, w celu zabezpieczenia szerszego spektrum potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina,
- zbadanie zależności pomiędzy pomocą świadczoną w ramach programu PFRON „Aktywny samorząd” - Moduł II, a najnowszymi programami wprowadzonymi przez PFRON tj. : „Absolwent”, „Stabilna praca” w celu wykluczenia podwójnego finansowania tych samych,
- monitorowanie pod kątem efektywności działalności klubów przy WTZ,

- dalsza optymalizacja realizowanych zadań w ramach „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin na lata 2016-2020”, w celu stworzenia sprawnego systemu pomocy niepełnosprawnym mieszkańcom Lublina.

XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.)). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Funkcjonujące na terenie Miasta Lublin placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny poza przypadkami gdy do placówki wsparcia dziennego dziecko zostało skierowane przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę lub w formach połączonych (spośród wymienionych).

Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań. Są prowadzone jako koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprofilaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2015 – 2017 odpowiednio:

- w 2015 roku **910** dzieci (w **23** placówkach),
- w 2016 roku **897** dzieci (w **24** placówkach),
- w 2017 roku **836** dzieci (w **22** placówkach)

W ciągu całego 2017 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowały **22 placówki**:

- 17 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej (jedna z nich zakończyła działalność z dniem 31.12.2017 r.). Placówki dysponowały 540 miejscami i objęły opieką 698 dzieci;
- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 74 miejscami i objęły opieką 106 dzieci;
- 2 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie opiekuńczej i specjalistycznej, (jedna z nich zakończyła działalność z dniem 30.06.2017 r.). Placówki dysponowały 23 miejscami i objęły opieką 32 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 637 miejscami, a z ich usług w 2017 roku skorzystało 836 dzieci.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Trzy placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały stwierdzenie wydane przez Prezydenta Miasta Lublin, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności. Po przeprowadzeniu w 2016 roku postępowań ofertowych, zostały zawarte 23 umowy zlecające podmiotom pozarządowym realizację zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - prowadzenie w Lublinie do dnia 31 marca 2021 roku placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta Lublin w formie opiekuńczej, w formie specjalistycznej lub w połączonych formach. Jedna placówka (Świetlica „Promyk”) zakończyła działalność 31 grudnia 2016 roku.

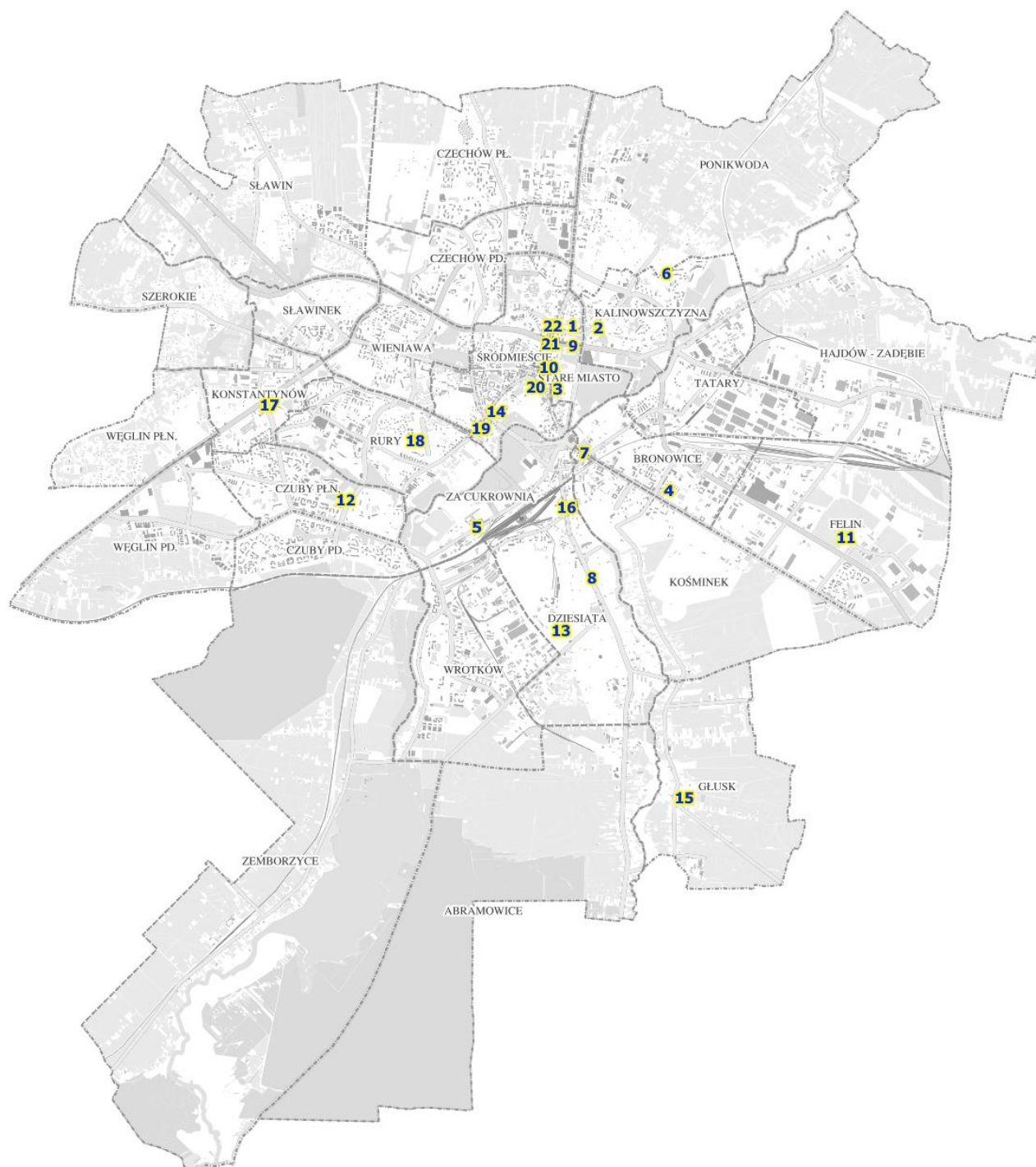
W roku 2017 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 156 827,39 zł**. Natomiast całkowity roczny koszt funkcjonowania działalności placówek wsparcia dziennego wyniósł 2 090 209,00 zł.

Tabela 23. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO					
Liczba placówek	22	24	22	20	20
<i>z tego według organu prowadzącego:</i>					
<i>Liczba placówek prowadzonych przez JST</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot</i>	<i>21</i>	<i>24</i>	<i>22</i>	<i>20</i>	<i>20</i>
Liczba miejsc w placówkach ogółem	639	667	637	629	629
Liczba osób korzystających	925	897	850	850	850
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	80	78	76	80	80
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	2 391 488	2 157 592	2 090 209	2 150 000	2 150 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2017 roku

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze

- 1 - Dom św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży, Ognisko Wych. - ul. ks. M. Słowikowskiego 1a
- 2 - Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio - ul. Kalinowszczyzna 3
- 3 - Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego - ul. Królewska 10
- 4 - Klub Młodzieżowy - ul. Łąbedzia 15
- 5 - Świetlica Środowiskowa ORATORIUM - ul. Krochmalna 47
- 6 - Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Kasztanowa 1
- 7 - Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Fabryczna 19
- 8 - Ośrodek nr 1 „Teatr” - ul. Kunickiego 128
- 9 - Ośrodek nr 2 „Bliźniak” - ul. ks. M. Słowikowskiego 1
- 10 - Świetlica Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży - ul. Krak. Przedmieście 1
- 11 - Świetlica Integrycyjna "Razem" - ul. Doświadczalna 46
- 12 - Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" - ul. Jutrzenki 1
- 13 - Świetlica Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży "con amore" - ul. Róży Wiatrów 9

- 14 - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - ul. Narutowicza 54
- 15 - Placówka Wsparcia Dziennego "Misericordia" - ul. Głuska 138
- 16 - Placówka Wsparcia Dziennego "CIUCHCIA" - ul. Kunickiego 35 (zakończyła działalność: 31.12.2017)
- 17 - Placówka Wsparcia „Dom Ciepła” im. św. Antoniego - al. Kraśnicka 65

Placówki wsparcia dziennego specjalistyczne

- 18 - Specjalistyczny Ośrodek Opiek.-Wych. "Domostwo Amigoniańskie" - ul. Jaworowskiego 12
- 19 - Ośrodek Terapeutyczny - ul. Narutowicza 74a
- 20 - Specjalistyczna Placówka "AGAPE CLUB" - ul. Bernardyńska 5

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze i wsparcia dziennego specjalistyczne (obu typów)

- 21 - Fundacja Sempre a Frente - Świetlica Kowalska 3 - ul. Kowalska 3
- 22 - Ośrodek Wsparcia Młodzieży „Przystanek Sempre” - ul. Lubartowska 24 (zakończył działalność: 30.06.2017)

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego aktywnie poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w ciągu całego 2017 roku pozyskały dodatkowe środki w łącznej wysokości **391 233,00 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta, Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin, Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, Fundacji Tesco Dzieciom, Kulczyk Foundation, Henkel Polska. Pozyskana kwota wykorzystana została w 98 % (382 607,00 zł). W ramach w/w środków zrealizowane zostały **22 projekty dla 475 dzieci**.

W 2017 roku w 22 placówkach wsparcia dziennego pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, w ramach pełnionego nadzoru przeprowadzili 65 wizytacji, które dotyczyły m.in. organizacji pracy, lustracji bieżących zajęć, frekwencji wychowanków, stanu zatrudnienia oraz kwalifikacji pracowników, współpracy placówek w zakresie opieki i wychowania z instytucjami wymienionymi w przepisach dotyczących wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, współpracy z wolontariuszami, stanu i poprawności dokumentacji prowadzonej przez placówkę, oglądu pomieszczeń, w których realizowane były zajęcia.

Rekomendacje:

Wskazane jest wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego celem zwiększania atrakcyjności zajęć przewidzianych dla dzieci i młodzieży.

Poradnictwo specjalistyczne

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne tj. psychologiczne i pedagogiczne rodziny uzyskują bezpłatnie od pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo m. in. na rzecz rodzin naturalnych. W roku 2017 tą formą pomocy objętych było **48 rodzin. Udzielono 150 porad**, w tym: 14 porad psychologicznych oraz 136 pedagogicznych.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwycięzania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

Asystenci rodziny

W 2017 r. w Lublinie zatrudnionych było **16 asystentów rodziny**. Nastąpiło zwiększenie zatrudnienia o 2 etaty w stosunku do roku 2016 w związku z przyznanymi środkami z budżetu państwa przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach ogłoszonego „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie w 2017 roku wyniosły **617 855,92 zł**. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2017 r. - Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało środki z dotacji celowej w kwocie **114 550,28 zł** oraz środki z Funduszu Pracy w kwocie **232 469,02 zł**. Łącznie pozyskano środki w wysokości 347 019,30 zł (co stanowiło 56% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla **16 asystentów**.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi.

W 2017 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **283 rodziny** niewydolne wychowawczo, w których wychowywało się **688 dzieci**. Asystenci odbyli **7 326 wizyt** w środowisku. W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **97 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (17 przypadków), brak współpracy rodziny z asystentem (35 przypadków), brak efektów pracy (24 przypadków) oraz zmiana metody pracy, (21 przypadków).

W 2017 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali 230 planów pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy.

Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2017 r. dokonano i przygotowano na piśmie 336 ocen.

Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze. Dostrzegając zasadność kontynuowania pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2018 środki na zatrudnienie 16 asystentów.

Rekomendacje:

Zgodnie z zapisami ustawy, **maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem, obecnie zatrudnionych asystentów**, wynosi **240**. Mając na uwadze, iż liczba rodzin wymagających wsparcia wzrasta, w perspektywie kolejnych lat oraz w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku ustawy z dnia 4 listopada 2016 r.

o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860) koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań.

Pozostałe formy wspierania rodziny

Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja, iż Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W ramach promocji rodzin wspierających wydrukowano 50 sztuk plakatów informacyjnych, na temat poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, które zostały rozwieszane na terenie Miasta. Rozdawano również ulotki promujące tę formę wsparcia rodzin (500 sztuk). Na promocję związaną z pozyskiwaniem kandydatów na rodzinę wspierającą Miasto Lublin wydatkowało kwotę 119,31 zł (kwota poniesiona w ramach zorganizowanych obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego).

Efektom prowadzonej przez Miasto Lublin działalności promocyjnej było pozyskanie rodziny wspierającej, z którą w dniu 23 października 2017 r. podpisano umowę na okres od dnia 23 października 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. Rodzina wspierająca obejmowała wsparciem 1 rodzinę z 2 dziećmi.

Rodziny wspierające nie wykonują swoich działań zawodowo i nie otrzymują wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy (np. za zakupione bilety do kina, muzeum, na basen, komunikację miejską itp.). Rodzina wspierająca otrzymała zwrot kosztów poniesionych w związku z udzielaniem pomocy rodzinie wspieranej w zakresie wynikającym z umowy. Wysokość kosztów podlegających zwrotowi nie mogła przekroczyć limitu 200 zł na miesiąc (tj. po 100 zł na każde dziecko).

Wydatki Miasta Lublin związane ze zwrotem kosztów poniesionych przez rodzinę wspierającą w związku z udzielaniem pomocy rodzinie wspieranej w okresie 23.10.2017 r. - 31.12.2017 r. wyniosły łącznie 397,82 zł.

Grupy wsparcia

W 2017 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuowano prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin naturalnych. Grupa adresowana jest do rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Grupa wsparcia dla rodzin naturalnych odbyła 8 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 19 osób. Pracownicy Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej (asystenci i koordynatorzy) sprawowali opiekę nad dziećmi rodzin uczestniczących w spotkaniach, prowadząc dla nich zajęcia edukacyjne. Grupa wsparcia cieszyła się dużym zainteresowaniem, w związku z powyższym planowana jest jej kontynuacja w roku następnym

Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej planowane i organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W ciągu całego 2017 roku zorganizowano 119 takich spotkań, w czasie których rodziny naturalne mogły skorzystać z porad specjalistów.

Rekomendacje:

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny na rok 2018, za istotne należy uznać kontynuowanie działań w celu pozyskania kolejnych rodzin wspierających oraz kontynuowanie spotkań grupy wsparcia dla rodzin naturalnych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych.

Ponadto dostrzegając potrzebę rozwoju kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin opracowany został projekt **„Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin** w ramach działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020

Celem głównym projektu jest kompleksowa realizacja działań na rzecz wspierania roli rodziny. W ramach projektu realizowane będą kompleksowe działania i formy wsparcia, które przyczynią się zarówno do wzrostu poziomu wiedzy i nabycia umiejętności samych rodzin objętych asystą i co najistotniejsze dzieci przebywających w tych rodzinach (62 osoby). Pomocą objęte zostaną także inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, korzystające z pomocy MOPR (204 osoby) w zakresie poradnictwa prawnego obywatelskiego, poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego. Rezultaty, które zostaną osiągnięte poprzez indywidualne podejście przyczynią się do wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej oraz społecznej uczestników projektu. Wniosek o dofinansowanie projektu został złożony do Instytucji Zarządzającej w październiku 2017 r. Projekt znajduje się obecnie w ocenie, przewidywany termin rozstrzygnięcia oceny i rozpoczęcia realizacji to IV kwartał 2018 roku. Wartość projektu ogółem: 590 208,13zł, wartość dofinansowania: 560 707,63 zł. Planowany termin realizacji: 01.10.2018 r. - 30.09.2020 r.

2. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do¹⁷:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego.

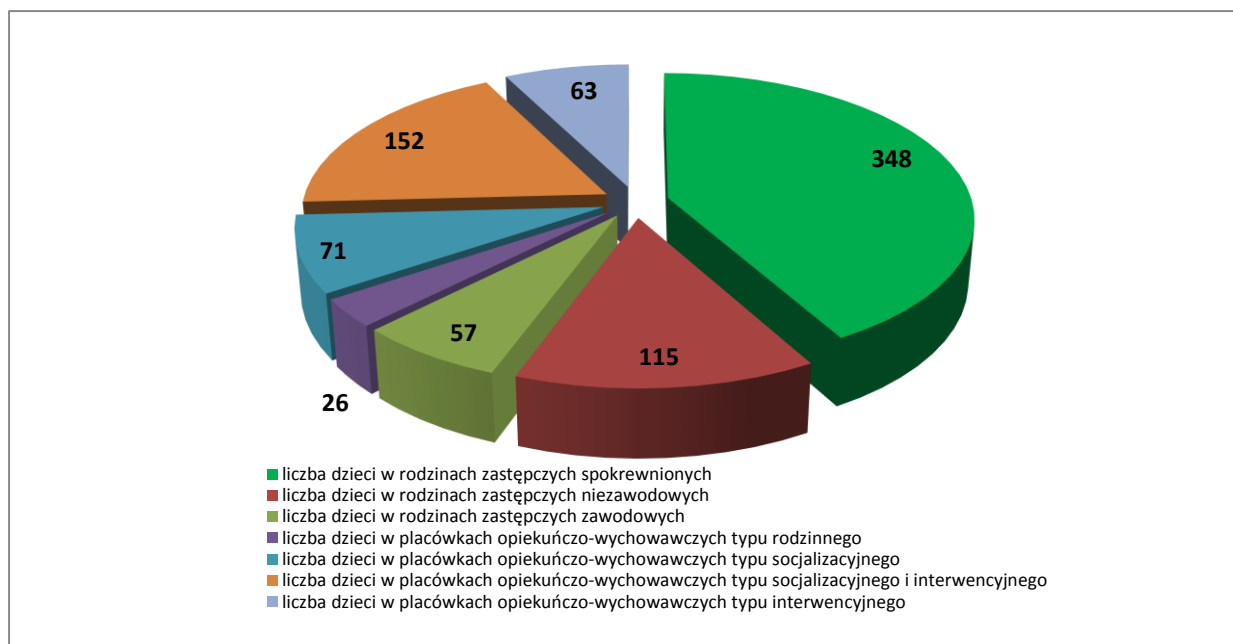
Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

W roku 2017 w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) przebywało łącznie **832** dzieci.

Wykres 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2017 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

¹⁷Art. 4 ustawy

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodziny zastępcze:
  - spokrewnione,
  - niezawodowe,
  - zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.
2. Rodzinne domy dziecka.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2017 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 379 rodzin zastępczych¹⁸, w których przebywało 520 dzieci (w tym 42 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością), w tym:

- 275¹⁹ rodzin zastępczych spokrewnionych, w których wychowywało się 348 dzieci,
- 93²⁰ rodziny zastępcze niezawodowe, w których wychowywało się 115 dzieci,
- 8 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w których przebywało 49 dzieci²¹,
- 3 rodziny zastępcze zawodowe w których przebywało 8 dzieci.

Ogółem wydatki związane z wypłatami świadczeń dla lubelskich rodzin zastępczych wyniosły **4 734 555,03 zł**, w tym **445 751,13 zł** stanowiły wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w lubelskich rodzinach zastępczych, a pochodzących z innych powiatów.

W zależności od postanowienia sądu dzieci pochodzące z terenu Miasta Lublin mogą zostać umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu, podobnie jak rodziny zamieszkujące na terenie Lublina mogą zostać ustanowione rodzinami zastępczymi dla dzieci pochodzących z innych powiatów. Wynika to m. in. z faktu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych, lub też z braku rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci w ich miejscu zamieszkania.

W roku 2017 w lubelskich rodzinach zastępczych przebywało **469 dzieci** pochodzących z Lublina. Wypłacono dla nich 5 343 świadczenia, których wartość wyniosła **4 297 430,94 zł** (w tym ujęto wynagrodzenia dla rodzin zastępczych, wynagrodzenia rodzin pomocowych oraz wynagrodzenie osób do pomocy).

W roku 2017 w 39 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień zawartych z 20 powiatami, przebywało 45 dzieci z terenu innych powiatów.

Na dzieci z innych powiatów umieszczone w lubelskich rodzinach zastępczych wypłacono **527 świadczeń** o wartości **445 751,13 zł**.

W 2017 roku najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, które stanowiły 72,56% ogółu rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze

---

¹⁸Jedna rodzina pełni jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

¹⁹ Świadczenia wypłacono 272 rodzinom zastępczym spokrewnionym na 345 dzieci (3 rodziny zastępcze nie ubiegały się o świadczenia na dzieci w nich umieszczone).

²⁰ Świadczenia wypłacono 90 rodzinom zastępczym niezawodowym na 110 dzieci (3 rodziny zastępcze nie ubiegały się o świadczenia na dzieci w nich umieszczone).

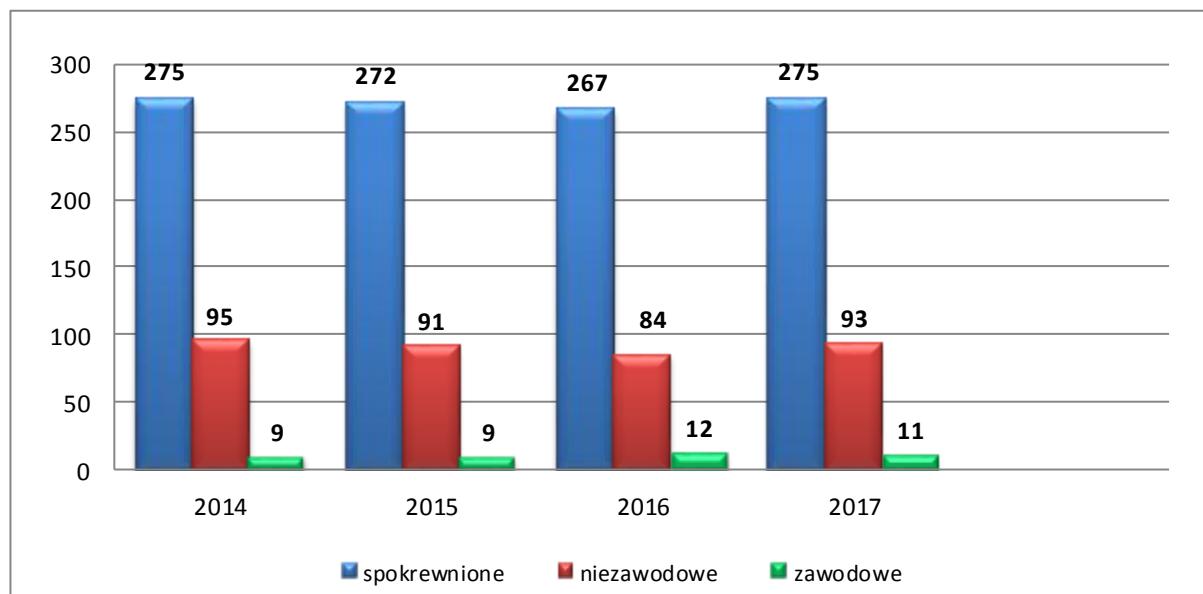
²¹ W roku 2017 świadczenia wypłacono 8 rodzinom zastępczym zawodowym pełniącym funkcję pogotowia rodzinnego na 51 dzieci ze względu na wypłatę zaległych świadczeń na 2 dzieci, które opuściły rodzinę w miesiącu grudniu 2016 r.

niezawodowe stanowiły 24,54% ogółu rodzin zastępczych. Natomiast najmniej liczną grupą były rodziny zawodowe i stanowiły one 2,90% ogólnej liczby rodzin zastępczych.

Rodziny zastępcze są objęte wsparciem i poradnictwem psychologicznym i pedagogicznym. W roku 2017 tą formą pomocy objęto **47 rodzin zastępczych**. Udzielono łącznie **135 porad**, w tym: 71 porad psychologicznych, 64 pedagogicznych. Rodziny zastępcze w miarę pojawiających się potrzeb otrzymują wsparcie w formie porad prawnych udzielanych przez radców prawnych zatrudnionych w MOPR w Lublinie.

Wykres 10. Typy i liczba rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2014 – 2017

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2017 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla **102 dzieci**, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 69 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 28 powiatami). W 2017 roku wydatki na ten cel wynosiły **1 229 115,41 zł**.

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2017 roku było 1 dziecko cudzoziemskie, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu lubartowskiego, wysokość wydatków stanowiła kwota 12 000,00 zł (liczba świadczeń 12). Środki na ten cel zapewniał budżet państwa.

Zgodnie z właściwością powiatową Miasto Lublin poniosło wydatki na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w wysokości **5 526 546,35 zł**.

Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych

W Mieście Lublin w 2017 roku funkcjonowało 11 rodzin zastępczych zawodowych w tym: 8 pełniących funkcje pogotowia rodzinnego oraz 3 rodziny zastępcze zawodowe.

Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej przysługuje miesięczne wynagrodzenie. W roku 2017 na wynagrodzenia rodzin zastępczych zawodowych wydatkowano łącznie **450 918,60 zł**.

Realizacja dodatku wychowawczego

Zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”. Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 1a ustawy, dodatek wychowawczy przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy.

W okresie sprawozdawczym rozpatrzonych zostało **89 nowych wniosków** o przyznanie dodatku wychowawczego. W 2017 roku wypłacono łącznie 4 423 świadczenia dodatku wychowawczego dla 439 dzieci, na kwotę **2 181 382,02 zł**.

Rekomendacje:

System rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Niemniej, mając na względzie stałe doskonalenie niezbędne jest wskazanie najważniejszych kierunków dalszego rozwoju oraz potencjalnych zagrożeń jego funkcjonowania.

Biorąc pod uwagę zadania wynikające z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wzrastającą liczbę dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, wskazane jest systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych.

W Mieście Lublin nie funkcjonuje obecnie rodzinny dom dziecka będący formą rodzinnej pieczy zastępczej w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Istniejące na terenie Miasta rodzinne domy dziecka mają status placówek opiekuńczo-wychowawczych i są formą instytucjonalnej pieczy zastępczej. W rodzinnym domu dziecka może przebywać do 8 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej²². W związku z problemami z pozyskaniem kandydatów do pełnienia funkcji prowadzącego rodzinny dom dziecka wskazanym byłoby wygospodarowanie z zasobów Miasta lokalu z przeznaczeniem na prowadzenie w nim rodzinnego domu. Zabezpieczenie lokalu na czas prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zwiększyłoby szansę na pozyskanie kandydata również spośród rodzin, które nie mają obecnie odpowiednich warunków lokalowych. Zawarcie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka będzie wiązało się z wypłatą przysługującego wynagrodzenia (art. 62 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz zabezpieczeniem środków finansowych na świadczenia obligatoryjne i fakultatywne, wynikające z art. 80, art. 81, art. 83 i art. 84 wskazanej ustawy.

---

²² W razie konieczności umieszczenia rodzeństwa za zgodą prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

Zgodnie z art. 57 ust. 1a rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w której przebywa więcej niż 3 dzieci, zapewnia się pomoc przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Z uwagi na to, iż jest to nowa forma wsparcia w perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji. Zarówno z myślą o nich jak i pozostałych typach rodzin zastępczych opracowany został projekt „**Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin**” w ramach działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Da on możliwość udziału w m.in. szkoleniach z wykorzystaniem finansowania ze środków pozabudżetowych.

W ramach projektu realizowane będą kompleksowe działania i formy wsparcia, które przyczynią się zarówno do wzrostu poziomu wiedzy i nabycia umiejętności społeczno-wychowawczych 20 opiekunów zastępczych jak i wzrostu umiejętności psychospołecznych 30 dzieci przebywających w tych rodzinach. Rezultaty, które zostaną osiągnięte poprzez indywidualne podejście przyczynią się do wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej oraz społecznej uczestników projektu. Projekt odpowiada również na problemy dotyczące pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych w Lublinie, poprzez stworzenie możliwości udziału 24 osobom w specjalistycznym szkoleniu PRIDE.

Wniosek o dofinansowanie projektu został złożony do Instytucji Zarządzającej w miesiącu październiku 2017 r. Projekt znajdują się obecnie w ocenie, przewidywany termin rozstrzygnięcia i rozpoczęcia realizacji to IV kwartał 2018 roku.

Wartość projektu wynosi 590 208,23 zł, w tym kwota dofinansowania 333 374,99 zł. Planowany termin realizacji to okres od 01.10.2018 r. do 30.09.2020 r.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2017 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było 11 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły 466 288,89 zł. Na dofinansowanie kosztów wynagrodzenia w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2017 r. -Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miasto Lublin pozyskało z budżetu państwa dotację celową w kwocie 257 629,81 zł (co stanowiło 55% całości wydatków) na dofinansowanie wynagrodzeń dla 11 koordynatorów.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze 196 rodzinami zastępczymi, w których umieszczonych było 305 dzieci. Zakończyli pracę z 39 rodzinami zastępczymi (w tym ujęto rodziny przekazane w ciągu okresu sprawozdawczego pracownikom socjalnym), odbyli 2 103 wizyty w środowisku. Uczestniczyli w 553 spotkaniach, w trakcie, których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 106 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 470 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 106 informacji o rodzinach zastępczych.

Rekomendacje:

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest stosunkowo nową formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2018 środki na zatrudnienie **11 koordynatorów**.

Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 11 koordynatorów wynosi 165. W perspektywie kolejnych lat, może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Pozostałe formy wsparcia dla rodzin zastępczych

Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziny takie, na mocy art. 73 ustawy, sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w okresie niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie.

W okresie od stycznia do grudnia 2017 roku wypłacono wynagrodzenia dla 3 rodzin, z którymi podpisano 4 umowy²³ o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki w związku z planowanym wypoczynkiem 4 rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 8 dzieci. Wartość wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla rodzin pomocowych w 2017 roku wyniosła **2 187,80 zł**.

Należy podkreślić iż potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej są zabezpieczone.

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a, ustawy w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie sprawozdawczym wypłacono wynagrodzenie za miesiąc grudzień 2016 r. na podstawie zawartej w 2016 r. umowy o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich (zgodnie art. 57 ustawy, z dniem 1 stycznia 2015 r. świadczenie obowiązkowe w przypadku pobytu w rodzinie zawodowej powyżej trojga dzieci), w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin, nad dziećmi

---

²³ z jedną rodziną podpisano 2 umowy

umieszczonymi w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci. Stawka za 1 godzinę usług wynosiła do dnia 31 grudnia 2016 r. - 10,00 zł brutto (umowa podpisana w 2016 r.).

W 2017 roku podpisano 2 umowy tego rodzaju ze stawką za godzinę usług 13,00 zł (kwota obowiązująca w okresie od 01 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r.). Dla jednej osoby w wymiarze nie wyższym niż 40 godzin miesięcznie, dla drugiej osoby (z uwagi na wiek umieszczonych dzieci i potrzeby rodziny) w wymiarze nie wyższym niż 60 godzin miesięcznie. Pierwsza wypłata dla 1 rodziny wynagrodzenia za miesiąc grudzień 2017 r. przypada na miesiąc styczeń 2018 r.

W 2017 roku wypłacono wynagrodzenie dla osób zatrudnionych zgodnie z art. 57 ustawy na łączną kwotę **2 511,27 zł.**

Grupy wsparcia

W 2017 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie prowadzono 3 grupy wsparcia dla rodzin zastępczych zamieszkujących na terenie Miasta Lublin:

1. Grupę wsparcia dla rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Grupa wsparcia odbyła 7 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 8 rodzin (10 osób). Grupa ta była kontynuacją wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego z lat ubiegłych.
2. Z dniem 21 marca 2017 r. uruchomiono grupę wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych. Grupa wsparcia odbyła 8 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 15 rodzin zastępczych.
3. Z dniem 28 września 2017 r. uruchomiono grupę wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. Grupa wsparcia odbyła 3 spotkania, w których uczestniczyło łącznie 4 rodziny zastępcze (5 osób).

Rekomendacje:

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku pobytu w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. W kolejnych latach, biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, również wśród rodzin zastępczych niezawodowych, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach. Zabezpieczone są również w miarę możliwości Miasta Lublin potrzeby rodzin zastępczych w zakresie uczestnictwa w szkoleniach, czy grupach wsparcia. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.²⁴

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego²⁵;
- specjalistyczno-terapeutycznego²⁶;
- rodzinnego²⁷.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego.

W 2017 roku w Lublinie funkcjonowało **17 placówek opiekuńczo-wychowawczych**.

Były to:

- 1) 3 placówki socjalizacyjne,
- 2) 3 placówki rodzinne,
- 3) 1 interwencyjna,
- 4) 10 łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Miasto Lublin prowadziło 13 placówek (1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 10 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną oraz 1 interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działały 4 placówki – 2 socjalizacyjne (Dom im. Matki Weroniki, Dom Młodzieży SOS) i 2 typu rodzinnego (Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2018 roku

---

²⁴ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

²⁵ **Art. 103.** „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjmując dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

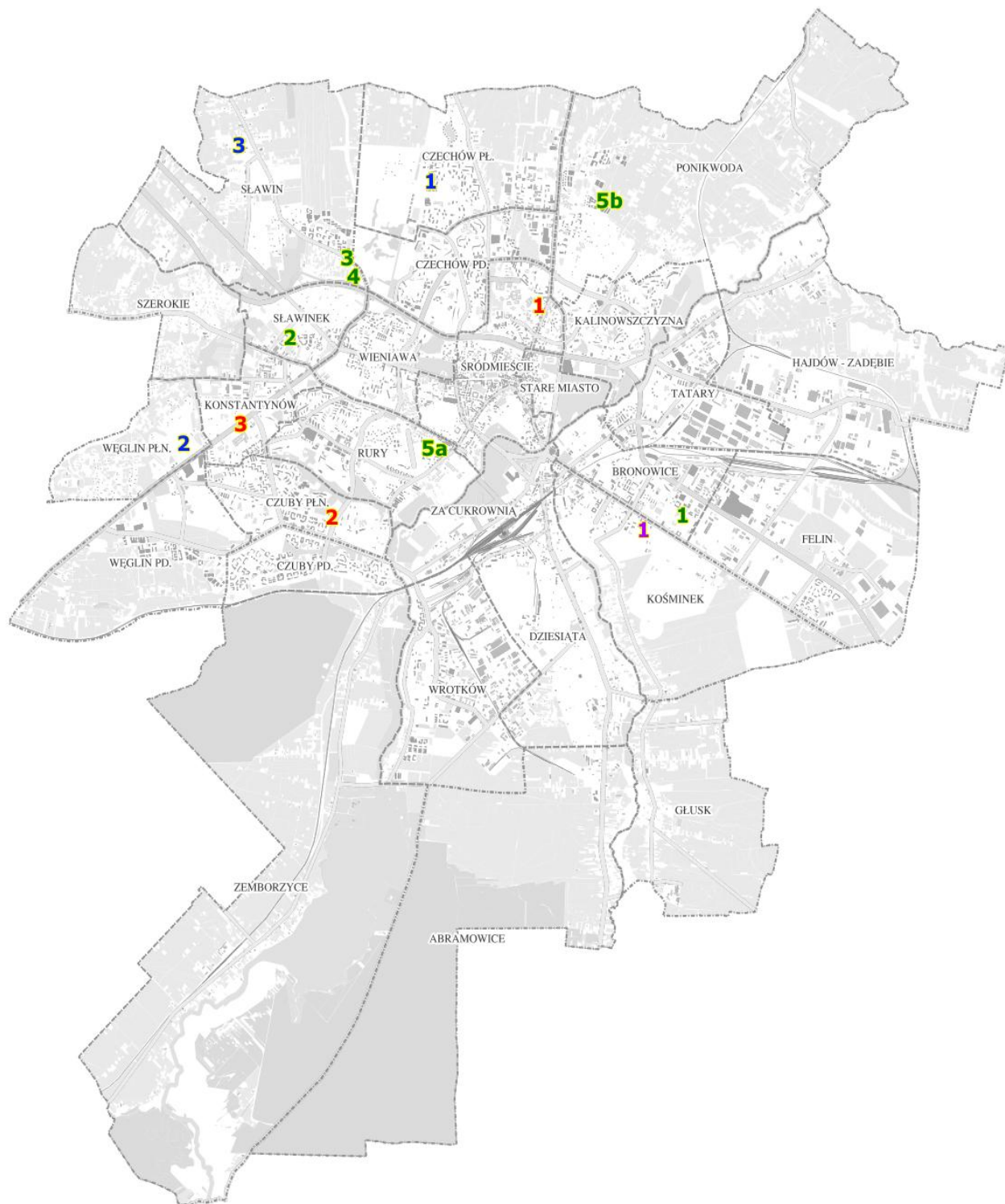
²⁶ **Art. 105.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

²⁷ **Art. 102.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2017 roku

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1** - Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
- 2** - Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyma 47
- 3** - Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

- 1** - Placówki Opiekuńczo-Wych. - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
- 2** - Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12
- 3** - Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21
- 4** - Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38
- 5a** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18
- 5b** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Strzembosza 1/73

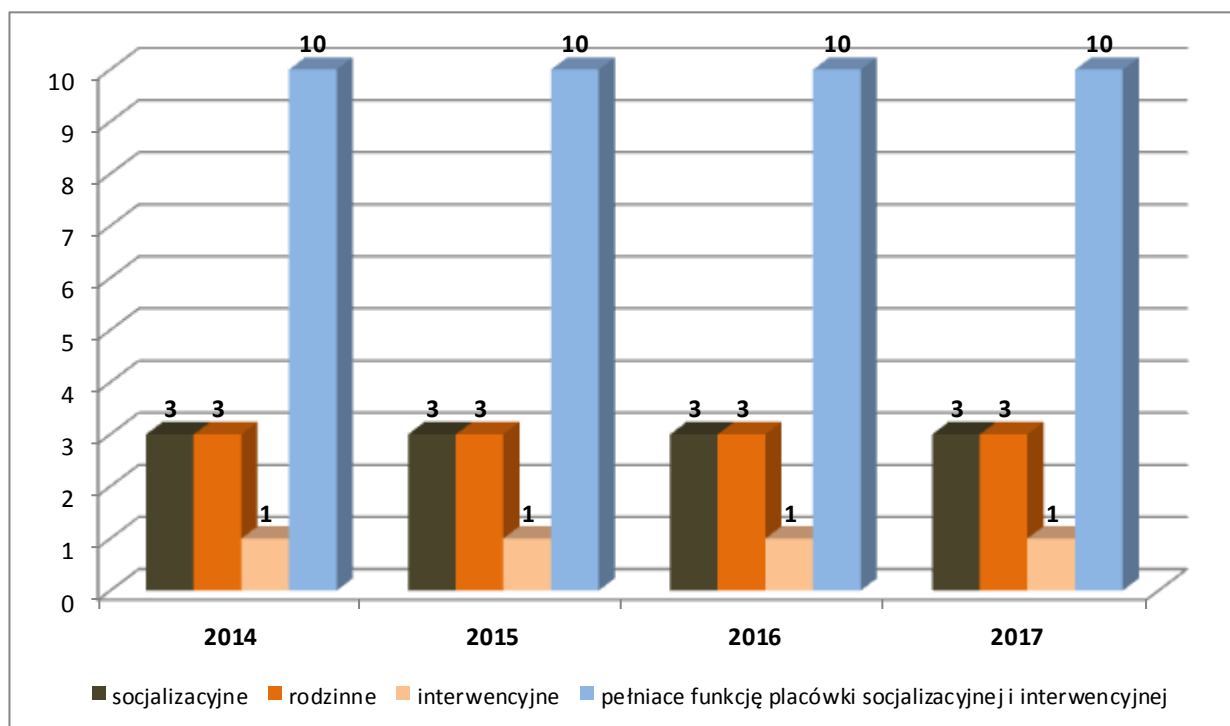
Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

- 1** - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka - ul. Sieroca 15
- 2** - Dom Młodzieży SOS - ul. Jutrzenki 1
- 3** - Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego

- 1** - Pogotowie Opiekuńcze - ul. Kosmonautów 51

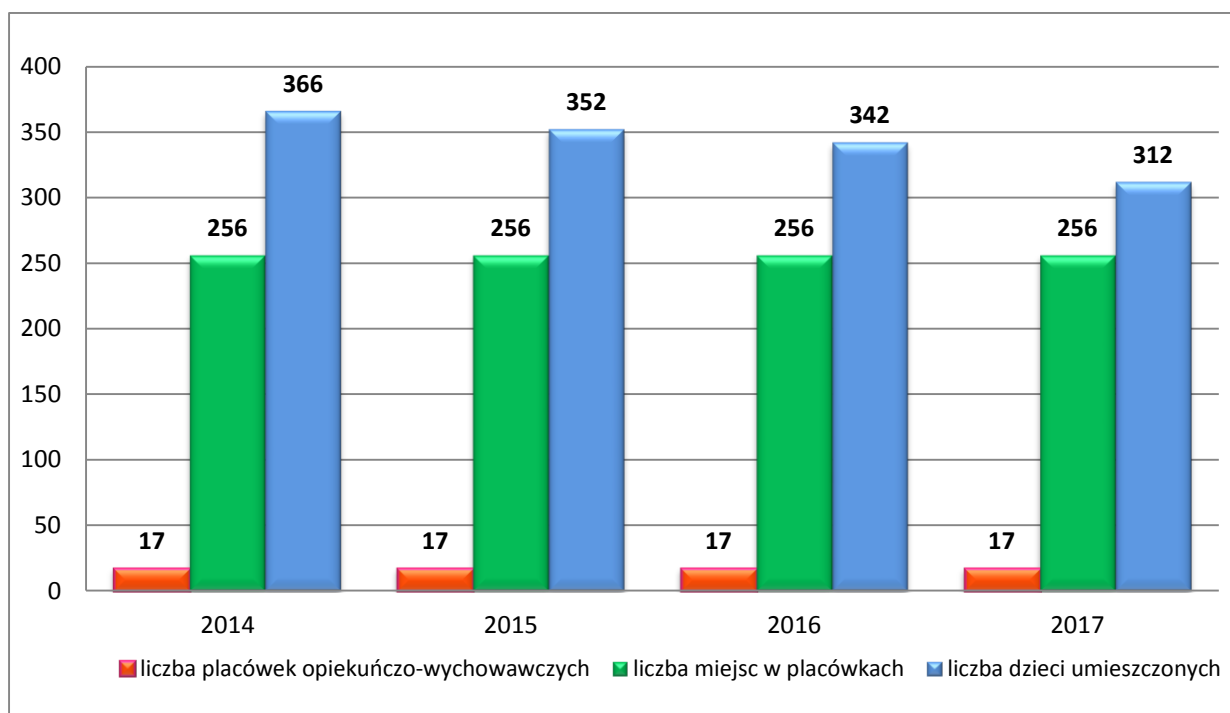
Wykres 11. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2014-2017

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie **256 miejscami**. W ciągu 2017 roku umieszczonych było w nich **312 dzieci** (w tym 254 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin).

Wykres 12. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2014-2017

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2017 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 625 954,53 zł** (w tym, **909 696,77 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 30 dzieci pochodzących z innych powiatów).

W ciągu całego 2017 roku w 17 placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie przebywało 122 dzieci pochodzących z 30 powiatów oraz 2 dzieci z innych państw.

Tabela 24. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM					
Liczba placówek	17	17	17	17	19
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 41 i 42)					
Liczba placówek prowadzonych przez JST	13	13	13	13	15
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	4	4	4	4	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	256	256	256	248	244
Liczba osób korzystających	352	342	312	310	310
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	192	188	179	180	188
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	13 779 179	13 558 146	13 436 083	13 130 000	13 130 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2017 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **3 158 336,38 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie ich dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2017 roku wyniosły **860 253,73 zł**.²⁸ Ponadto wydatki na utrzymanie w 2017 roku dzieci cudzoziemców, które opłacane są z budżetu państwa wynosiły **29 351,74 zł**.

W Lublinie od 1 stycznia 2013 roku zapewniona jest wspólna obsługa ekonomiczno-administracyjna i organizacyjna 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

- 1) Centrum Administracyjne „Pogodny Dom”- obsługujące 6 Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Rodzinka I – Rodzinka VI,
- 2) Centrum Administracyjne im. Ewy Szelburg – Zarembiny obsługujące 4 placówki opiekuńczo – wychowawcze Dom Rodzinny Nr 1 – Nr 4.

²⁸ bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2017 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2018 r.

Realizacja dodatku wychowawczego w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce.

Zgodnie z art. 115 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzonym na mocy ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, na każde dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie) przyznawany w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce. Dodatek jest finansowany w formie dotacji celowej z budżetu państwa. Jest udzielany na wniosek dyrektora placówki typu rodzinnego.

Przyznanie dodatku następuje w drodze decyzji. Prawo do dodatku ustala się na okres 12 miesięcy. W przypadku braku zmian mających wpływ na prawo do dodatku, ustala się je na okres kolejnych 12 miesięcy z urzędu.

W ciągu całego 2017 roku, w trzech placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących w Lublinie 24 dzieci było uprawnionych do tego dodatku. Wyplacono łącznie **261 dodatków** na kwotę **129 197 86 zł.** z tego:

- 92 dodatki na kwotę 45 870,99 zł, wyplacono na 8 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu Dziecka;
- 68 dodatków na kwotę 33 294,62 zł, wyplacono na 6 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu Dziecka Serca Jezusa;
- 101 dodatków na kwotę 50 032,25 zł, wyplacono na 10 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. św. Dominika.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku w wymienionych wyżej placówkach:

- 1 stycznia 2017 roku było uprawnionych 17 dzieci;
- przybyło 7 dzieci uprawnionych;
- 4 dzieci opuściło placówki;
- 20 dzieci było uprawnionych w dniu 31 grudnia 2017;
- wpłynęło łącznie 7 wniosków od dyrektorów placówek;

Rekomendacje:

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać:

- systematyczne zapewnianie lub organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków,
- zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z Sądem w zakresie:
- przyspieszenia procedur normowania statusu prawnego dzieci,
- właściwego określania placówek w których mają być umieszczone dzieci,
- doprowadzania dzieci do wskazanych przez MOPR placówek,
- kontynuowania bezpośredniej współpracy z kuratorami sądowymi,
- podjęcie działań zmierzających do przekształcenia dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Lublin, które w obecnym kształcie (30 miejsc) mogą funkcjonować do końca 2020 roku.

3. Usamodzielnienia

Osoby opuszczające po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) oraz inne placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy) zostają objęte przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą:

1. pieniężną na usamodzielnienie;
2. pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki szkolnej, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia;
3. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
4. w uzyskaniu zatrudnienia;
5. na zagospodarowanie.

Ponadto osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Przyznanie pomocy oraz jej wysokość zależą od okresu pobytu wychowanka w pieczy zastępczej, rodzaju pieczy zastępczej, od uzyskiwanych dochodów, zaangażowania w realizację indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu określone są w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697, ze zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, ze zm. oraz w brzmieniu na dzień 31.12.2011 r.),
- rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2005 r. Nr 6, poz. 45, ze zm.) – dotyczy osób, które opuściły rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą przed dniem 1 stycznia 2012 r.,
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954) – dot. osób, które opuściły placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2012 r. Nr 58, poz. 305).

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2017 znajdowało się łącznie **525 usamodzielnianych** wychowanków, z czego:

- 290 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej,²⁹
- 235 wychowanków z 69 placówek³⁰.

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto **470** wychowanków (ponad 89,52% wszystkich usamodzielnianych wychowanków). Dla 22 osób z placówek i 33 z rodzin zastępczych wyznaczono opiekuna usamodzielnienia, osoby te opracują indywidualny program usamodzielnienia na miesiąc przed ukończeniem 18 roku życia.

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2017 roku **980 859,24 zł.**

Tabela 25. Wydatki na usamodzielnienia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ³¹
	Rok 2015	Rok 2016		
Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	450 798,73	417 461,38	357 605,02	400 000,00
Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	717 435,78	670 278,24	623 254,22	607 000,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W procesie usamodzielnienia do najważniejszych problemów należy zaliczyć:

- trudności związane z aktywizacją młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia, co jest skutkiem nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne oraz nieprzygotowywania się do zajęć),
- nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwanie nauki, zmiana miejsca zamieszkania, podjęcie pracy, toczące się postępowanie karne,
- zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,
- zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie,
- nieterminowe przekazywanie dokumentacji w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
- niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia,

²⁹ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

³⁰ Z czego 49 osób to wychowankowie z 32 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

³¹ Potrzeby w roku 2018 zostały wykazane zgodnie z planem finansowym przyjętym uchwałą budżetową na rok 2018 przez Radę Miasta Lublin.

- niejednakową wysokość pomocy na kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

Propozycje rozwiązań istniejących problemów:

- dalsza aktywizacja młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (w 2017 r. Wydział Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin utworzył wykaz wychowanków opuszczających placówki i rodziny zastępcze zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu, na w/w wykazie znalazło się 65 wychowanków, którzy oczekują na zawarcie umowy),
- kierowanie wychowanków do uczestnictwa w projektach przeznaczonych dla młodzieży NEET oraz w innych projektach przeznaczonych dla osób w wieku do 25 roku życia celem zwiększenia szans na rynku pracy,
- ponowna propozycja uchwały Rady Miasta w sprawie podniesienia wysokości kwoty pomocy na kontynuowanie nauki dla wszystkich usamodzielniających się wychowanków w celu stworzenia równych szans dla osób opuszczających różne formy opieki zastępczej oraz placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (nie wcześniej niż w 2019 roku).

Bardzo ważną formą wsparcia w usamodzielnieniu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2017 dysponowało **7 mieszkaniem chronionymi** (25 miejsc). W 2017 r. wpłynęło 9 wniosków o udzielenie pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym, 5 osób zostało przyjętych, 1 osoba wycofała wniosek (umorzenie postępowania), 1 osoba otrzymała decyzję odmowną, a 2 zostały rozpatrzone w 2018 roku. W ciągu całego 2017 r. z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało **26 osób** (18 z placówek, 8 z rodzin zastępczych).

Szczegółowe formy pomocy udzielanej osobom w procesie usamodzielniania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 26. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2015	Rok 2016			
USAMODZIELNIENIE					
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA					
Liczba osób	1	565	513	470	500
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Liczba osób	2	152	135	119	130
Kwota świadczeń w złotych	3	717 436	672 582	626 287	607 000
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	4	14	24	26	25

Kwota świadczeń w złotych	5	70 857	120 321	126 975	100 000
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	6	125	113	103	110
Kwota świadczeń w złotych	7	576 610	497 703	446 989	460 000
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	8	29	28	27	25
Kwota świadczeń w złotych	9	69 969	54 558	52 323	47 000
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE					
Liczba osób	10	84	66	56	70
Kwota świadczeń w złotych	11	372 074	327 967	291 372	320 892
W TYM: (od poz. 12 do poz. 17)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	12	11	11	10	10
Kwota świadczeń w złotych	13	72 564	72 564	65 988	66 000
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	14	57	58	52	60
Kwota świadczeń w złotych	15	246 158	229 168	204 090	229 892
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	16	25	14	13	15
Kwota świadczeń w złotych	17	53 352	26 235	21 294	25 000
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST. 1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	18	21	22	15	23
Kwota świadczeń w złotych	19	78 725	93 505	68 154	79 108
W TYM: (od poz. 20 do poz. 25)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	20	1	5	1	2
Kwota świadczeń w złotych	21	4 941	22 386	5 166	10 332
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	22	14	17	13	15
Kwota świadczeń w złotych	23	58 886	57 343	52 656	55 000
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	24	6	5	3	4
Kwota świadczeń w złotych	25	14 898	13 776	10 332	13 776

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje Uchwała Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. lub. z dnia 17 września 2013 r. poz. 3912, ze zm.). W roku 2017 z tytułu odpłatności za pobyt w mieszkaniu

chronionym na konto dochodowe MOPR w Lublinie wpłynęła kwota **25 920,69 zł** (dochody Miasta Lublin).

Należy podkreślić, iż w Mieście Lublin funkcjonuje sieć mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych, która zapewnia wystarczającą liczbę miejsc. Nie planuje się zwiększenia zasobu instytucjonalnego w tym zakresie. Zakłada się utrzymanie na tym samym poziomie sieci mieszkań chronionych, co w 2017 roku.

Zgodnie z uchwałą Nr 228/VIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin w 2017 roku był tworzony wykaz wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu. Wnioski o przydział mieszkania były przyjmowane do końca marca 2017 roku. W dniu 1 grudnia 2017 r. Społeczna Komisja Mieszkaniowa zaakceptowała wykaz i został on ogłoszony do publicznej wiadomości. Znalazło się na nim 65 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osiedlających się na terenie Miasta Lublinie. Osoby te oczekują na propozycję mieszkania. Pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym służyli pomocą w napisaniu podania o przyznanie mieszkania, wydawali zaświadczenia o wypłaconej pomocy oraz pomagali uzupełnić arkusz ewidencyjny. Niektóre osoby z wykazu już otrzymały propozycje mieszkania.

Rekomendacje:

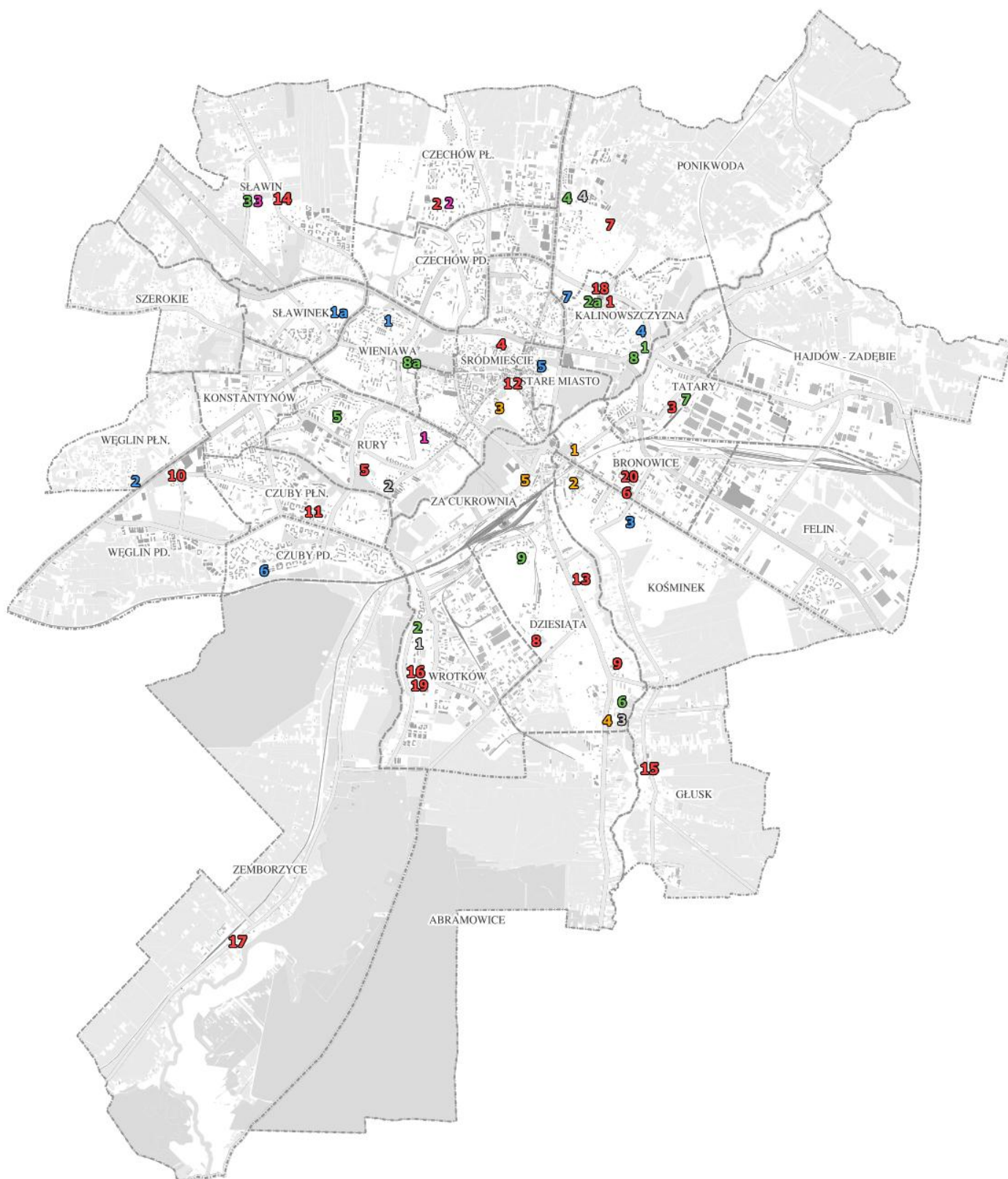
Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2017 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);
- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (dot. wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin – wykaz zaakceptowany w dniu 1 grudnia 2017 r.);
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków.

XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór merytoryczny nad działalnością 7 domów pomocy społecznej i 46 ośrodków wsparcia. Na mapie nr 4 przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek.

Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2017 roku

Domy Pomocy Społecznej

- 1 - DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a - Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2 - DPS „Betania” w Lublinie, Al. Kraśnicka 23
- 3 - DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 - DPS „Kalina” w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 - DPS im. Wiktorii Michelisowej w Lublinie, ul. Archidiakańska 7
- 6 - Dom Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22
- 7 - Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 - SDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84
- 2 - SDS, ul. Nałkowskich 78
- 2a - Filia SDS przy ul. Nałkowskich 78, ul. Lwowska 28
- 3 - SDS, ul. Zbożowa 22A
- 4 - SDS „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 5 - SDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2a
- 6 - SDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 7 - SDS „Serce”, ul. Gospodarcza 32
- 8 - SDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19
- 8a - Filia SDS „Mefazja” - „MEMORY”, al. Raławickie 22
- 9 - SDS „Akademia Artystyczna”, ul. Wyciągowa 31

Kluby samopomocy

- 1 - Klub Samopomocy „Przystań”, ul. Nałkowskich 78
- 2 - Klub Samopomocy „Galeria”, ul. Pozytywistów 16
- 3 - Klub Samopomocy „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 4 - Klub Samopomocy, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Inne ośrodki wsparcia

- 1 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Chmielewskiego 9
- 2 - Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Poturzyńska 1
- 3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”, ul. Zbożowa 22A

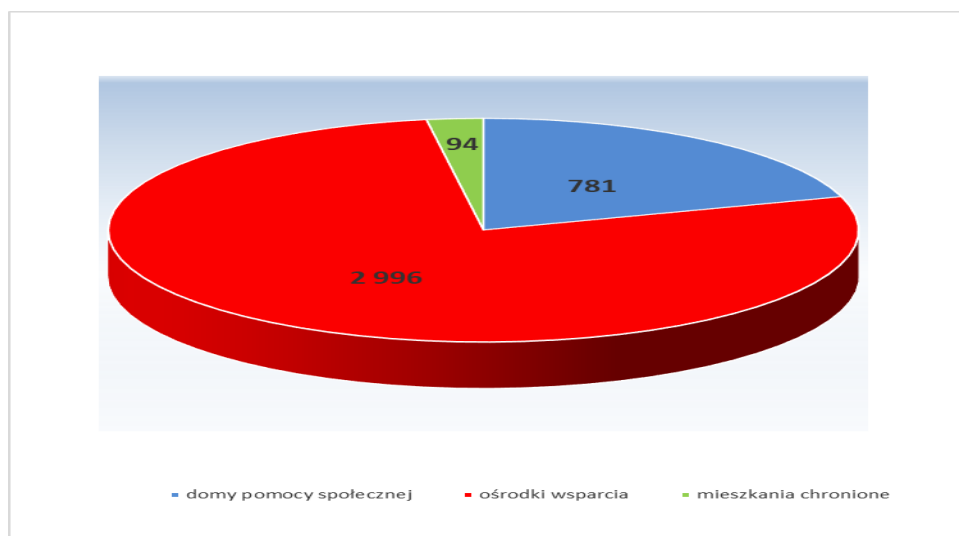
Schroniska i domy dla bezdomnych

- 1 - Schronisko dla samotnych matek z dziećmi oraz bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3
- Ogrzewalnia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
- 2 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
- Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Dolna Panny Marii 32
- 4 - Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicka 2F
- 5 - Caloroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8

Ośrodki Wsparcia dla Seniorów

- 1 - Centrum Usług Społecznych, ul. Lwowska 28
- 2 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 1, ul. Poturzyńska 1
- 3 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 2, ul. Gospodarcza 7
- 4 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 3, ul. Niecała 16
- 5 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 4, ul. Pozytywistów 16
- 6 - Klub Seniora „Pogodna”, ul. Droga Męczenników Majdanka 25
- 7 - Klub Seniora „Owocowa”, ul. Owocowa 6
- 8 - Klub Seniora „Róży Wiatrów”, ul. Róży Wiatrów 9
- 9 - Klub Seniora „Pod świerkami”, ul. Tuwima 5
- 10 - Klub Seniora „Roztocze”, ul. Roztocze 1
- 11 - Klub Seniora „Ruta”, ul. Jana Pawła II 11
- 12 - Klub Seniora „Śródmieście”, ul. Narutowicza 6
- 13 - Klub Seniora „Dziesiąta”, ul. Kunickiego 130
- 14 - Klub Seniora „Sławin”, ul. Sławinkowska 50
- 15 - Klub Seniora „Głusk”, ul. Głuska 145
- 16 - Klub Seniora „Nałkowskich”, ul. Nałkowskich 114
- 17 - Klub Seniora „Nad Zalewem”, ul. Krężnicka 156
- 18 - Klub Seniora „Kalina”, ul. Lwowska 28
- 19 - Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114
- 20 - Świetlica dla Seniorów, ul. Puchacza 6

Wykres 13. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2017 roku.

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1. Domy pomocy społecznej

Na terenie Miasta Lublin funkcjonuje 7 domów pomocy społecznej. Oferują one łącznie 625 miejsc, z których w 2017 roku skorzystało 781 osób. Średni okres oczekiwania na miejsce w domu pomocy społecznej wynosił około sześciu miesięcy. Na dzień 31 grudnia 2017 roku na umieszczenie w domach pomocy społecznej oczekiwało łącznie 184 osoby w tym:

- DPS im. M.T. z Kalkuty – 34 osoby,
- DPS „Kalina” – 66 osób,
- DPS im. W. Michelisowej – 14 osób,
- DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie – 10 osób,
- DPS „Betania” – 24 osoby,
- Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – 14 osób,

DPS z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej – 22 osoby.

Uśredniony miesięczny koszt utrzymania osoby w lubelskich domach pomocy społecznej, naliczany według odpłatności, wynosił w 2017 roku 3 747 zł.

Tabela 27. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ						
Liczba placówek	1	7	7	7	7	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	6	6	6	6	8
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	623	623	625	625	641
Liczba osób korzystających	5	768	758	781	781	797
Liczba osób umieszczonych	6	165	139	229	239	245
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	159	166	184	184	184
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	33	22	19	19	19
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	9	487	498	497	497	507
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	10	25 348 630	25 713 153	27 068 183	27 931 446	29 328 018

Rekomendacje:

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020 planowane jest wzbogacenie oferty dla mieszkańców Miasta Lublin o nowe placówki:

1. Planowane jest uruchomienie **dwóch rodzinnych domów pomocy** dla osób w podeszłym wieku. Każdy przeznaczony będzie dla 8 osób. W dniu 14 grudnia 2017 r. została podpisana umowa pomiędzy Województwem Lubelskim reprezentowanym przez Zarząd Województwa Lubelskiego a Gminą Lublin reprezentowaną przez Dyrektora Wydziału Funduszy Europejskich o dofinansowanie Projektu: „Budowa dwóch rodzinnych domów przy ul. Kalinowszczyzna w Lublinie” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Osi Priorytetowej 13 Infrastruktura Społeczna, Działania 13.2 Infrastruktura usług społecznych w formie współfinansowania Unii Europejskiej. Całkowita wartość Projektu wynosi 3 320 639,05 zł. Wydatki kwalifikowalne Projektu wynoszą 3 187 778,38 zł. Planowane zakończenie finansowe realizacji projektu - 31 grudnia 2019 r.
2. Przy Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty ul. Głowackiego 26 planowane jest utworzenie **Centrum Rozwoju i Integracji Społecznej Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną**. Projekt będzie składał się z dwóch części - pierwsza dotyczy utworzenia mieszkań dla 24 osób dorosłych i starszych niepełnosprawnych intelektualnie, druga utworzenia Dziennego Centrum Aktywności

przeznaczonego dla 30 osób niepełnosprawnych intelektualnie. W części mieszkalnej zlokalizowanej na 3 piętrach do dyspozycji będą pokoje jednoosobowe z węzłami sanitarnymi i aneksami kuchennymi. Wszystkie pokoje będą wyposażone w telefon, Internet, TV, radiowęzeł. Ponadto do dyspozycji mieszkańców na każdym piętrze będzie pokój dzienny ze wspólną kuchnią, pokój doraźnej pomocy, pokój gościnny. Dienne Centrum Aktywności zlokalizowane będzie na parterze budynku. Zajęcia będą odbywały się w pracowni kompetencji społecznych, technik różnych, rehabilitacji, kultury i sztuki rehabilitacji relaksacyjnej oraz kulinarnej. Uczestnicy będą mogli korzystać z porad psychologa, pedagoga oraz pracownika socjalnego. Do ich dyspozycji będzie pokój wyciszenia oraz pokój światłoterapii. W dniu 14 grudnia 2017 r. została podpisana umowa pomiędzy Województwem Lubelskim reprezentowanym przez Zarząd Województwa Lubelskiego a Gminą Lublin reprezentowaną przez Dyrektora Wydziału Funduszy Europejskich o dofinansowanie Projektu: „Budowa centrum rozwoju i integracji społecznej osób z niepełnosprawnością intelektualną przy ul. Głowackiego w Lublinie” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Osi Priorytetowej 13 Infrastruktura Społeczna, Działania 13.2 Infrastruktura usług społecznych, w formie współfinansowania Unii Europejskiej. Całkowita wartość Projektu wynosi 6 178 361,83 zł. Wydatki kwalifikowalne Projektu wynoszą 6 008 724,84 zł. W dniu 21 grudnia 2017 r. została podpisana umowa między PFRON a Gminą Lublin na refundację ze środków Funduszu wymaganego wkładu własnego w powyższym projekcie. Dofinansowanie dotyczy kwoty 450 000 zł. Zakończenie finansowe realizacji projektu zaplanowane jest na 31 grudnia 2019 r.

2. Ośrodki wsparcia

W 2017 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 46 ośrodków wsparcia dysponujących 1 331 miejscami. Z pomocy ośrodków w 2017 roku skorzystało 2 996 osób, w tym 1 210 osób korzystało z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 1 786 osób z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

Tabela 28 . Liczba osób korzystających w 2017 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin

wyszczególnienie		jednostki organizacyjne o zasięgu lokalnym – finansowane z budżetu gmin						jednostki organizacyjne o zasięgu ponad gminnym – finansowane z budżetu powiatów						ogółem – liczba jednostek	ogółem - liczba miejsc	ogółem – liczba osób
		podmiot prowadzący – gmina			inny podmiot prowadzący			podmiot prowadzący – powiat			inny podmiot prowadzący					
		liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób			
Rodzaje ośrodków wsparcia	środowiskowe domy samopomocy	0	0	0	0	0	0	3	156	200	6	278	338	9	434	538
	kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0	2	30	141	2	25	368	4	55	509
	ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	35	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	35	40
	kluby samopomocy (dla seniorów)	13	155	237	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	155	237

noclegownie, schroniska, domy dla bezdomnych	0	0	0	8	243	556	0	0	0	0	0	0	8	243	556
jadłodajnie	0	0	0	1	85	425	0	0	0	0	0	0	1	85	425
inne ośrodki wsparcia (w tym 7 OW dla seniorów)	8	289	592	1	10	33	0	0	0	1	25	66	10	324	691
RAZEM	22	479	869	10	338	1 014	5	186	341	9	328	772	46	1 331	2 996

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Najliczniejszą grupę korzystającą z usług ośrodków wsparcia stanowiły osoby z zaburzeniami psychicznymi, korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy, klubach samopomocy i ośrodku wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W czternastu tego typu placówkach wsparcie otrzymało 1 087 osób.

Rekomendacje:

Ze względu na istniejące potrzeby w tym zakresie podejmowane są działania na rzecz rozbudowy systemu ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi **i planowane jest utworzenie nowego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014 – 2020, przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Kalina” ul. Kalinowszczyzna 84 planowane jest utworzenie **nowego specjalistycznego ośrodka**. Projekt zakłada zwiększenie o 30 liczby miejsc pobytu dziennego, uruchomienie 6 miejsc okresowego całodobowego pobytu oraz utworzenie 24 miejsc całodobowego pobytu. W oddziale całodobowego pobytu wyodrębnione zostaną pododdziały po 8 osób każdy. Pododdziały będą posiadać jadalnię z aneksem do wypoczynku i zajęć. W ramach integracji społecznej mieszkańcy będą mogli korzystać ze świetlicy. Uruchomiony będzie gabinet medycznej pomocy doraźnej oraz będzie możliwość uzyskania porady psychologa, psychiatry, prawnika oraz pracownika socjalnego.

W dniu 14 grudnia 2017 r. została podpisana umowa pomiędzy Województwem Lubelskim reprezentowanym przez Zarząd Województwa Lubelskiego a Gminą Lublin reprezentowaną przez Dyrektora Wydziału Funduszy Europejskich o dofinansowanie Projektu: „Rozbudowa środowiskowego domu samopomocy „Kalina” w Lublinie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Osi Priorytetowej 13 Infrastruktura Społeczna, Działania 13.2 Infrastruktura usług społecznych, w formie współfinansowania Unii Europejskiej. Całkowita wartość Projektu wynosi 10 724 687,00 zł. Całkowite wydatki kwalifikowalne Projektu wynoszą 10 356 393,93 zł.

W dniu 21 grudnia 2017 r. została podpisana umowa między PFRON a Gminą Lublin na refundację ze środków Funduszu wymaganego wkładu własnego w powyższym projekcie. Dofinansowanie dotyczy kwoty 1 035 639, 39 zł. Zakończenie finansowe realizacji projektu planowane jest na dzień 31 grudnia 2019 r.

Ponadto w dniu 07.02.2017 r. do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego zostały złożone wnioski dotyczące pozyskania środków finansowych ze środków z rezerwy celowej budżetu Państwa na 2017 r. na prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Wnioski dotyczyły:

- uruchomienia od 1 lipca 2017 r. filii Środowiskowego Domu Samopomocy „Serce” o nazwie „Pracownia Katalpa” przy ul. Droga Męczenników Majdanka 20 dla 16 osób

wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Koszt – 316 648, 98 zł – dodatkowa kadra – 10 osób;

- zwiększenia od listopada 2017 r. liczby miejsc o 15 w Środowiskowym Domu Samopomocy przy ul. Zbożowej 22 A, - koszt - 50 540 zł , dodatkowa kadra – 3 osoby.
- likwidacji barier architektonicznych w budynku użytkowanym przez Środowiskowy Dom Samopomocy „Roztocze” przy ul. Wallenroda 2a, polegającej na zamontowaniu platformy do przewozu osób niepełnosprawnych, poszerzenie ciągu pieszego, wymiana drzwi w 5 pracowniach na szersze oraz przystosowanie 3 sanitariatów do potrzeb osób niepełnosprawnych, koszt 210 000 zł.

Decyzją budżetową Nr 186 Wojewody Lubelskiego z dnia 20 czerwca 2017 r. przyznane zostały następujące dotacje:

- 25 360 zł na uruchomienie od 01.09.2017 r. 5 nowych miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy przy ul. Zbożowej 22 A,
- 210 000 zł na likwidację barier architektonicznych w budynku użytkowanym przez Środowiskowy Dom Samopomocy „Roztocze” przy ul. Wallenroda 2a. Kwota 210 000 zł nie została wydatkowana, ponieważ wystąpiły problemy z uzyskaniem zezwolenia na budowę po stronie Realizatora zadania. Środki finansowe w wys. 210 000 zł zostały przeniesione jako niewygasające na rok 2018 . Lubelskie Towarzystwo Dobroczynności prowadzące Środowiskowy Dom Samopomocy „Roztocze” jako realizator zadania sporządziło nowe kosztorysy przewidzianych robót i oszacowało końcowy koszt zadania na kwotę 181 000 zł. Na tą kwotę została podpisana w dniu 14 lutego 2018 r. umowa Nr 31 pomiędzy Lubelskim Urzędem Wojewódzkim a Gminą Lublin w sprawie udzielenia powiatowi dotacji celowej budżetu państwa w 2018 r. na realizację zadania z zakresu administracji rządowej dotyczącego rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W dniu 22 lutego 2018 r. została podpisana umowa Nr 20 pomiędzy Gminą Lublin a Lubelskim Towarzystwem Dobroczynności o powierzenie realizacji zadania z zakresu administracji rządowej dotyczącego rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi pod nazwą „Likwidacja barier architektonicznych w budynku użytkowanym przez Środowiskowy Dom Samopomocy „Roztocze” w Lublinie. Przewidywany termin realizacji zadania wyznaczono na dzień 31 marca 2018 r.

W dniu 06.07.2017 r. do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego została przekazana informacja w zakresie środków finansowych związanych z realizacją programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” na lata 2017 – 2021 przyjętego uchwałą Nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P. poz. 1250) Priorytet III. Usługi wspierające i rehabilitacyjne pkt 3.2. Do LUW przedstawione zostało zapotrzebowanie na podwyższenie dotacji dotyczące uczestników środowiskowych domów samopomocy z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Zapotrzebowanie dotyczyło czterech środowiskowych domów samopomocy: ŚDS przy ul. Zbożowej 22A, ŚDS „Roztocze”, ŚDS „Absolwent” i ŚDS „Akademia Artystyczna”. Decyzją Nr 466 Wojewody Lubelskiego z dnia 20 października 2017

r. zostały przyznane dodatkowe środki finansowe w wysokości: ŚDS przy ul. Zbożowej 22A – 58 962 zł, ŚDS „Roztocze” – 38 040 zł, ŚDS „Absolwent” – 22 824 zł, ŚDS „Akademia Artystyczna” – 9 510 zł.

Znaczącą pod względem liczebności grupą, były osoby przebywające w schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. W 2017 r., w 8 placówkach pomocy w formie schronienia udzielono 556 osobom.

Na terenie Lublina funkcjonują 2 schroniska dla bezdomnych mężczyzn, prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Miasta Lublin. Są to:

1. Schronisko dla 35 bezdomnych mężczyzn prowadzone przy ul. Dolna Panny Marii 32 przez Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta,
2. Schronisko dla 34 bezdomnych mężczyzn prowadzone przy ul. Garbarskiej 17 przez „Nadzieję” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu.

Bezdomni mężczyźni mogą także uzyskać schronienie w całorocznej Noclegowni dla 25 bezdomnych mężczyzn przy ul. Młyńskiej 8 prowadzonej przez „Nadzieję” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu.

W okresie od 1 listopada do 31 marca każdego roku na terenie Lublina funkcjonują 3 noclegownie sezonowe:

1. Noclegownia sezonowa przy ul. Dolna Panny Marii 32 prowadzona przez Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta dla 30 bezdomnych mężczyzn,
2. Noclegownia sezonowa przy ul. Garbarskiej 17 prowadzona przez „Nadzieję” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu dla 12 bezdomnych mężczyzn,
3. Noclegownia sezonowa przy ul. Abramowickiej 2f prowadzona przez „Nadzieję” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu dla 42 bezdomnych mężczyzn.

Rekomendacje:

Przekształcenie 3 noclegowni sezonowych w ogrzewalnie

Istniejące obecnie 3 noclegownie sezonowe funkcjonujące przez 5 miesięcy w roku zostaną przekształcone w ogrzewalnie działające zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych i ogrzewalni, przez 7 miesięcy (od 1 października do 30 kwietnia). Wydłużenie funkcjonowania sezonowych ośrodków o 2 miesiące w roku, w znacznym stopniu przyczyni się do zabezpieczenia schronienia w trudnym okresie jesienno – zimowym.

Utworzenie schroniska z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn.

W związku z koniecznością zapewnienia odpowiedniego wsparcia dla niepełnosprawnych osób bezdomnych, podjęto działania mające na celu zapewnienie przez Miasto opieki zastępczej takim osobom.

Do służb społecznych, pracownicy szpitali, zgłaszają konieczność zabrania osoby bezdomnej, po zakończonym leczeniu szpitalnym lub zaopatrzonej doraźnie na szpitalnej izbie przyjęć. Schroniska dla osób bezdomnych nie są przystosowane do obsługi rekonwalescentów oraz nie zatrudniają osób do opieki i pielęgnacji mieszkańców schroniska. Baza lokalowa funkcjonujących na terenie Miasta Lublin schronisk, nie jest dostosowana do potrzeb takich osób. Schroniska dysponują salami wieloosobowymi. Nie ma oddzielnych pokoi dla osób chorych. Także korytarze czy sanitariaty nie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ośrodki nie mają możliwości zapewnienia mieszkańcom schroniska odpowiedniej do stanu zdrowia diety, co często jest warunkiem powrotu do zdrowia. (np. przy cukrzycy). Osoby po pobytach w szpitalu są zwykle niesamodzielne ze znacznie ograniczoną możliwością poruszania się, po amputacji kończyny dolnej, po zabiegach operacyjnych, po radioterapii. Wymagają pomocy w samoobsłudze (zakładanie pieluchomajtek, mycie, przebieranie). Niejednokrotnie, wymagają pomocy przy spożywaniu posiłków, poruszaniu się po ośrodku, dozowaniu leków, zmianie opatrunków. Wyjście na wizyty lekarskie czy do gabinetu zabiegowego odbywa się przy asyście pracownika ośrodka. W lubelskich schroniskach przebywa zwykle kilku bezdomnych mężczyzn, wymagających wsparcia w postaci usług opiekuńczych.

Analiza sytuacji wskazywała na pilną potrzebę uruchomienia na terenie Lublina schroniska z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn.

Utworzenie schroniska z usługami opiekuńczymi na terenie Lublina w znacznym stopniu umożliwi zapewnienie osobom bezdomnym usług opiekuńczych. Dotychczas takie osoby wymagające okresowo specjalistycznej pomocy ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia, były interwencyjnie kierowane do domów pomocy społecznej poza Miastem Lublin, co generowało bardzo wysokie koszty.

W styczniu 2018 roku został ogłoszony otwarty konkurs ofert o wspieranie realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej pod tytułem: „Prowadzenie schroniska z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn – 24 miejsca” w okresie od 15 lutego 2018 r. do 31 grudnia 2020 r.

Po rozstrzygnięciu konkursu powyższe zadanie przekazano do realizacji Charytatywnemu Stowarzyszeniu Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu. „Nadzieja”. Koszt zadania w okresie od 15 lutego 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. wyniesie 370 000 zł

Schronisko z usługami opiekuńczymi dla 24 bezdomnych mężczyzn zostało uruchomione w budynku o powierzchni 390 m² przy ul. Młyńskiej 10. Jest to parterowy budynek z 17 pokojami o powierzchni 18 m² każdy, bez progów, z szerokimi drzwiami dostosowanymi do wjazdu wózka inwalidzkiego. W budynku są 3 sanitariaty dostosowane dla osób niepełnosprawnych, wyposażone w 5 urządzeń natryskowych, 7 umywalk i 5 misek ustępowych. Pomieszczenia sanitarne mają dostęp do zimnej i ciepłej wody. W budynku jest pomieszczenie o powierzchni 25 m², które może służyć jako świetlica oraz 3 pomieszczenia o powierzchni 12 m² każde, mogące służyć jako pomieszczenia biurowe.

W roku 2017 w budynku, środkami finansowymi pozyskanymi z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach „Programu wspierającego rozwiązywanie problemu bezdomności, Edycja 2017” oraz własnymi Stowarzyszenia, wykonano remont instalacji

centralnego ogrzewania, stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, kanalizacyjnej i wodociągowej. Budynek jest w bardzo dobrym stanie technicznym, bez barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.

Ogłoszenie otwartego konkursu ofert na realizację zadania dotyczącego prowadzenia schroniska dla bezdomnych kobiet

W związku z obowiązującą do 30 czerwca 2018 r. Umową nr 32 z dnia 14.07 2016 r. na realizację zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej „Prowadzenie ośrodka wsparcia w formie schroniska dla samotnych matek z dziećmi mieszkanek Miasta Lublin - 35 miejsc; oraz bezdomnych kobiet mieszkanek Miasta Lublin – 15 miejsc”, zostanie ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadania dotyczącego prowadzenia schroniska dla 20 bezdomnych kobiet.

Istniejące uregulowania prawne nie wyszczególniają schronisk przeznaczonych dla matek z dziećmi. Odpowiednim ośrodkiem wsparcia, określonym w ustawie o pomocy społecznej jest **dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży**. Na terenie Miasta Lublin takiego ośrodka nie ma, w związku z czym od dnia 1 lipca 2018 roku planuje się uruchomić ośrodek tego typu dla 30 osób. Aktualnie potrzeby w tym zakresie realizuje Fundacja SOS Ziemi Lubelskiej na podstawie umowy obowiązującej do 30 czerwca 2018 r.

Koszt prowadzenia ośrodka oszacował, jako wieloletni realizator zadań dotyczących udzielania schronienia bezdomnym kobietom, Prezes Fundacji SOS Ziemi Lubelskiej. Uwzględniając standardy podstawowych usług świadczonych przez domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Koszty funkcjonowania ośrodka dla 30 osób, w okresie od 1 lipca 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. zostały zaplanowane na poziomie 135 000 zł.

Liczną grupę stanowiły także osoby w wieku starszym korzystające z usług ośrodków wsparcia. Na terenie Miasta Lublin w 2017 r. funkcjonowało 6 dziennych domów pomocy oraz 13 klubów samopomocy dla Seniorów, 1 świetlica dla Seniorów. Z ich oferty skorzystały łącznie 586 osób.

W odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego w 2017 roku oferta placówek skierowana do mieszkańców Miasta Lublin została wzbogacona o dwie nowopowstałe placówki funkcjonujące w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia:

- Klub Seniora „Nad Zalewem” przy ul. Krężnickiej 156 dla 10 osób (funkcjonuje od kwietnia 2017 r.),
- Klub Seniora „Kalina” przy ul. Lwowskiej 28 dla 10 osób (funkcjonuje od grudnia 2017 r.).

Ponadto, w ramach rozbudowy sieci placówek przeznaczonych dla osób starszych Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, złożył projekt dotyczący rozszerzenia usług w Ośrodkach dla seniorów i zwiększenia o 26 liczby miejsc. W dniu 23.10.2017 r. Gmina Lublin – Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie, podpisała umowę nr 13/RPLU.11.02.00-06.0020/17-00 o dofinansowanie projektu : „Aktywni i samodzielni. Usługi społeczne i zdrowotne- tworzenie systemu pomocy środowiskowej w celu wsparcia 350 osób

w podeszłym wieku.” Projekt realizowany jest od 01.10.2017 r. do 30.09.2020 r. Zadanie współfinansowane jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Całkowita kwota dofinansowania wynosi: 3 497 289, 15 zł, wkład własny : 184 067,85 zł (5%). Całkowita wartość projektu: 3 681 357,00 zł.

Projekt dotyczy: wsparcia działalności dwóch Centrów Dziennego Pobytu dla Seniorów (Niecała 16, Gospodarza 7) : wprowadzenie nowych usług, dostosowanie infrastruktury Centrów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, utworzenia Punktu Domowej Opieki w Śródmieściu, wsparcia działalności Klubów Seniora.

Usługi świadczone w ramach projektu to, między innymi: zajęcia artystyczne – warsztaty teatralne, zajęcia prozdrowotne : seanse w jaskini solnej, gimnastyka na basenie, zajęcia edukacyjne : spotkania ze specjalistami różnych dziedzin, nauka obsługi komputera i Internetu, arteterapia : warsztaty plastyczne, zajęcia florystyczne.

Tabela 29. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓLEM						
Liczba placówek	1	43	45	46	49	48
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	22	25	27	29	29
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	21	20	19	20	19
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	1 396	1 326	1 331	1 365	1 365
Liczba osób korzystających	5	3 315	2 839	2 996	3 016	3 000
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	276	270	267	272	269
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	13 750 706	14 242 080	15 196 935	15 874 408	16 227 558
W TYM (z wierszy 1-9):						
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY³²						
Liczba placówek	8	9	9	9	9	9
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 11 i 12)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	9	3	3	3	3	3
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	10	6	6	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach ogółem	11	429	429	434	434	434
Liczba osób korzystających	12	541	544	538	538	538
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na	13	123	132	132	132	132

³² W związku z brakiem, na dzień sporządzania oceny zasobów zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie kosztów działalności przez Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, nie uwzględniono zwiększenia liczby miejsc oraz wysokości środków finansowych. Środki finansowe na prowadzenie środowiskowych domów samopomocy w 2017 i 2018 roku oszacowano zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej tj. kwota kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą 634 x 200% x liczba miejsc x 12 miesięcy w 2017 r., a w 2018 r. 634 x 230% x liczba miejsc x 12 miesięcy).

31 grudnia danego roku)						
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	14	5 799 510	6 545 408	6 884 299	7 594 306	7 594 306
DZIENNE DOMY POMOCY						
Liczba placówek	15	5	6	6	6	6
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 20 i 21)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	16	5	6	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	17	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	18	219	239	234	234	234
Liczba osób korzystających	19	300	344	316	316	316
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	20	51	42	44	44	44
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	21	4 717 571	2 568 273	5 726 502	5 232 000	5 493 600
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	22	10	9	8	8	7
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 28 i 29)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	23	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	24	10	9	8	8	7
Liczba miejsc w placówkach ogółem	25	288	253	243	257	227
Liczba osób korzystających	26	660	497	556	556	540
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	27	26	32	28	35	32
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	28	1 514 534	1 500 000	1 427 000	1 738 000	1 824 900
KLUBY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	29	4	4	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	30	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	31	2	2	2	2	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	32	55	55	55	55	55
Liczba osób korzystających	33	480	492	509	509	509
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	34	6	6	6	6	6
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	35	266 975	334 087	333 080	334 752	334 752
Pozostałe ośrodki wsparcia						
Świetlice dla seniorów						
Liczba placówek	36	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	37	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	38	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	39	10	10	10	10	10

Liczba osób korzystających	40	46	39	33	33	33
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	41	1	1	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	42	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Ośrodki Wsparcia dla Dzieci Niepełnosprawnych						
Liczba placówek	43	2	2	2	2	2
z tego: według organu prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	44	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	45	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	46	55	55	50	50	50
Liczba osób korzystających	47	85	80	54	54	54
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	48	40	42	38	38	38
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	49	0	2 377 404	0 ³³	0	0
Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia						
Liczba placówek	50	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	51	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	52	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	53	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	54	25	25	25	25	25
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	55	4	4	2	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	56	300 000	340 700	365 000	365 000	365 000
Kuchnie dla Ubogich						
Liczba placówek	57	1	1	1	1	1
z tego: według organu prowadzącego						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	58	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	59	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	60	85	85	85	85	85
Liczba osób korzystających	61	425	425	425	425	425
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	62	1	1	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	63	24 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Klub Samopomocy dla Seniorów						

³³ Nie można wyodrębnić środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie Dziennych Domów Pomocy funkcjonujących w Zespole Ośrodków Wsparcia jako Centra Dziennego Pobytu, ponieważ finansowane są w całości z Ośrodkami dla Osób Niepełnosprawnych (Benjamin i DOA) jako zadania własne Gminy. Środki finansowe ujęto w całości w tabeli Dzielne Domy Pomocy.

Liczba placówek	64	7	11	13	15	15
Z tego: według organu prowadzącego		7	11	13	15	15
Liczba placówek prowadzonych przez JST	65					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	66	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	67	80	135	155	175	175
Liczba osób korzystających	68	158	194	237	257	257
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	69	2	5	10	12	12
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	70	0	208 664	78 408	100 000	100 000
DOMY DLA MATEK Z MAŁOLETNIAMI DZIEĆMI						
Liczba placówek	71	0	0	0	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)		0	00	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez JST	72					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	73	0	0	0	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	74	0	0	0	30 ³⁴	30
Liczba osób korzystających	75	0	0	0		
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	76	0	0	0		
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	77	0	0	0	135 000	135 000
CENTRUM AKTYWIZACJI i ROZWOJU SENIORÓW³⁵						
Liczba placówek	78	1	0	0	0	0
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)		1	0	0	0	
Liczba placówek prowadzonych przez JST	79					
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	80	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	81	30	0	0	0	0
Liczba osób korzystających	82	105	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	83	5	0	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	84	189 912	0	0	0	0
CENTRUM AKTYWNOŚCI ŚRODOWISKOWEJ						
Liczba placówek	85	1	0	0	0	0
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)	86	1	0	0	0	

³⁴ W 2018 roku przy liczeniu miejsc w ośrodkach wsparcia nie ujęto 30 miejsc w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Ośrodek ten zostanie uruchomiony od 1 lipca 2018 r. Aktualnie funkcjonuje Schronisko dla samotnych matek z dziećmi z 35 miejscami oraz schronisko dla bezdomnych kobiet z 15 miejscami, które zakończy działalność 30 czerwca 2018 r. To znaczy, że miejsca te częściowo powtarzałyby się. Od 1 lipca 2018 r. zostanie uruchomione schronisko dla 20 bezdomnych kobiet.

³⁵ Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów do dnia 31.12.2015 r. było komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Uchwałą Nr 327/XI/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 19 listopada 2015 r., w sprawie reorganizacji Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie oraz zmiany jego statutu Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów weszło w skład Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Liczba placówek prowadzonych przez JST						
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	87	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	88	80	0	0	0	0
Liczba osób korzystających	89	278	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	90	12	0	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	91	586 842	0	0	0	0
DZIENNY OŚRODEK WSPARCIA DLA BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	92	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3) Liczba placówek prowadzonych przez JST	93	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	94	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	95	40	40	40	40	40
Liczba osób korzystających	96	186	169	262	262	262
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	97	5	5	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	98	321 362	312 544	327 646	320 350	325 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych z siedzibą przy ul. Młyńskiej 18 funkcjonuje od 2001 roku w strukturach Filii Nr 5 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Ośrodek jest placówką o charakterze dziennym, przeznaczoną dla osób bezdomnych z terenu Miasta Lublin, których status społeczny nie pozwala na samodzielne funkcjonowanie. Z usług ośrodka w szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą korzystać osoby bezdomne spoza terenu Lublina. Korzystanie z usług jest bezpłatne i dobrowolne.

Dzienny Ośrodek funkcjonuje przez cały rok i umożliwia osobom potrzebującym pobyt w nim od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. W okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 8.00 do 16.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca ośrodek działa w godzinach od 8.00 do 18.00. Jeżeli uzasadniają to złe warunki atmosferyczne, po uprzedniej decyzji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, Dzienny Ośrodek może być czynny dodatkowo: w okresie od 1 kwietnia do 31 października w godzinach od 16.00 do 18.00; w okresie od 1 listopada do 31 marca w soboty i niedziele w godzinach od 9.00 do 14.00.

Oferta skierowana do osób korzystających z usług ośrodka obejmuje w szczególności:

- udzielanie wsparcia w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,
- prowadzenie pracy socjalnej przy wykorzystaniu narzędzi i instrumentów aktywizujących,
- profilaktykę w zakresie przeciwdziałania pogłębienia się dysfunkcji prowadzoną na podstawie diagnozy indywidualnych potrzeb i możliwości

- zajęcia tzw. świetlicowe (telewizja, punkt biblioteczny, prasa), spotkania integracyjne, kulturalne i okolicznościowe,
- możliwość korzystania z zaplecza higieniczno-pralniczego oraz kuchennego.

W roku 2017 z usług Dziennego Ośrodka Wsparcia skorzystało 262 osoby i w odniesieniu do roku poprzedniego zauważa się tendencję wzrostową.

Przewiduje się, że z usług Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych w 2018 roku skorzysta taka sama liczba osób.

Metoda pracy socjalnej z wykorzystaniem narzędzia, jakim jest kontrakt socjalny prowadzona jest nieregularnie. Wynika to ze specyfiki klientów Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, z którymi można przeprowadzać systematyczne działania jedynie w okresie jesienno-zimowym, kiedy to z uwagi na złe warunki atmosferyczne, zakończenie prac polowych i sezonowych, utrzymują stały kontrakt z pracownikami Ośrodka. W codziennej pracy z uczestnikami podejmowane są działania mające na celu m.in. utrzymanie higieny osobistej, podjęcie leczenia lub zdiagnozowanie schorzeń, wyrobienie dowodu osobistego, zarejestrowanie się w Miejskim Urzędzie Pracy, utrzymanie trzeźwości itp.

Zakłada się, że kontrakty socjalne oraz indywidualne programy wychodzenia z bezdomności będą narzędziami pracy częściej wykorzystywanymi przez pracowników socjalnych. Zastosowanie powyższych narzędzi pracy socjalnej pozwoli na zwiększenie skuteczności podejmowanych działań socjalnych, a w konsekwencji poprawę sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezdomności.

Tabela 30. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

OŚRODKI WSPARCIA						
Wyszczególnienie		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	40	40	40	40	40
Liczba osób korzystających	5	186	169			
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	5	5	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	321 362	312 544	327 646	320 350	325 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- wzmocnienie pracy z osobami bezdomnymi w oparciu o kontrakty socjalne, projekty socjalne i indywidualne programy wychodzenia z bezdomności zmierzające do wzmocnienia aktywności oraz samodzielności życiowej i zawodowej,

- zintensyfikowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze bezdomności.

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Antoniny Grygowej 4B jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2. Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania z zakresu wspierania osób i rodzin z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów. Oferta Centrum Aktywności Środowiskowej jest skierowana do wszystkich mieszkańców Lublina. Uczestnikami Centrum Aktywności są osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież. Z racji położenia, oferta najbardziej dostępna jest na obszarze działania Sekcji Pracy Socjalnej Nr 23G, a w szczególności jej odbiorcami są mieszkańcy z ośmiu bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie. Dzieci i młodzież są rekrutowane do Grup Wsparcia przez pracowników socjalnych w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach Grup Wsparcia stanowił kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia. Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 8⁰⁰ do 18⁰⁰ oraz w soboty w godzinach od 8⁰⁰ do 14⁰⁰ dla wszystkich chętnych osób. W okresie ferii zimowych i świątecznych oraz w wakacje Centrum Aktywności czynne jest w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰.

Ze wsparcia Centrum w 2017 roku skorzystało łącznie **289 osób**, w tym: 32 seniorów, 115 dzieci (w tym 67 uczęszczało do Grup Wsparcia).

Celem głównym działalności Centrum jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Lublina, przez animowanie i tworzenie wielowymiarowej sieci wsparcia służącej przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy.

Cel główny jest realizowany przez poniższe cele szczegółowe i działania wchodzące w ich zakres:

1. Uzyskanie wsparcia emocjonalnego poprzez kompleksową opiekę psychologiczną
2. Podniesienie kompetencji wychowawczych - w ramach celu realizowano
3. Zwiększenie kompetencji społecznych, w tym motywacji do zmiany sytuacji życiowej w sferze indywidualnej, społecznej i zawodowej
4. Zwiększenie świadomości wpływu zdrowego stylu życia na zdrowie i kondycję psychofizyczną
5. Integracja międzypokoleniowa poprzez włączenie seniorów w aktywne życie społeczności
6. Wsparcie opiekuńcze – wychowawcze poprzez prowadzenie Grup Wsparcia dla dzieci i młodzieży w przedziale wieku od 3 do 17 lat
7. Integracja i aktywizacja środowiska lokalnego

8. Kreatywne spędzanie wolnego czasu z uwzględnieniem okresu ferii zimowych i wakacji letnich

Rekomendacje:

- zintensyfikowanie współpracy w wymiarze instytucjonalnym, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi indywidualnemu beneficjentów, podejmowanie wspólnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i promowania postaw twórczych,
- rozwój reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej poprzez kontynuację wsparcia przy wykorzystaniu kontaktów z różnymi podmiotami oferującymi płatne szkolenia, kursy oraz staże zawodowe,
- aktywizacja osób dorosłych w tym seniorów w aspekcie nabywania nowych umiejętności m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz poprzez ich aktywne włączanie w działania na rzecz społeczności lokalnej,
- promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych z przedstawicielami placówek medycznych oraz realizowanie zajęć rekreacyjno – sportowych na siłowni oraz terenach zielonych,
- podniesienie świadomości własnego bezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej poprzez działania prewencyjne prowadzone przy współpracy ze służbami mundurowymi,
- przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie systematycznego wsparcia edukacyjnego oraz stały monitoring wyników w nauce przy systematycznej współpracy z placówkami oświatowymi,
- przeciwdziałanie utrwalonym postawom bierności zawodowej oraz powielaniu schematów wyuczonych bierności i bezradności życiowej beneficjentów poprzez wzmożoną aktywizację społeczną i zawodową (kształtowanie i wzmacnianie postaw samodzielności ekonomicznej).

XIII. MIESZKANIA CHRONIONE

Mieszkania chronione stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2017 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 29 mieszkań chronionych z 83 miejscami. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców, usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w okresie sprawozdawczym skorzystało 94 osoby.

Tabela 31. Mieszkania chronione

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	28	28	29	29	29
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	28	28	29	29	29
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	80	80	83	83	83
Liczba osób korzystających	5	102	98	94	98	98
Liczba osób umieszczonych	6	40	45	42	44	44
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	0	0			
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	9	8	8	8	8
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	608 969	658 112	648 395	624 200	652 715

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Osoba zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje Uchwała Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. lub. z dnia 17 września 2013 r. poz. 3912, z późn. zm.).

Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Miasto Lublin dysponuje również ofertą pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych, przeznaczonych dla cudzoziemców, którzy korzystają z ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie prowadzi 4 mieszkania chronione dla cudzoziemców, przy czym czwarte mieszkanie chronione zostało uruchomione 1 lipca 2017 r.

Do dyspozycji cudzoziemców było 19 miejsc. W 2016 roku z pobytu w mieszkaniach chronionych skorzystało 19 osób z 6 rodzin. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej o ten

rodzaj wsparcia mogą ubiegać się cudzoziemcy legitymujący się statusem uchodźcy, ochroną uzupełniającą lub zezwoleniem na pobyt czasowy udzielonym w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r.

Zasady pobytu w mieszkaniach chronionych określa regulamin. Okres przebywania migrantów w mieszkaniu chronionym zależy od indywidualnej sytuacji osób i rodzin oraz stopnia zaangażowania w realizację programu wpierania.

Łączne wydatki na mieszkania chronione dla cudzoziemców wyniosły 78 312,89 zł, z czego:

- 33 308,23 zł przeznaczono na zakupy, wyposażenie oraz wydatki inwestycyjne,
- 43 773,86 zł przeznaczono na utrzymanie mieszkań, w tym 15 896,88 zł na czynsz oraz 27 876,98 zł na opłaty za wodę, nośniki energii, wywóz śmieci, odprowadzanie ścieków i inne należności.

Tabela 32. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓLEM					
Liczba placówek	3	3	4	4	4
Liczba miejsc	16	16	19	19	19
Liczba osób korzystających	27	19	25	19	19

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

Mieszkania te usytuowane są w Domu Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej 22 im. Św. Jana Pawła II, przeznaczone są dla osób, które ze względu na chorobę, sytuację życiową, niepełnosprawność lub wiek potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki. W szczególności są to osoby korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej, dla których pobyt w mieszkaniu chronionym ma stanowić etap w procesie rehabilitacji społecznej lub zawodowej.

Dom prowadzi 18 mieszkań chronionych mających 39 miejsc. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w roku 2016 skorzystało 48 osób z różnym rodzajem niepełnosprawności.

Tabela 33. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE dla osób niepełnosprawnych					
Liczba placówek	18	18	18	18	18
Liczba miejsc	39	39	39	39	39
Liczba osób korzystających	40	48	43	43	43

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

Na dzień 31 grudnia 2017 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań chronionych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystało w ciągu całego 2017 roku 26 osób.

Tabela 34. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2015	Rok 2016		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM					
Liczba placówek	7	7	7	7	7
Liczba miejsc	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	35	31	26	30	30

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Należy podkreślić, iż funkcjonująca na terenie Lublina sieć mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych zapewnia wystarczającą liczbę miejsc. Zakłada się utrzymanie sieci mieszkań na tym samym poziomie

Rekomendacje:

- utrzymanie zasobu instytucjonalnego w zakresie mieszkań chronionych na obecnym poziomie
- wydłużenie oceny sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym z aktualnie wymaganych 3 m-cy do minimum 6 m-cy.
- w przypadku określenia przez ministra w drodze rozporządzenia minimalnej liczby osób w mieszkaniu chronionym, treningowym konieczne będzie dostosowanie istniejących lokali do nowych standardów.

Spis tabel, wykresów i map

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2010 – 2016	3
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2017 r.)	8
Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł)	14
Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej	19
Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin w 2017 roku	21
Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie	21
Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze	22
Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia	25
Tabela 9. Powody przyznania pomocy	28
Tabela 10. Formy udzielanej pomocy	29
Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2015-2017.	32
Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej	40
Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin	42
Tabela 14. Wydatki na świadczenia w latach 2016 i 2017	43
Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego	44
Tabela 16. Wydatki na świadczenia rodzicielskie	46
Tabela 17. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”	47
Tabela 18. Wydatki na świadczenia wychowawcze	48
Tabela 19. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2017 roku	50
Tabela 20. Formy pomocy w ramach zadań PFRON	51
Tabela 21. Wysokość dofinansowania programu „Aktywny samorząd”	52
Tabela 22. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	53
Tabela 23. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin	56
Tabela 24. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	72
Tabela 25. Wydatki na usamodzielnienia	75
Tabela 26. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych	76
Tabela 27. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	81
Tabela 28. Liczba osób korzystających w 2017 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin	82
Tabela 29. Ośrodki wsparcia	88
Tabela 30. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych	93
Tabela 31. Mieszkania chronione	96
Tabela 32. Mieszkania chronione dla cudzoziemców	97
Tabela 33. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych	97
Tabela 34. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się	98

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2016 roku	4
Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2010 – 2016	4
Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2010 -2016	5
Wykres 4. Prognoza ruchu naturalnego ludności Miasta Lublin w latach 2017-2050	6
Wykres 5. Prognozowana liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2017 – 2050	6
Wykres 6. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2017–2050	7
Wykres 7. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2017 r.	8
Wykres 8. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według częstotliwości występowania w 2017 roku	27
Wykres 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2017 roku	62
Wykres 10. Typy i liczba rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2014 – 2017	64
Wykres 11. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2014-2017	71
Wykres 12. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2014-2017	71

Wykres 13. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2017 roku. 80

Spis map:

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania sekcji pracy socjalnej w 2017 roku	24
Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2017 roku	57
Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2017 roku.....	70
Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2017 roku	79